

ATHARVA VEDA

॥ अथर्ववेद ॥

VOL. III खण्ड

Complete in 5 vols.

Mantras in Sanskrit
with English Translation
and Transliteration

Translated by
Swami Satya Prakash Saraswati
Udaya Vir Viraj

ATHARVA VEDA

(Volume III)

(English translation of Mantras with
Sanskrit text and transliteration)

अथर्ववेद

तृतीयो भागः

ATHARVA VEDA

Volume III

[Kanda VII-X]

अथर्ववेद

तृतीयो भागः

[काण्ड 7-10]

English Translation

by

Swami Satya Prakash Saraswati

and

Udaya Vir Viraj

DAV Publication Division

Delhi-110034

Transliteration based on the text of Theodor Aufrecht.

Edition - April 2008

Edition - April 2012

ISBN : 978-81-89492-26-7

ISBN : 978-81-89492-23-6 (Set)

ATHARVAVEDA. Vol. III

© D.A.V. Publication Division

Published by the D.A.V. Publication Division,
Arya Samaj Building, UP Block, Pitampura, Delhi-110034
e-mail : davpubdiv@gmail.com
www.publication.davmc.net.in
Phone : (011) 27321552 Telefax : (011) 27321477

About this Edition

The great reformer, Swami Dayanand who ushered in a renaissance of Indian society towards the end of 19th century had ordained that :

The vedas are the source of true knowledge. To read and understand the vedas is the supreme duty of one and all.

This is one of the ten Principles of the Arya Samaj as laid down by Swami ji. Importance and relevance of the Vedas has been succinctly said in the Upanishadas also :

वेदेन वै देवा असुराणां वित्तं वेद्यमविन्दन्त
तद् वेदस्य वेदत्वम् । (Taittiriya samhita : 1.7.4.6 तैत्तिरीय संहिता)

The Vedas are so called because each statement therein informs a man of the ideals of human life, called the Law of Righteousness, to understand which there is no better source.

To meet the need of a modern, easy to understand English translation of the Vedas, the Veda Pratishthan of DAV College Managing Committee, New Delhi had been publishing complete translation of the four Vedas in twenty-two volumes since 1977. The first edition was well produced and well received. Later as this important task slipped into inexperienced hands, quality of printing and paper became inferior while the price was unduly raised.

In the year 2008, the responsibility of publishing and propagating the Vedas has been taken over by the Publication Division of the DAV College Managing Committee. This new 2008 edition has far superior production values and is priced at less than one-third of the price it was being sold so far.

Our object is to make the Vedas easily affordable for every one who is interested in having a set of the four Vedas in his home for him and the family members to read and benefit by their divine message.

We propose to publish the Hindi translation of the four Vedas also in the near future and offer at a very moderate price. We seek your cooperation in this noble task.

Vishwa Nath
Vice President
DAV College Managing Committee

Contents

About this Edition

1. Kāṇḍa - VII	824
2. Kāṇḍa - VIII	939
3. Kāṇḍa - IX	1041
4. Kāṇḍa - X	1149

अथ सप्तमं काण्डम् ॥

(१) मन्त्रं सूक्तम्

(१-५) इत्युक्त्यात् सूक्त्याचर्मा ऋषिः । आत्मा देवता । (१) अवर्बन्धितुम्, (५) द्वितीयमात्रं विपुल्यती कल्पती ।

धीती वा ये अनयन्वाचो अग्रं मनसा वा येवदभूतानि ।
तृतीयेन ब्रह्मणा वावृधानास्तुरीयेणामन्वत् नाम धेनोः ॥१॥
स वेद पुत्रः पितरं स मातरं स सुनुर्भुवत्स सुवत्पुनर्मयः ।
स यामौर्णोदन्तरिक्षं स्वः स इदं विश्वमभवत्स अभवत् ॥२॥

धीती । वा । ये । अनयन् । वाचः । अग्रम् । मनसा । वा । ये । अवदन् । भूतानि ।
तृतीयेन । ब्रह्मणा । ववृधानाः । तुरीयेण । अमन्वत् । नाम । धेनोः ॥ १-॥
सः । वेदः । पुत्रः । पितरम् । सः । मातरम् । सः । सुनुः । भुवत् । सः । भवत् । पुनः । अमयः ।
सः । याम् । और्णोत् । अन्तरिक्षम् । स्वः । सः । इदम् । विश्वम् । अभवत् । सः । आ ।
अभवत् ॥ २ ॥

(२) द्वितीयं सूक्तम्

(१) सूर्यस्यात्म सूक्त्याचर्मा ऋषिः । आत्मा देवता । विपुल्य कल्पः ।

अथर्वाणं पितरं देवबन्धुं मातुर्गमं पितुरसुं युवानम् ।
य इमं यज्ञं मनसा चिकेत प्र जौ वोचस्तमिहेह मयः ॥१॥

अथर्वाणम् । पितरम् । देवबन्धुम् । मातुः । गर्भम् । पितुः । असुम् । युवानम् ।
यः । इमम् । यज्ञम् । मनसा । चिकेत । प्र । जौ । वोचः । तम् । इह । इह । भवः ॥ १ ॥

Ātman

VII.1.1 They, who meditate upon the principal source of speech (i.e., the Lord supreme), or who proclaim eternal truths with their mind, waxing great with the third state of knowledge, utter the name of supreme Lord (dhenu: bestower of desired things like a milch cow) in their fourth state of realization.

VII.1.2 He, the son, knows the father; He (knows) the mother; He becomes the impeller (sūnuh), He becomes the bounteous replenisher. He envelopes the sky, the midspace and the world of bliss. He becomes all this (universe). He exists every where all around.

Ātman

VII.2.1 Whoever has realized with his mind the immutable supreme Lord (atharvan), the father, the friend of the enlightened ones, the womb of the mother, the germ of the father, the youthful, (and) this very sacrifice, let him proclaim to us; let him explain that here now.

(१) क्षीरं सूक्तम्

(१) एकस्यैवात्म्यं सूक्तस्यावर्णं कविः । आत्मा देवता । विदुः कथम् ।

अया विष्टा जनयन्कर्वराणि स हि घृणिरुर्वराय गातुः ।
स प्रत्युदैवुरुणं मध्वो अग्रं स्वयां तन्वां तन्वमिरयत् ॥१॥

अया । विष्टा । जनयन् । कर्वराणि । सः । हि । घृणिः । उरुः । वराय । गातुः ।
सः । प्रत्युदैवत् । धुरुणम् । मध्वः । अग्रम् । स्वयां । तन्वां । तन्वम् । ऐरयत् ॥ १ ॥

(२) क्षीरं सूक्तम्

(१) एकस्यैवात्म्यं सूक्तस्यावर्णं कविः । आत्मा देवता । विदुः कथम् ।

एकया च दशभिर्मा सुहृते द्वाभ्यामिष्टये विशत्वा च ।
तिसृभिश्च बहसे त्रिशतां च त्रियुग्मिर्वाय इह ता वि मुञ्च ॥१॥

एकया । च । दशभिः । च । सुहृते । द्वाभ्याम् । इष्टये । विशत्वा । च ।
तिसृभिः । च । बहसे । त्रिशतां । च । त्रियुग्मिः । वायो इति । इह । ताः । वि । मुञ्च ॥ १ ॥

(५) क्षीरं सूक्तम्

(१-५) एकस्यैवात्म्यं सूक्तस्यावर्णं कविः । आत्मा देवता । (१-२, ५) अयमिष्टीवाचमनीवाचम् । विदुः, (१) क्षीरायाः पक्षिः, (५) यक्ष्मोवाचुर् कथयति ।

यक्षो यक्षमयजन्त देवास्तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् ।
ते ह नार्क महिमानः सचन्त यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः ॥१॥
यक्षो बभूव स आ बभूव स प्र जज्ञे स उ वावृषे पुनः ।
स देवानामधिपतिर्बभूव सो अस्मासु द्रविणमा देवातु ॥२॥

यदेवा देवान्द्रविषार्कजन्तार्कान्मनसान्मर्त्येन ।
मदेम तत्र परमे व्योमिन्पश्येम तद्दितौ सूर्यस्य ॥३॥

यक्षेन । यक्षम् । अयजन्त । देवाः । तानि । धर्माणि । प्रथमानि । आसन् ।
ते । ह । नार्कम् । महिमानः । सचन्त । यत्र । पूर्वे । साध्याः । सन्ति । देवाः ॥ १ ॥
यक्षः । बभूव । सः । आ । बभूव । सः । प्र । जज्ञे । सः । उ । इति । वावृषे । पुनः ।
सः । देवानाम् । अधिपतिः । बभूव । सः । अस्मासु । द्रविणम् । आ । देवातु ॥ २ ॥
यत् । देवाः । देवान् । द्रविषां । अयजन्त । अमर्त्यान् । मनसा । अमर्त्येन ।
मदेम । तत्र । परमे । विज्योमन् । पश्येम । तत् । उद्दितौ । सूर्यस्य ॥ ३ ॥

Ātman

VII.3.1 In this way, he, the self existing in multitudinous forms, generally the activities, glowing with fervour, moving towards great welfare, he ascends to the sustaining apex of the sweetness. With his self, he urges forth the universal self.

Vayu

VII.4.1 O omnipresent Lord, you are carried to the sacrifice of good offerings for fulfilling desires by your one and ten, by two and twenty, and by three and thirty well-deployed capabilities. May you release them here.

Ātman

VII.5.1 The nature's bounties (gods) glorify the sacrifice with sacrifice, for such are their duties, those righteous ones verily, attain the highest glory attained by the wise persons of yore. (Also Rg I.164.50)

VII.5.2 The Lord of creatures (sacrifice) came into being. He came to be here all around. He was born; and again He grew in vigour. He became the over-lord of the bounties of Nature. May He bestow riches on us in abundance.

VII.5.3 With what desire the enlightened ones have worshipped the immortal bounties of nature with immortal spiritual offerings. May we revel there in the highest heaven and see that (desire fulfilled) as long as the Sun rises.

यत्पुरुषेण हविषा यज्ञं देवा अतन्वत ।
अस्ति नु तस्मादोजीवो यद्विहव्येनेजिरे ॥४॥
मुग्धा देवा उत शुनार्यजन्तो गोरक्षैः पुरुषार्यजन्त ।
य इमं यज्ञं मनसा चिकेत प्र नो वोचस्तमिहेह ब्रवः ॥५॥

यत् । पुरुषेण । हविषा । यज्ञम् । देवाः । अतन्वत ।
अस्ति । नु । तस्मात् । ओजीवः । यत् । विहव्येन । ईजिरे ॥४॥
मुग्धाः । देवाः । उत । शुना । अर्यजन्त । उत । गोः । अक्षैः । पुरुषा । अर्यजन्त ।
यः । इमम् । यज्ञम् । मनसा । चिकेत । प्र । नः । वोचः । तम् । इह । इह । ब्रवः ॥ ५ ॥

(१) यज्ञं पुरुषम्

(१-२) इदं पुरुषस्य सृष्ट्याकर्षां कविः । अदितिर्वेत्ता । (१) यज्ञमर्पयिष्युः, (२) विहीयामास अदितिश्चतुर् ऊनसी ।

अदितिर्योरादितिरन्तरिक्षमदितिर्माता स पिता स पुत्रः ।
विश्वे देवा अदितिः पञ्च जना अदितिर्जातमदितिर्जनित्वम् ॥१॥
महीम् पु मातरं सुव्रतानामृतस्य पत्नीमवसे हवामहे ।
तुविश्वत्रामजरन्तीसुरुचीं सुशमीणमदितिं सुप्रणीतिम् ॥२॥

अदितिः । योः । अदितिः । अन्तरिक्षम् । अदितिः । माता । सः । पिता । सः । पुत्रः ।
विश्वे । देवाः । अदितिः । पञ्च । जनाः । अदितिः । जातम् । अदितिः । जनित्वम् ॥ १ ॥
महीम् । ऊं इति । सु । मातरम् । सुव्रतानाम् । अमृतस्य । पत्नीम् । अवसे । हवामहे ।
तुविश्वत्राम् । अजरन्तीम् । सुरुचीम् । सुशमीणम् । अदितिम् । सुप्रणीतिम् ॥ २ ॥

(२) यज्ञं पुरुषम्

(१-२) इदं पुरुषस्य सृष्ट्याकर्षां कविः । अदितिर्वेत्ता । विपुलसी ऊनः ।

सुव्रामाणं पृथिवीं धामनेहसं सुशमीणमदितिं सुप्रणीतिम् ।
देवीं नावं स्वरित्रामनागसो अक्षवन्तीमा रुहेमा स्वस्तये ॥१॥

सुव्रामाणम् । पृथिवीम् । धाम । अनेहसम् । सुशमीणम् । अदितिम् । सुप्रणीतिम् ।
देवीम् । नावम् । सुव्रित्राम् । अनागसः । अक्षवन्तीम् । आ । रुहेम् । स्वस्तये ॥ १ ॥

VII.5.4 What sacrifice the enlightened ones perform with the human offerings - even more potent than that is the sacrifice, which is performed with out any (material) offerings (vihavyena).

VII.5.5 Soma confused sacrificers offer as an oblation a dog, or some parts of a cow; they offer oblations of various sorts. Let him, who knows how to perform this sacrifice with the spirit, proclaim to us; let him explain that here and now.

Aditiḥ (Eternity)

VII.6.1 Eternity is sky, eternity is mid-air, eternity is mother and father, and son. Eternity is all the gods; eternity is the penta-classified men; eternity is all that has been born and shall be born.

VII.6.2 We invoke for protection the creative power (aditi), the mother of good actions, the sustainer of eternal law, full of great dominating power, never-exhausting, spreading far and wide, full of comforts and conducting wisely.

VII.7.1 For our weal, may the sinless, embark upon the divine boat, the creative power (aditi) fitted with good oars, unleaking, well-protecting like earth, unblemished like sky, full of comforts, and conducting wisely. (Also Rg. X.63.10)

वाजस्य नु प्रसवे मातरं महीमदिति नाम वचसा करामहे ।
यस्यां उपस्थं दुर्वन्तरिक्षं सा नः शर्म त्रिवरुणं नि वच्छात् ॥२॥

वाजस्य । नु । प्रसवे । मातरम् । महीम् । अदितिम् । नाम । वचसा । करामहे ।
यस्याः । उपस्थः । उरु । अन्तरिक्षम् । सा । नः । शर्म । त्रिवरुणम् । नि । वच्छात् ॥२॥

(८) अथर्व वेदः

(१) वरुणस्य पुत्रस्योपनिषत् कविः । अदितिर्वेदा । माता वनदी कविः ।

दितेः पुत्राणामदितेरकारिषम्वं देवानां बृहतामनुर्मणाम् ।
तेषां हि धामं गमिष्यस्मृम्रियं नैनात्मसा परो अस्ति कश्चन ॥१॥

दितेः । पुत्राणाम् । अदितेः । अकारिषम् । अम् । देवानाम् । बृहताम् । अनुर्मणाम् ।
तेषाम् । हि । धामं । गमिष्यस्मृ । सम्रियम् । न । एनान् । नमसा । पुरः । अस्ति । कः । चन ॥१॥

(९) अथर्व वेदः

(१) वरुणस्य पुत्रस्योपनिषत् कविः । बृहस्पतिर्वेदा । त्रिवरुणः कविः ।

भद्रादधि श्रेयः श्रेष्ठि बृहस्पतिः पुरपुता तं अस्तु ।
अथेममस्या वरु आ पृथिव्या आरेक्षन्तु कृणुहि सर्ववीरम् ॥१॥

भद्रात् । अधि । श्रेयः । प्र । इहि । बृहस्पतिः । पुरःपुता । तं । अस्तु ।
अथ । इमम् । अस्याः । वरु । आ । पृथिव्याः । आरेक्षन्तुम् । कृणुहि । सर्ववीरम् ॥१॥

(१०) अथर्व वेदः

(१-४) वरुणस्य पुत्रस्योपनिषत् कविः । पूषा वेदा । (१-२) अथर्ववेदीययोर्गोविन्दपुर ।

(३) कृतीयावासिपदासी गापनी, (४) वरुणस्योपनिषत् कविः ।

प्रपथे पूषामजनिष्ट पूषा प्रपथे दिवः प्रपथे पृथिव्याः ।
उभे अभि प्रियतमे सुधस्थे आ च परां च चरति प्रजानन् ॥१॥

प्रपथे । पूषाम् । अजनिष्ट । पूषा । प्रपथे । दिवः । प्रपथे । पृथिव्याः । उभे इति ।
अभि । प्रियतमे इति प्रियतमे । सुधस्थ इति सुधस्थे । आ । च । परां । च ।
चरति । प्रजानन् ॥ १ ॥

VII.7.2 In the pursuit of strength, we praise the great mother, the creative power (aditi) by her name, in whose lap lies the east midspace. May she grant us three-dimensional happiness.

Aditiḥ

VII.8.1 I invoke the aid of the sons of toil (diti) and of the sons of the creative power (aditi), the enlightened ones, the great and invulnerable. Their domain is in the deep seas. No one excels them as being worthy of homage.

Bṛhaspatiḥ

VII.9.1 From good, may you move forward to the better. May the Lord supreme be your leader and guide. O Lord, may you establish this (sacrificer) in the finest place on this earth; make him far from enemies and having all the brave heroes around him.

Pūṣan

VII.10.1 The nourisher Lord (Sun) appears on the distant paths of paths, on the distant path of the sky, on the distant path of the earth. Both of them are his most pleasing abodes. He travels to and from those (abodes) with full knowledge (prajānan). (Also Rg. X.17.6)

पूषेमा आश्या अर्नु वेद सर्वाः सो अस्मि अमयत्तमेन नेषत् ।
 स्वस्तिवा आर्षणिः सर्ववीरोप्रयुच्छन्पुर एतु प्रजानन् ॥२॥
 पूषन्तव व्रते वयं न रिष्येम कदा चन । स्तोतारस्त इह स्मसि ॥३॥
 परि पूषा परस्तादस्त दधातु दक्षिणम् । पुनर्नो नष्टमाजतु सं नष्टेन गमेमहि ॥४॥

पूषा । इमाः । आशाः । अर्नु । वेद । सर्वाः । सः । अस्मान् । अमयत्तमेन । नेषत् ।
 स्वस्तिवा । आर्षणिः । सर्ववीरः । अप्रयुच्छन् । पुरः । एतु । प्रजानन् ॥ २ ॥
 पूषन् । तव । व्रते । वयम् । न । रिष्येम । कदा । चन । स्तोतारः । ते । इह । स्मसि ॥

परि । पूषा । परस्तात् । हस्तम् । दधातु । दक्षिणम् ।
 पुनः । नः । नष्टम् । आ । अजतु । सम् । नष्टेन । गमेमहि ॥ ४ ॥

(११) कर्षसा सुक्तम्

(१) कर्षसास्य सुक्तस्य सौमिक क्रमः । सरस्वती देवता । त्रिपुर क्रमः ॥

यस्ते स्तनः शशयुयो मयोभूर्यः सुहवो यः सुदत्रः ।
 येन विश्वा पुष्यसि वार्यणि सरस्वति तमिह धातवे कः ॥१॥

यः । ते । स्तनः । शशयुः । यः । मयः । सुहवः । यः । सुदत्रः ।
 येन । विश्वा । पुष्यसि । वार्यणि । सरस्वति । तम् । इह । धातवे । कः ॥ १ ॥

(१२) कर्षसा सुक्तम्

(१) कर्षसास्य सुक्तस्य सौमिक क्रमः । सरस्वती देवता । त्रिपुर क्रमः ॥

यस्ते पृथु स्तनयिष्युर्ध्वं ऋष्वो देवः केतुर्विष्वमाभूषतीदम् ।
 मा नो वधीर्विद्युता देव सत्यं मोत वधी रश्मिभिः सूर्यस्य ॥१॥

यः । ते । पृथुः । स्तनयिष्युः । यः । ऋष्वः । देवः । केतुः । विष्वम् । आभूषति । इदम् ।
 मा । नः । वधीः । विद्युता । देव । सत्यम् । मा । उत । वधीः । रश्मिभिः । सूर्यस्य ॥१॥

VII.10.2 The nourisher Lord knows all these regions well. May He conduct us by the safest path (which is free from fear). May He, the bestower of weal, glowing, brave in every respect, never negligent and knowing everything, go before us and lead. (Also Rg. X.17.5)

VII.10.3 O Lord, the nourisher, may we never suffer detriment when engaged in your worship; we are here to sing your praise. (Also Rg. VI.54.9)

VII.10.4 May the nourisher stretch His right hand to restrain our cattle from going astray; may He bring again to us what has been lost. May we be united with what has been lost. (Also Rg. VI.54.10).

Sarasvatī

VII.11.1 O divine mother (Sarvasvatī or speech), that ever-full breast (with inexhaustive vocabulary of yours), which lies hidden, which is the source of delight, bestower of joy, easy to invoke and liberal in giving, with which you nourish all the desirable ones, that may you lay open now for our sustenance. (Also Rg. X.164.49)

Sarasvatī

VII.12.1 That wide-spread and thundering, that smiting divine ensign of yours, which makes all the things beautiful - O Lord, may you not kill our crop with lightning, nor kill (it) with the rays of the sun.

(१३) वयोदशं सूक्तम्

(१-४) षष्ठ्यस्तस्य सूक्तस्य बौलकः कविः । (१) वयनर्थाः सभासमिती पितरो वा, (२) द्वितीयायाः सभा, (३) कृतीयायाः सभा, (४) षष्ठ्यस्तस्य सन्तोका देवताः । (१) वयनार्थाः भुविभिर्युग्, (२-४) द्वितीयायादिस्य षष्ठ्यस्तस्य सन्तोका देवताः ।

सुभा च मा समितिश्चावतां प्रजापतेर्दुहितरौ संविदाने ।
 येनां संगच्छा उप मा स शिक्षा चारु वदानि पितरः संगतेषु ॥१॥
 विप्र ते सभे नाम नरिष्ठा नाम वा असि ।
 ये ते के च सभासदस्ते मे सन्तु सवाचमः ॥२॥
 एषामहं सुमासीनानां वर्चो विज्ञानमा ददे ।
 अस्याः सर्वस्याः संसदो मामिन्द्र भुगिनं कृणु ॥३॥
 यदो मनः परागतं यद्वदमिह वेह वा ।
 तद् आ वर्तयामसि मयि वो रमतां मनः ॥४॥

सुभा । च । मा । सम् । इति । च । अत्रनाम् । प्रजापतेः । दुहितरौ । संविदाने इति सम् । विदाने ।
 येन । सम् । गच्छे । उप । मा । सः । शिक्षात् । चारु । वदानि । पितरः । संगतेषु ॥ १ ॥
 विप्र । ते । सभे । नाम । नरिष्ठा । नाम । वा । असि ।
 ये । ते । के । च । सभासदः । ते । मे । सन्तु । सवाचमः ॥ २ ॥
 एषाम् । अहम् । सम् । आसीनानाम् । वर्चः । विज्ञानम् । आ । ददे ।
 अस्याः । सर्वस्याः । सम् । सदः । माम् । इन्द्र । भुगिनम् । कृणु ॥ ३ ॥
 यत् । वः । मनः । परागतम् । यत् । वदम् । इह । वा । इह । वा ।
 तत् । वः । आ । वर्तयामसि । मयि । वः । रमताम् । मनः ॥ ४ ॥

(१४) षष्ठ्यस्तस्य सूक्तम्

(१-४) षष्ठ्यस्तस्य सूक्तस्यार्थाः कविः । सूर्यो देवता । मनुष्यः देवता ॥

यथा सूर्यो नक्षत्राणामुद्यस्तेजोऽस्याददे ।
 एवां लीणां च पुंसां च द्विषतां वर्च आ ददे ॥१॥

यथा । सूर्यः । नक्षत्राणाम् । उद्यन् । तेजोऽसि । आ । ददे ।
 एव । स्त्रीणाम् । च । पुंसां । च । द्विषताम् । वर्चः । आ । ददे ॥ १ ॥

Sabhā, Samitiḥ, Pitr

VII.13.1 May the assembly of the learned and the war-council, the two daughters of the creator Lord, aid me in accord with each other. Whomsoever I meet, may he teach and guide me. May I, O elders, speak nicely at the meetings.

Sabhā

VII.13.2 O assembly (sabhā) of the learned, we know your name. Verily, you are not to be over-ruled. Whoever are your members, may they be of one speech with me.

Indrah

VII.13.3 The influence and discernment of those seated here, I take to myself. O resplendent Lord, May you make me acceptable to all this assembly.

Manas (Thought)

VII.13.4 Your thoughts, which have moved away (from me), or which are attached here or there - those thoughts of yours, I cause to turn back (to me). May your mind rejoice in me.

Sūryah

VII.14.1 As the Sun, when rising, takes the shine out of the stars, so I take to myself the splendour of those women and men, who hate (are malicious).

यावन्तो मा सपत्नानामयन्तं प्रतिपश्यथ ।
उत्थन्सूर्य इव सुप्तानां द्विषतां वर्च आ ददे ॥२॥

यावन्तः । मा । सुप्तानाम् । आऽयन्तम् । प्रतिपश्यथ ।
उत्थन् । सूर्यः । इव । सुप्तानाम् । द्विषताम् । वर्चः । आ । ददे ॥ २ ॥

(१-४) यजुर्वेदस्य सप्तमोऽध्यायः । सविता देवता । (१-२) यजुर्वेदस्य सप्तमोऽध्यायः । सविता देवता । (१-२) यजुर्वेदस्य सप्तमोऽध्यायः । सविता देवता ।
(१) कृतीपायासिष्टम्, (४) यजुर्वेदस्य सप्तमोऽध्यायः । सविता देवता ।

अभि त्वं देवं सवितारं मोष्योऽङ्गिः कृविः क्रतुम् ।
अर्चामि सत्यसर्वं रत्नधाममभि प्रियं मतिम् ॥१॥
ऊर्ध्वा यस्यामतिर्भा अदिद्युतत्सर्वमनि ।
हिरण्यपाणिरमिमीत सुक्रतुः कृपात्स्वः ॥२॥
सावीहि देवं प्रथमाय पित्रे वर्ष्माणमस्मै वरिमाणमस्मै ।
अथास्मभ्यं सवितुर्वार्याणि दिवोदिव आ सुवा भूरि पृथ्वः ॥३॥
दमूना देवः सविता वरेण्यो दधद्रत्नं दक्षं पितृभ्य आर्युषि ।
पित्रात्सोमं ममदेदनिमिष्टे परिज्मा चित्कमते अस्य धर्मेणि ॥४॥

अभि । त्वम् । देवम् । सवितारम् । ओष्योऽङ्गिः । कृविः । क्रतुम् ।
अर्चामि । सत्यऽसर्वम् । रत्नधामम् । अभि । प्रियम् । मतिम् ॥१॥
ऊर्ध्वा । यस्याम् । अमतिः । भाः । अदिद्युतत् । सर्वमनि ।
हिरण्यपाणिः । अमिमीत । सुक्रतुः । कृपात् । स्वः ॥ २ ॥
सावीः । हि । देव । प्रथमाय । पित्रे । वर्ष्माणम् । अस्मै । वरिमाणम् । अस्मै ।
अथ । अस्मभ्यम् । सवितुः । वार्याणि । दिवः । दिवः । आ । सुवा । भूरि । पृथ्वः ॥ ३ ॥
दमूनाः । देवः । सविता । वरेण्यः । दधत् । रत्नम् । दक्षम् । पितृभ्यः । आर्युषि ।
पित्रात् । सोमम् । ममदेत् । एतम् । इष्टे । परिज्मा । चित् । कमते । अस्य । धर्मेणि ॥

VII.14.2 As many of you, O rivals, look at you-the splendour of them, the hateful, I take to myself, just as the Sun, when rising, takes away the splendour of those who lie asleep.

Savitṛ

VII.15.1 I fervently adore that Lord, who is impeller (savitā) of heaven and earth, full of vision and action, guide to truth, bestower of jewels, dear to all, and (is) the wisdom incarnate.

VII.15.2 Whose immeasurable glow rises upwards, and shines in His creation (impulsion) - He, the golden-handed (hiranya-pāṇi) and skilled in selfless deeds, fashions the world of bliss (for us).

VII.15.3 O Lord, you have granted this foremost of the elders, a high place for him, a wise expense for him; now, O impeller Lord (savitā); may you grant all sorts of desirable things, abundance of cattle to us day in and day out. (divo-divah)

VII.15.4 The impeller Lord, inclined to bestowing, the desirable Lord, has blessed our elders with treasures, skill and long spans of life. May He drink the devotional bliss (Soma) and be exhilarated at this sacrifice. Under His law (dharmaṇi) the travellers go all around.

(११) सोमं सृजम्

(१) एकवचनान्त्य सृजन्त्य बहुवचनम् । सविता देवता । विष्णुर्ऋक् ॥

तां सवितः सत्यसत्वां सुचित्रामाह वृणे सुमतिं विश्ववाराम् ।
यामस्य कण्वो अदुहत्प्रपीनां सहस्रधारां महियो भगाय ॥१॥

ताम् । सवितः । सत्यसत्वाम् । सुचित्राम् । आ । अहम् । वृणे । सुमतिम् । विश्ववाराम् ।
याम् । अस्य । कण्वः । अदुहत् । प्रसपीनाम् । सहस्रधाराम् । महियः । भगाय ॥ १ ॥

(१७) सतदशं सृजम्

(१) एकवचनान्त्य सृजन्त्य बहुवचनम् । सविता देवता । विष्णुर्ऋक् ॥

बृहस्पते सवितर्वर्धयेनं ज्योतयेनं महते सौमगाय ।
संशितं चित्संतरं सं शिशधि विश्व एनमनु मदन्तु देवाः ॥१॥

बृहस्पते । सवितः । वर्धये । एनम् । ज्योतये । एनम् । महते । सौमगाय ।
समशितम् । चित् । सुमन्तरम् । सम् । शिशधि । विश्वे । एनम् । अनु । मदन्तु । देवाः ॥

(१८) अष्टादशं सृजम्

(१-४) बहुवचनान्त्य सृजन्त्य बहुवचनम् । सविता मनोक्त वा देवताः । (१) प्रथमवर्णपरिदानीं गायत्री, (२) द्वितीयाया अनुष्टुप्, (३-४) तृतीयाचतुर्थ्योश्च विष्टुप् कन्दति ॥

धाता दधातु नो रयिमीशानो जगत्स्पतिः । स नः पूर्णेन यच्छतु ॥१॥
धाता दधातु दाशुषे प्राचीं जीवातुमक्षिताम् ।
वयं देवस्य धीमहि सुमतिं विश्वराधसः ॥२॥
धाता विश्वा वार्यी दधातु प्रजाकामाय दाशुषे दुरोणे ।
तस्मै देवा अमृतं सं व्ययन्तु विश्वे देवा अदितिः सजोषाः ॥३॥

धाता । दधातु । नः । रयिम् । ईशानः । जगतः । पतिः । सः । नः । पूर्णेन । यच्छतु ॥
धाता । दधातु । दाशुषे । प्राचीम् । जीवातुम् । अक्षिताम् ।
वयम् । देवस्य । धीमहि । सुमतिम् । विश्वराधसः ॥ २ ॥
धाता । विश्वा । वार्यी । दधातु । प्रजाकामाय । दाशुषे । दुरोणे ।
तस्मै । देवाः । अमृतम् । सम् । व्ययन्तु । विश्वे । देवाः । अदितिः । सजोषाः ॥ ३ ॥

Savitṛ

VII.16.1 I solicit in every way that impeller Lord's good grace, urging towards truth (satyasavā), really wonderful and preferred by all, which (of that impeller Lord) well-developed and thousand-streamed (sahasra-dhārām) grace the mighty realized soul milks for good fortune (bhagāya).

Savitṛ (Impeller)

VII.17.1 O Lord supreme, O impeller Lord, may you make him grow, and shine into great all round prosperity. Sharpen him, already sharp, even sharper. May all the enlightened ones revel in his happiness.

Dhātṛ etc. (Ordainer)

VII.18.1 May the ordainer Lord, the sovereign ruler, the Lord of the living, grant us riches. May He bless us with the full.

VII.18.2 May the Ordainer Lord assign to the sacrificer an ever-flourishing and never-exhausting life. May we receive the friendly grace of the Lord, who has all the riches (viśva rādha sah)

VII.18.3 May the ordainer (sustainer) Lord, grant all the desirable things to him, who desirous of progeny, performs sacrifice at his home. May the enlightened ones, and all the bounties of Nature, in accord with the creative power (aditi), bless him with immortality (amṛtam).

धाता रातिः संवितेदं जुषन्तां प्रजापतिर्निधिपतिर्नो अग्निः ।
त्वष्टा विष्णुः प्रजयां संराणो यजमानाय द्रविणं दधातु ॥४॥

धाता । रातिः । संविता । इदम् । जुषन्ताम् । प्रजापतिः । निधिपतिः । नः । अग्निः ।
त्वष्टा । विष्णुः । प्रजयां । सम्पराणः । यजमानाय । द्रविणम् । दधातु ॥ ४ ॥

(१२) एकोनविंशं सूक्तम्

(१-२) इषुष्यास्य सुकस्यावर्षां कविः । यर्मन्वा पृथिवी वा देवता । (१) प्रथमवर्षाभ्युपगता
अग्निगुण्यम्, (२) द्वितीयापाय विष्णुर्गन्तव्यी ।

प्र नमस्व पृथिवि भिन्दीदृदं दिव्यं नमः ।
उन्नो दिव्यस्य नो धातुरीशानो वि ष्या दृतिम् ॥१॥
न व्रंस्ततापु न हिमो जघान प्र नमतां पृथिवी जीरद्वानुः ।
आपमिदस्मै घृतमित्क्षरन्ति यत्र सोमः सवमित्तत्र भद्रम् ॥२॥

प्र । नमस्व । पृथिवि । भिन्दि । इदम् । दिव्यम् । नमः ।
उन्नः । दिव्यस्य । नः । धातुः । ईशानः । वि । ष्य । दृतिम् ॥ १ ॥
न । व्रन् । ततापु । न । हिमः । जघान । प्र । नमताम् । पृथिवी । जीरद्वानुः ।
आपः । चित् । अस्मै । घृतम् । इत् । क्षरन्ति । यत्र । सोमः । सवम् । इत् । तत्र । भद्रम् ॥

(१०) विंशं सूक्तम्

(१) एकोनविंशं सूक्तम् अथा कविः । यर्मन्वा देवता । यगती इन्द्रः ।

प्रजापतिर्जनयति प्रजा इमा धाता दधातु सुमनस्यमानः ।
संजानानाः संमनसः सद्योनयो मयि पुष्टं पुष्टपतिर्दधातु ॥१॥
प्रजापतिः । जनयति । प्रजाः । इमाः । धाता । दधातु । सुमनस्यमानः ।
सम्प्राजानानाः । सम्पमनसः । सद्योनयः । मयि । पुष्टम् । पुष्टपतिः । दधातु ॥ १ ॥

VII.18.4 May the ordainer (sustainer) Lord, the impeller Lord, the Lord of creatures, the Lord of treasures, the adorable Lord, accept our this offering; may the universal mechanic, the omnipresent Lord, rejoicing in His own creations, grant wealth to the sacrificer.

Pr̥thivī, Parjanyaḥ

VII.19.1 O earth, become drenched with water. Cleave this cloud of the sky asunder. O sustainer Lord, ruling over all, may you open the leather bag (dṛti) of celestial water for us.

VII.19.2 There the summer does not cause burning heat, there the snowy season does not smite, there the life-giving earth (pr̥thivī jīradānuḥ) always remains moistened with water, and the waters (āpaḥ) produce purified butter (ghṛtam) for the sacrificer, wherever there is the herb Soma, there it is always happiness and bliss.

Prajapatiḥ - Dhātṛ

VII.20.1 The Lord of creatures (Prajapati), generates these offsprings. May the sustainer Lord sustain them with His friendly grace. May all these, born of the same womb, be of one mind and one understanding (sumanasya mānaḥ). May the Lord of nourishment bestow nourishment on me.

(२६) एकविंशं सूक्तम्

(१-१) यजुषस्वस्वत्तु यजुषस्व नमोः कविः । अनुमतिर्वेत्ता । (१-२) यजुषाक्षीयमोक्षोयजुषः, (३) इतीयायाजिगुषः, (४) यजुष्यां सुरिगुषुषः, (५) यजुष्यां वगती, (६) यजुष्यातिशाङ्गनां वगती उन्मांसि ॥

अनुमद्य नोनुमतिर्यज्ञं देवेभ्यु मन्यताम् ।

अभिश्च हव्यवाहनो भवतां दाशुषे मम ॥१॥

अन्विदनुमते त्वं मंससे इति च नस्कृधि ।

जुषस्वं हव्यमाहुतं प्रजां देवि ररास्व नः ॥२॥

अनु मन्यतामनुमन्यमानः प्रजावन्त रयिमक्षीयमाणम् ।

तस्य वयं हेडसि मापि भूम सुमृदीके अस्य सुमतौ स्याम ॥३॥

यत्ते नाम सुहवं सुप्रणीतेनुमते अनुमतं सुदानु ।

तेनां नो यज्ञं पिपृहि विश्वारे रयि नो धेहि सुभगे सुवीरम् ॥४॥

एवं यज्ञमनुमतिर्जगाम सुक्षेत्रतयै सुवीरतयै सुजातम् ।

मद्रा इत्याः प्रमतिर्बभूव सेमं यज्ञमवतु देवगोपा ॥५॥

अनुमतिः सर्वमिदं बभूव यत्तिष्ठति चरति यत्तु च विश्वमेजति ।

तस्यास्ते देवि सुमतौ स्यामानुमते अनु हि मंससे नः ॥६॥

अनु । अथ । नः । अनुमतिः । यज्ञम् । देवेभ्यु । मन्यताम् ।

अग्निः । च । हव्यवाहनः । भवताम् । दाशुषे । मम ॥ १ ॥

अनु । इत् । अनुमते । त्वम् । मंससे । इति । च । नः । कृधि ।

जुषस्वं । हव्यम् । आहुतम् । प्रजाम् । देवि । ररास्व । नः ॥ २ ॥

अनु । मन्यताम् । अनुमन्यमानः । प्रजावन्तम् । रयिम् । अक्षीयमाणम् ।

तस्य । वयम् । हेडसि । मा । अपि । भूम । सुमृदीके । अस्य । सुमतौ । स्याम ॥ ३ ॥

यत् । ते । नाम । सुहवं । सुप्रणीते । अनुमते । अनुमतम् । सुदानु ।

तेनां । नः । यज्ञम् । पिपृहि । विश्वारे । रयिम् । नः । धेहि । सुभगे । सुवीरम् ॥ ४ ॥

आ । इमम् । यज्ञम् । अनुमतिः । जगाम । सुक्षेत्रतयै । सुवीरतयै । सुजातम् ।

मद्रा । हि । अस्याः । प्रमतिः । बभूव । सा । इमम् । यज्ञम् । अवतु । देवगोपा ॥ ५ ॥

अनुमतिः । सर्वम् । इदम् । बभूव । यत् । तिष्ठति । चरति । यत्तु । ऊं इति । च । विश्वम् । एजति ।

तस्याः । ते । देवि । सुमतौ । स्याम । अनुमते । अनु । हि । मंससे । नः ॥ ६ ॥

Anumatiḥ - assent

VII.21.1 May the assent (of the Lord) get this sacrifice of ours approved among the enlightened one today. And may the fire divine become the conveyer of offerings for me, the sacrificer.

VII.21.2 O ascent (of the Lord), approve (this sacrifice), and grant us peace and happiness. Accept our offered oblations; O shining one, bless us with progeny.

VII.21.3 May He, the approving Lord, approve for us inexhaustible wealth rich in children. May we never be under His wrath. May we be under His friendly grace, that extreme happiness.

VII.21.4 O goodly leading assent (of the Lord), what name you have got, easy to invoke, pleasing to all and liberal giver of desired objects, with that, may you bring our this sacrifice to completion. O desired by all, O bringing good fortune, may you bestow on us wealth rich in brave sons (subhage suvīram).

VII.21.5 The assent (of the Lord) has come to this well-conceived sacrifice for making our fields rich and our sons brave. Benign has been her care for us. May she, the protector of the enlightened ones (devagopā), protect this sacrifice.

VII.21.6 The assent (of the Lord) has ever been all this whatever stands still, or moves, and also whatever makes all move, as such, O divine assent, may we be always in your good grace; may you always accord approval to us.

(११) ऋषिर्वां सूक्तम्

(१) एकर्षत्वात्स्य सूक्तस्य ऋषिः । अतः देवता । पराशक्तो विप्राङ्गनाः वगती कम्पः ॥

समेत विश्वे वचसा पतिं दिव एको विभूरतिर्जनानाम् ।
स पुण्यो नूतनमाविवांसुतं वर्तनिरनु बावृत एकमित्पुरु ॥१॥

सम्पृष्टः । विश्वे । वचसा । पतिम् । दिवः । एकः । विभूः । अतिथिः । जनानाम् ।
सः । पुण्यः । नूतनम् । आऽविवांसुतः । तम् । वर्तनिः । अनु । बावृते । एकम् । इत् । पुरु ॥१॥

(१२) ऋषिर्वां सूक्तम्

(१-२) इषुवत्वात्स्य सूक्तस्य ऋषिः । मनोस देवता । (१) वचमर्षो द्वितीयवचना
विप्राङ्गना, (२) द्वितीयायां विप्राङ्गना कम्पः ॥

अयं सुहस्रमा नो दृशे कवीनां मतिर्ज्योतिर्विधर्मणि ॥१॥
ब्रह्मः समीचीनसः समैरयन् ।
अरेपसः सचेतसः स्वसरे मन्युमत्तमाभिते गोः ॥२॥

अयम् । सुहस्रम् । आ । नः । दृशे । कवीनाम् । मतिः । ज्योतिः । विधर्मणि ॥ १ ॥
ब्रह्मः । समीचीनः । उषसः । सम् । ऐरयन् ।
अरेपसः । सऽचेतसः । स्वसरे । मन्युमत्तमाः । चित्ते । गोः ॥ २ ॥

(१३) ऋषिर्वां सूक्तम्

(१) एकर्षत्वात्स्य सूक्तस्य ऋषिः । दुःस्वप्नासर्ग देवता । मनुष्य कम्पः ॥

दौर्ष्वज्यं दौर्जीवित्यं रक्षो अम्बभिरायुः ।
दुर्णाङ्गीः सर्वा दुर्वाचस्ता अस्मन्नाशयामसि ॥१॥

दौऽस्वप्न्यम् । दौऽर्जीवित्यम् । रक्षः । अम्बम् । अरायुः ।
दुऽनाङ्गीः । सर्वाः । दुऽवाचः । ताः । अस्मत् । नाशयामसि ॥ १ ॥

(१४) ऋषिर्वां सूक्तम्

(१) एकर्षत्वात्स्य सूक्तस्य ऋषिः । सविता देवता । विदुर् कम्पः ॥

यत् इन्द्रो अखनचदुभिर्विश्वे देवा मरुतो यत्स्वर्काः ।
तदस्मभ्यं सविता सत्यधर्मा प्रजापतिरनुमतिर्नि यच्छात् ॥१॥

यत् । नः । इन्द्रः । अखनत् । यत् । अग्निः । विश्वे । देवाः । मरुतः । यत् । सुऽअर्काः ।
तत् । अस्मभ्यम् । सविता । सत्यधर्मा । प्रजाऽपतिः । अनुऽमतिः । नि । यच्छात् ॥ १ ॥

Ātman

VII.22.1 Come all together with your words of praises to the Lord of the heaven, the unique, the sovereign, and the guest of the people. He, the ancient one, resides in the new ones. Numerous paths lead to Him, the one only (ekam-it).

Lingoktāḥ - Bradhnaḥ

VII.23.1 For our vision, He (appears in a) thousand (ways). He is the genius of the visionaries, an illuminating light for various purpose.

VII.23.2 This bright one urges forth the successive dawns, free from blemish, arousing ones, and the most zealous, for directing the sense-organs in their several actions.

Duḥ - śvapna - nāśanam - Dispelling evil dreams

VII.24.1 Bad dreams, bad living, injurious germs, poverty and miseries, ill-named (durṇāmnī) ill-tongued (durvācas) all of them we drive away from us.

Savitṛ

VII.25.1 What the resplendent and the adorable Lord, all the bounties of Nature and the mighty cloud-bearing winds (Maruts) have dug up for us, may the impeller Lord of true ordinances, the Lord of creatures, the accorder of assent assign that to us.

(११) अथर्ववेदः

॥ १ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ २ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ ३ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ ४ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ ५ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥

॥ १ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ २ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ ३ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ ४ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ ५ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥

(१२) अथर्ववेदः

॥ १ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ २ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ ३ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ ४ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ ५ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥

॥ १ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ २ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ ३ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ ४ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ ५ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥

॥ १ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ २ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ ३ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ ४ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥
 ॥ ५ ॥ अथर्ववेदः सुखं मेवातिथिकेभिः । विष्णुर्वेता । विष्णुः कर्म ॥

Viṣṇuḥ

VII.26.1 With my first prayers, I approach the sacrifice (Viṣṇum) and the venerable Lord, with whose power these worlds are kept steady; and who are most brave and most mighty in their strength; who rule over this universe; and who are unchallengeable in their resistless might. (Also Yv. V.59)

VII.26.2 With my first prayers, I approach the sacrifice (Viṣṇu) and the venerable Lord, under whose direction is all this that shines and breathes and sees with the powers, and strengths according to the ancient law of the Lord.

Viṣṇuḥ

VII.27.1 Earnestly I glorify the mighty deeds of the all-pervading God, who has made the terrestrial bodies, who is highly glorified and who upholds the extensive cosmos, possessed of three types of motions of translation, of rotation and the vibration. (Also Rg. X.154.1)

VII.27.2 The all-pervading God has been dominating by His powers like a sturdy wild mountain lion (mr̥go nabhīmaḥ kucaro gir̥ṣṭhaḥ). May He come hither from the distance beyond the remotest distance. (Also Rg. X.154.2; Rg. X.130.2)

VII.27.3 Within whose three-extended paces, all these beings are covered, O sacrifice, spend far and wide. Make ample space for our living. O fire, born of melted butter (ghṛtayoṇe), consume melted butter to your heart's desire. Make the sacrificer prosper, (Also Rg. X.154.2 and Yv. V.38)

इदं विष्णुर्वि चक्रमे त्रेधा नि दधे पदा । समृद्धमस्य पांसुरे ॥४॥
 त्रीणि पदा वि चक्रमे विष्णुर्गोपा अदाभ्यः । इतो धर्माणि धारयन् ॥५॥
 विष्णोः कर्माणि पश्यत यतो ब्रतानि पस्पशे । इन्द्रस्य युज्यः सखा ॥६॥
 तद्विष्णोः परमं पदं सदा पश्यन्ति सूरयः । दिवीवि चक्षुराततम् ॥७॥
 दिवो विष्ण उत वा पृथिव्या महो विष्ण उरोरन्तरिक्षात् ।
 हस्तौ पृणस्व बहुभिर्वसव्यैराप्रयच्छ दक्षिणादौत सुव्यात् ॥८॥

इदम् । विष्णुः । वि । चक्रमे । त्रेधा । नि । दधे । पदा । समृद्धम । अस्य । पांसुरे ॥
 त्रीणि । पदा । वि । चक्रमे । विष्णुः । गोपाः । अदाभ्यः । इतः । धर्माणि । धारयन् ॥
 विष्णोः । कर्माणि । पश्यत । यतः । ब्रतानि । पस्पशे । इन्द्रस्य । युज्यः । सखा ॥६॥
 तत् । विष्णोः । परमम् । पदम् । सदा । पश्यन्ति । सूरयः । दिविर्देव । चक्षुः । आततम् ॥
 दिवः । विष्णो इति । उत । वा । पृथिव्याः । महः । विष्णो इति । उरोः । अन्तरिक्षात् ।
 हस्तौ । पृणस्व । बहुभिः । वसव्यैः । आप्रयच्छ । दक्षिणात् । आ । उत । सुव्यात् ।

(२८) अथर्ववेदः सूक्तम्

(१) एकवर्त्यास्य सूक्तस्य मेधातिथिर्कफि । इदा देवता । विदुर् कन्धः ।

इदेवास्मै अनु वस्तां ब्रतेन यस्याः पदे पुनते देवयन्तः ।
 घृतपदी शर्करी सोमपृष्ठा यज्ञमस्थित वैश्वदेवी ॥१॥

इदा । एव । अस्मान् । अनु । वस्ताम् । ब्रतेन । यस्याः । पदे । पुनते । देवयन्तः ।
 घृतपदी । शर्करी । सोमपृष्ठा । उप । यज्ञम् । अस्थित । वैश्वदेवी ॥ १ ॥

VII.27.4 The omnipresent and the all powerful God dominates over all the three regions, earth, mid-region and the celestial. His one step is rooted in the deep dark mystery, beyond the knowledge of mankind. (Also Rg. X.22.17)

VII.27.5 The omnipresent God, the preserver of the indomitable, created three regions, the earth, mid-region and the celestial. He sustains and preserves the sanctity of all vital functions that keep life ticking. (Also Rg. X.22.18)

VII.27.6 Behold the marvellous creations of omnipresent God who fulfills our noble aspirations. He is a true friend of the soul. (Also Rg. X.22.19)

VII.27.7 The wise and true seekers realize God through meditation within their own self; they see Him vividly as the eye ranges over the sky. (Also Rg. X.22.20)

VII.27.8 O sun-divine, whether from heaven, or from earth, or from the vast and wide-spread interspace, fill your two hands, O sun-divine, with plentiful treasures and grant to us with your right hand and with the left as well (dakṣināt-savyāt). (Also Yu. V.19)

Idā

VII.28.1 May the sacred speech (idā) dwell here with us according to her vow; she, in whose abode the pious people purify themselves. May she, dripping fatness from her words, capable and full of devotional bliss, addressed to all the enlightened ones, be present at this sacrifice.

(१९) एकोनविंशं सूक्तम्

(१) एकर्षस्तास्य सुकृत्य वेधातिविक्रमिः । वेदो देवता । विदुर् जगत् ॥

वेदः स्वस्तिद्वेषणः स्वस्तिः परशुवेदिः परशुर्नः स्वस्ति ।
द्विविष्टो यज्ञिया यज्ञकामास्ते देवासो यज्ञमिमं जुषन्ताम् ॥ १ ॥

वेदः । स्वस्तिः । द्रुघ्नः । स्वस्तिः । परशुः । वेदिः । परशुः । नः । स्वस्ति ।
द्विविःकृतः । यज्ञियाः । यज्ञकामाः । ते । देवासः । यज्ञम् । इमम् । जुषन्ताम् ॥ १ ॥

(२०) विंशं सूक्तम्

(१-२) इषुषस्तास्य सुकृत्य वेधातिविक्रमिः । मनोका देवता । विदुर् जगत् ॥

अग्नाविष्णु महि तद्वा महित्वं पाथो घृतस्य गुह्यस्य नाम ।
दमेदमे सप्त रत्ना दधानौ प्रति वा जिह्वा घृतमा चरण्यात् ॥ १ ॥
अग्नाविष्णु महि धाम प्रियं वा वीथो घृतस्य गुह्या जुषाणौ ।
दमेदमे सुदृष्ट्या वावृधानौ प्रति वा जिह्वा घृतमुचरण्यात् ॥ २ ॥

अग्नाविष्णु इति । महि । तत् । वाम् । महिःस्त्वम् । पाथः । घृतस्य । गुह्यस्य । नाम ।
दमेदमे । सप्त । रत्ना । दधानौ । प्रति । वाम् । जिह्वा । घृतम् । आ । चरण्यात् ॥
अग्नाविष्णु इति । महि । धाम । प्रियम् । वाम् । वीथः । घृतस्य । गुह्या । जुषाणौ ।
दमेदमे । सुदृष्ट्या । वावृधानौ । प्रति । वाम् । जिह्वा । घृतम् । उत् । चरण्यात् ॥ २ ॥

(२१) एकविंशं सूक्तम्

(१) एकर्षस्तास्य सुकृत्य सुवक्षिण कपिः । वावापृथिवी वा देवता । वृहती जगत् ॥

स्वाक्तं मे वावापृथिवी स्वाक्तं मित्रो अकरयम् ।
स्वाक्तं मे ब्रह्मणस्पतिः स्वाक्तं सविता करत् ॥ १ ॥

सुऽआक्तम् । मे । वावापृथिवी इति । सुऽआक्तम् । मित्रः । अकः । अयम् ।
सुऽआक्तम् । मे । ब्रह्मणः । पतिः । सुऽआक्तम् । सविता । करत् ॥ १ ॥

(२२) द्वाविंशं सूक्तम्

(१) एकर्षस्तास्य सुकृत्य सुवक्षिण कपिः । इन्द्रो देवता । अरिभिरदुर् जगत् ॥

इन्द्रोतिमिर्विद्वत्सामिर्नो अयं यावच्छ्रेष्ठामिर्मघवच्छूर जिव् ।
यो नो द्रष्टव्यः सस्पदीष्ट यस्तु द्विष्मस्तस्तु प्राणो जहातु ॥ १ ॥

इन्द्र । कृतिःसमिः । बह्वलामिः । नः । अयं । यावत्स्रेष्ठामिः । मघऽवृन् । शूर । जिव् ।
यः । नः । द्रष्टिः । अर्धः । सः । पदीष्ट । यम् । ऊँ इति । द्विष्मः । तम् । ऊँ इति । प्राणः । जहातु ॥

Vedaḥ (Broom)

VII.29.1 May the grass-broom (veda: used for cleansing the sacrificial place) be nice; may the tree-falling mace (drughaḥ) be nice; may the sickle (paraśu), the altar (vedih) and the hatchet (paraśu) be nice to us. May the enlightened ones, who make offerings, who are pious and willing to perform sacrifice, revel in this sacrifice.

Agnā - Viṣṇu (pair)

VII.30.1 O fire divine, and O sacrifice, (really) great is your that renown; both of you drink the mystic purified butter, bestowing seven treasures in each and every home. May the tongue of both of you taste that (mystic) purified butter at every sacrifice.

Dyavā - prthivī (pair)

VII.30.2 O fire divine and O sacrifice, greatly pleasing in your abode, you partake of the mystic purified butter relishing it, growing strong in each and every house (dame-dame) goodly with praises (su stutyā) may the tongue of both of you taste that (mystic) purified butter.

Dyāvā - prthivī (pair)

VII.31.1 May the heaven and earth anoint (svākta) my vision well. May this friendly Sun anoint well. May the Lord of knowledge anoint well and may the impeller Lord make it well-anointed.

Indraḥ

VII.32.1 O resplendent Lord, bounteous and brave, with your plentiful finest aids, may you encourage us today. Whoever hastes us, may he succumb; may the life leave him whom we hate.

(१३) यजुर्विंशं सूक्तम्

(१) यजुर्विंशस्य सूक्तस्य मन्त्रा क्रमः । आयुर्वेदा । मनुष्यं कन्दः ।
उपे प्रियं पणिमत्तं युवानमाहुतीवृधम् ।
अगन्म विभ्रतः नमो दीर्घमायुः कृणोतु मे ॥१॥

उपे । प्रियम् । पणिमत्तम् । युवानम् । आहुतिऽवृधम् ।
अगन्म । विभ्रतः । नमः । दीर्घम् । आयुः । कृणोतु । मे ॥ १ ॥

(१४) यजुर्विंशं सूक्तम्

(१) यजुर्विंशस्य सूक्तस्य मन्त्रा क्रमः । यजुर्विंशस्य देवता । यजुर्विंशस्य कन्दः ।
से मां सिञ्चन्तु मरुतः से पूषा से बृहस्पतिः ।
से मायमग्निः सिञ्चतु प्रजया च धनेन च दीर्घमायुः कृणोतु मे ॥१॥

सम् । मा । सिञ्चन्तु । मरुतः । सम् । पूषा । सम् । बृहस्पतिः ।
सम् । मा । अयम् । अग्निः । सिञ्चतु । प्रजया । च । धनेन । च । दीर्घम् । आयुः । कृणोतु । मे ॥

(१५) यजुर्विंशं सूक्तम्

(१) यजुर्विंशस्य सूक्तस्य मन्त्रा क्रमः । जातवेदा देवता । अजान् कन्दः ।
अग्ने जातान् प्र शुदा मे सुपन्नान्प्रत्यजाताजातवेदो नुदस्व ।
अधस्पदं कृणुष्व ये पृतन्यवोनागसस्ते वयमर्दितये स्याम ॥१॥

अग्ने । जातान् । प्र । नुद । मे । सुपन्नान् । प्रति । अजातान् । जातऽवेदः । नुदस्व ।
अधऽस्पदम् । कृणुष्व । ये । पृतन्यवः । अनागसः । ते । वयम् । अर्दितये । स्याम ॥ १ ॥

(१६) यजुर्विंशं सूक्तम्

(१-३) यजुर्विंशस्य सूक्तस्य मन्त्रा क्रमः । जातवेदा देवता । (१-२) यजुर्विंशस्य देवता । (१-३) यजुर्विंशस्य कन्दः ।

(१) यजुर्विंशस्य मन्त्रा क्रमः ।

प्रान्यान्पुपन्नान्सहसा सहस्व प्रत्यजाताजातवेदो नुदस्व ।
इदं राष्ट्रं पिपृहि सौमगाय विश्व एनमनु मदन्तु देवाः ॥१॥
इमा यास्ते शतं द्विराः सहस्रं धमनीरुत ।
तासां ते सर्वसामुहमश्मना बिलमप्यधाम ॥२॥

प्र । अन्यान् । सुपन्नान् । सहसा । सहस्व । प्रति । अजातान् । जातऽवेदः । नुदस्व ।
इदम् । राष्ट्रम् । पिपृहि । सौमगाय । विश्वे । एनम् । अन् । मदन्तु । देवाः ॥१॥
इमाः । याः । ते । शतम् । द्विराः । सहस्रम् । धमनीः । रुत ।
नामाम् । ते । सर्वसाम् । अहम् । अश्मना । बिलम् । अपि । अधाम् ॥ २ ॥

Āyuh

VII.33.1 Bringing homage, we approach the adorable Lord, dear to us; worthy of praise, youthful, augments of offerings; may he make my life-span long.

Marutah, Pūṣan, Bṛhaspatiḥ and Agniḥ

VII.34.1 May the cloud-bearing winds sprinkle (sifcantu) properly, may the nourisher, and the Lord supreme sprinkle me profusely with progeny and wealth; may this fire divine make my life span long.

Jātavedāḥ

VII.35.1 O adorable Lord, drive away our rivals, who are born; and prevent those who are yet to be born, O omniscient. Put them under foot who want to invade us. May we, the sinless, be favoured with your creative power. (Also Yv. XV.2)

Jātavedāḥ

VII.36.1 With over-powering might, may you subdue other rivals. May you hit back even those, who are yet unborn. May you make this kingdom flourish to prosperity. May all the enlightened ones rejoice along with him (the sacrificer).

VII.36.2 Of the hundred veins (hirā) that you have, and of the thousand arteries (dhamanī), the holes in all of them, I cover up with a stone-plaster (aśmanā).

परं योनेरवरं ते कृणोमि मा त्वा प्रजाभि भुम्नोत सूनुः ।
अस्वर्त्वा त्वाप्रजसं कृणोम्यश्मानं ते अपिधानं कृणोमि ॥३॥

परम् । योनेः । अवरम् । ते । कृणोमि । मा । त्वा । प्रजा । अभि । भुम् । मा । जत । सूनुः ।
अस्वर्त्वा । त्वा । अप्रजसम् । कृणोमि । अश्मानम् । ते । अपिधानम् । कृणोमि ॥ ३ ॥

(१०) अक्षयिर्वा सुक्तम्

(१) परकर्मस्वात्म्यं सुक्तस्वात्म्यं क्रामि । अक्षि देवता । अनुष्टुप् छन्दः ।
अक्षयौ नौ मधुसंकाशे अनीकं नौ समञ्जनम् ।
अन्तः कृणुष्व मां हृदि मन इहौ सहासंति ॥१॥

अक्षयौ । नौ । मधुसंकाशे इति मधुसंकाशे । अनीकम् । नौ । समञ्जनम् ।
अन्तः । कृणुष्व । माम् । हृदि । मनः । इत् । नौ । सह । असंति ॥ १ ॥

(१८) अक्षयिर्वा सुक्तम्

(१) परकर्मस्वात्म्यं सुक्तस्वात्म्यं क्रामि । मनोज्ञ देवता । अनुष्टुप् छन्दः ।
अभि त्वा मनुजातेन दधामि मम वाससा ।
यथासौ मम केवले नान्यासां कीर्त्याश्चन ॥१॥

अभि । त्वा । मनुजातेन । दधामि । मम । वाससा ।
यथा । अमः । मम । केवलः । न । अन्यासाम् । कीर्त्याः । चन ॥ १ ॥

(१९) पञ्चोक्तस्वार्थं सुक्तम्

(१-५) परकर्मस्वात्म्यं सुक्तस्वात्म्यं क्रामि । आहुतीवन्तस्तिष्ठता । (१-२, ४-५) प्रथमाद्वितीयाचतुर्थी-
पञ्चमीनामपञ्चमस्तु । (३) कृतीयायाश्च चतुर्थोऽपि चन्दः ।
इदं खनामि मेषजं मापश्यमभिरोदम् ।
परायतो निवर्तनमायतः प्रतिनन्दनम् ॥१॥
येना निचक्र आसुरीन्द्रं देवेभ्यस्परि ।
तेना नि कुर्वे त्वामहं यथा तेसानि सुप्रिया ॥२॥

इदम् । खनामि । मेषजम् । माम्ऽपश्यम् । अभिरोदम् ।
परायतः । निवर्तनम् । आयतः । प्रतिनन्दनम् ॥ १ ॥
येन । निचक्रे । आसुरी । इन्द्रम् । देवेभ्यः । परि ।
तेन । नि । कुर्वे । त्वाम् । अहम् । यथा । ते । असानि । सुप्रिया ॥ २ ॥

VII.36.3 What is far from your womb, that I bring close to it. May not the progeny, nor even the Sun over-whelm you. I make you have an offspring overflowing with life. I make the stone your mattress (apidhānam).

Akṣi - Manas

VII.37.1 May the eyes of both of us be shining sweet. May our faces be attracting to each other. May you place me within your heart. May our minds remain united for ever.

Vāsaḥ - Cloth

VII.38.1 I clothe you with my cloth, closely fitting you, so that you shall be mine alone and shall not even talk of others (women).

Vanaspatiḥ - Āsuri

VII.39.1 I dig up this medicinal herb, which will make my beloved look at me and weep bitterly. It causes one going away (parāyataḥ) to return (nirvatanam) and greets (pratinandanam) (āyataḥ) one.

VII.39.2 Wherewith the power of life-enjoyers (āsuri) draws the resplendent self close to her snatching him from the enlightened ones, with the same (herb), I draw you close to me, so that I may be very dear (supriyā) to you.

प्रतीची सोममसि प्रतीच्युत सूर्यम् ।
 प्रतीची विश्वान्वेवान्ता त्वाच्छावदामसि ॥३॥
 अहं वदामि नेत्वं सुमायामह त्वं वद ।
 ममेवसुस्त्वं केवल्ये नाम्यासां कीर्तयाम्बुन ॥४॥
 यदि वासि तिरोजनं यदि वा नृपस्तिरः ।
 इयं ह मह्यं त्वामोषधिर्विद्वेव न्यानयत् ॥५॥

प्रतीची । सोमम् । असि । प्रतीची । उत । सूर्यम् ।
 प्रतीची । विश्वान् । देवान् । ताम् । त्वा । अच्छावदामसि ॥ ३ ॥
 अहम् । वदामि । न । इत् । त्वम् । सुमायाम् । अहं । त्वम् । वद ।
 मम् । इत् । असि । त्वम् । केवल्यः । न । अन्यासाम् । कीर्तयाः । चन ॥ ४ ॥
 यदि । वा । असि । तिरः । जनम् । यदि । वा । नृपः । स्तिरः ।
 इयम् । ह । मह्यम् । त्वाम् । ओषधिः । विद्वेव । न्यानयत् ॥ ५ ॥

(४०) यत्पारिषं सुक्तम्

(१) यत्पारिषास्य सुक्तस्य अस्मन्मन्त्रिः । यत्पारिषा देवताः । त्रिपुर ऊर्ध्वः ।
 दिव्यं सुपर्णं पयसं बृहन्तमपां गर्भं वृषममोषधीनाम् ।
 अभीपतो वृष्ट्या तर्पयन्तमा नो गोष्ठे रयिष्ठां स्थापयाति ॥१॥

दिव्यम् । सुपर्णम् । पयसम् । बृहन्तम् । अपाम् । गर्भम् । वृषम् । ओषधीनाम् ।
 अभीपतः । वृष्ट्या । तर्पयन्तम् । आ । नः । गोऽस्थे । रयिऽस्थाम् । स्थापयाति ॥ १ ॥

(४१) यत्पारिषं सुक्तम्

(१-२) यत्पारिषास्य सुक्तस्य अस्मन्मन्त्रिः । सरस्वाम् देवताः । (१) यत्पारिषं वृत्तिविमर्शम् ।
 (२) वृत्तिविमर्शम् त्रिपुर ऊर्ध्वः ।

यस्य व्रते पशवो यन्ति सर्वे यस्य व्रते उपतिष्ठन्ते आपः ।
 यस्य व्रते पुष्टपतिर्निविष्टस्तं सरस्वन्तमवसे हवामहे ॥१॥

यस्य । व्रतम् । पशवः । यन्ति । सर्वे । यस्य । व्रते । उपतिष्ठन्ते । आपः ।
 यस्य । व्रते । पुष्टपतिः । निविष्टः । तम् । सरस्वन्तम् । अवसे । हवामहे ॥ १ ॥

VII.39.3 O herb, you are turned towards the moon; turned towards the Sun also; turned towards all the bounties of Nature. You as such, we praise and address you.

VII.39.4 Here I shall speak and you shall not. You can speak in the assembly. You are mine and mine alone (kevalah). Do not even talk of other women.

VII.39.5 Even if you are away from men (at some traceable place), or even if you go across the rivers away from me, this herb will bring you, as if tied and bound fast.

Mantroktāh (Mentioned in the verse)

VII.40.1 May the resplendent Lord settle the celestial beautiful flier (suparna), laden with water, huge, showerer of waters and impregnator of plants, satisfying all longing for water with rain, standing amid riches, at our cow-stall (goṣṭhe).

Sarasvān

VII.41.1 Whose law all the animals follow; under whose law the waters mingle; under whose law the lord of nourishment is placed-Him the Lord of vitality (Sarasvān), we invoke for protection.

आ प्रत्यक्षं दाशुषे दाश्वंसं सरस्वन्तं पुष्टपतिं रयिष्ठाम् ।
रायस्पोषं श्रवस्युं वसाना इह हुवेम सदनं रयीणाम् ॥२॥

आ । प्रत्यक्षम् । दाशुषे । दाश्वंसम् । सरस्वन्तम् । पुष्टपतिम् । रयिऽस्थाम् ।
रायः । पोषम् । श्रवस्युम् । वसानाः । इह । हुवेम । सदनम् । रयीणाम् ॥ २ ॥

(४२) विष्णुवार्तिं सूक्तम्

(१-२) इषुक्त्यास्त्य सुक्तस्य मन्त्रस्य मन्त्रिः । स्येनो देवता । (१) वचमर्थो वगती, (२) वितीयायाश्च विदुर् वगती ।

अति धन्वान्यत्यपस्ततर्द स्येनो नृचक्षा अवसानदर्शः ।
तन्विभान्यवरा राजासीन्नेण सख्या शिव आ जगम्यात् ॥१॥
स्येनो नृचक्षा दिव्यः सुपर्णः सहस्रपाच्छतयोनिर्वयोधाः ।
स नो नि यच्छाहसु यत्पराशृतमस्माकमस्तु पितृषु स्वधावत् ॥२॥

अति । धन्वानि । अति । अपः । ततर्द । स्येनः । नृचक्षाः । अवसानदर्शः ।
तरन् । विद्वानि । अवरा । राजासि । इन्द्रेण । सख्या । शिवः । आ । जगम्यात् ॥ १ ॥
स्येनः । नृचक्षाः । दिव्यः । सुपर्णः । सहस्रपात् । शतयोनिः । वयःऽधाः ।
स नः । नि । यच्छात् । वसु । यत् । पराशृतम् । अस्माकम् । अस्तु । पितृषु । स्वधावत् ॥

(४३) विष्णुवार्तिं सूक्तम्

(१-२) इषुक्त्यास्त्य सुक्तस्य मन्त्रस्य मन्त्रिः । स्येनो देवता । विदुर् वगती ।

सोमारुद्रा वि बृहत् विषूचीममीवा या नो गर्यमाविवेश ।
बाधेयां दुर निर्रति पराचैः कृतं चिदेनः प्र मुमुक्तमस्मत् ॥१॥
सोमारुद्रा युवमेतान्यस्मद्विधा तनूषु भेषजानि धत्तम् ।
अव स्यतं मुञ्चतं यन्नो अस्तत्तनूषु बद्धं कृतमेनो अस्मत् ॥२॥

सोमारुद्रा । वि । बृहत् । विषूचीम् । अमीवा । या । नः । गर्यम् । आऽविवेश ।
बाधेयाम् । दुरम् । निःश्रुतिम् । पराचैः । कृतम् । चित् । एनः । प्र । मुमुक्तम् । अस्मत् ॥१॥
सोमारुद्रा । युवम् । एतानि । अस्मत् । विश्वा । तनूषु । भेषजानि । धत्तम् ।
अव । स्यतम् । मुञ्चतम् । यत् । नः । अस्तत् । तनूषु । बद्धम् । कृतम् । एनः । अस्मत् ॥ २ ॥

VIL41.2 We, living here in plenty of riches, call Him, the Lord of vitality, a bestower coming towards a sacrificer, the Lord of nourishment, standing amid riches, granter of glory, and abode of riches.

Śyenaḥ

VIL42.1 The Sun (śyena) falcon, observer of men, shower of result of their action, sweeps over deserts and over waters. May He, the propitious, come here with His companion, the resplendent Lord, passing over all the lower realms of the midspace.

VIL42.2 The Sun (śyena) falcon, observer of men, the celestial beautiful flier, thousand-rayed, hundred-womb, granter of vigour; may He grant us the wealth, which has been taken away from us. May it be a sustaining oblation for our elders (pitṛṣu)

Soma and Rudra (Pair)

VIL43.1 O Lord blissful (Soma) and terrible (Rudra), may you tear asunder and drive away the disease, which has entered our house. May you chase the perdition (nir-ṛti) far away. May you also remove from us the defects which it has caused.

VIL43.2 O Lord blissful and terrible, may both of you apply to our bodies all these remedies. May you flush out what is bad in us and remove from us the defects caused (by the disease) which is sticking to our bodies still.

(४४) कृतवार्तिनं सूक्तम्

(१) कर्षस्वात्स सूक्तस्य अन्तर्गत् कविः । धामेयता । विष्णुर्ऋक् ।

शिवास्तु एका अशिवास्तु एकाः सर्वो विमर्षि सुमनुस्यमानः ।
तिष्ठो वाचो निहिता अन्तस्मिन्तासांमेका वि पपातानु घोषम् ॥१॥

शिवाः । ते । एकाः । अशिवाः । ते । एकाः । सर्वोः । विमर्षि । सुमनुस्यमानः ।
तिष्ठः । वाचः । निहिताः । अन्तः । अस्मिन् । तासां । एका । वि । पपात । अनु । घोषम् ॥१॥

(४५) कृतवार्तिनं सूक्तम्

(१) कर्षस्वात्स सूक्तस्य अन्तर्गत् कविः । कर्मोक्त देवता । इतिविष्णुर्ऋक् ।

उभा जिग्यधुर्न परा जयेथे न परा जिग्ये कतरश्चनैनयोः ।
इन्द्रश्च विष्णो यदपस्पृधेया त्रेधा सहस्रं वि तदैरयेयाम् ॥१॥

उभा । जिग्यधुः । न । परा । जयेथे इति । न । परा । जिग्ये । कतरः । चन । एनयोः ।
इन्द्रः । च । विष्णो इति । यत् । अपस्पृधेयाम् । त्रेधा । सहस्रम् । वि । तत् । ऐरयेयाम् ॥१॥

(४६) कृतवार्तिनं सूक्तम्

(१) कर्षस्वात्स सूक्तस्य अन्तर्गत् कविः । कर्मोक्त देवता । अश्विनुरऋक् ।

जनाद्विश्वजनीनास्तिन्धुतस्पर्धावृतम् ।
दुरात्वा मन्य उद्धतमीर्ष्याया नाम मेघजम् ॥१॥

जनात् । विश्वजनीनात् । तिन्धुतः । परि । आऽमृतम् ।
दुरात् । त्वा । मन्ये । उद्धतम् । ईर्ष्यायाः । नाम । मेघजम् ॥ १ ॥

(४७) कृतवार्तिनं सूक्तम्

(१) कर्षस्वात्स सूक्तस्य अन्तर्गत् कविः । कर्मोक्त देवता । अश्विनुरऋक् ।

अग्नेरिवात्स दहतो दावत्स दहतः पृथक् ।
एतामेतस्येर्ष्यामुजाभिर्मिव शमय ॥१॥

अग्नेऽईव । अस्य । दहतः । दावत्स्य । दहतः । पृथक् ।
एताम् । एतस्य । ईर्ष्याम् । उद्रा । अग्निमऽईव । शमय ॥ १ ॥

Vak - Speech

VII.44.1 Some of your speeches are benign (śivāḥ) some others of your speeches are malign. You bear them all with friendly mind. Three types of speeches (tisro vācaḥ) are placed secretly within this body. One of them comes out as audible sound (ghoṣam).

Indraḥ and Viṣṇuḥ (Pair)

VII.45.1 Both of them win; they two are never defeated. Neither of them has ever been vanquished. O resplendent Lord (Indra) and O sacrifice (Viṣṇu), when you complete, you scatter thousands in three (treḍhā) directions.

Driving out of Malice (Īrṣyā)

VII.46.1 You have been brought from a land across the ocean inhabited by multiracial-people. Brought from far away as you are, I consider you a remedy for jealousy.

VII.47.1 May you (O remedy), quell down this jealousy of this man burning like fire and burning each and every thing like a forest-fire, as they quench fire with water.

(४८) अहस्ताचारिणं सुकम्

(1-2) अहस्ताचारिणं सुकम् । अहस्ताचारिणं सुकम् । (1-2) अहस्ताचारिणं सुकम् ।

(3) अहस्ताचारिणं सुकम् ।

सिनीवालि पृथुहके या देवानामसि स्वसा ।

जुषस्व हव्यमाहुतं प्रजां देवि दिदिष्टि नः ॥१॥

या सुबाहुः स्वहुरिः सुप्रमा बहुसवरी ।

तस्यै विस्पल्यै हविः सिनीवाल्यै जुहोतन ॥२॥

या विस्पलीन्द्रमसि प्रतीचीं सहस्रस्तुकामियन्तीं देवी ।

विष्णोः पत्नि तुभ्यं राता हवींषि पतिं देवि राधसे चोदयस्व ॥३॥

सिनीवालिं । पृथुहके । या । देवानाम् । असि । स्वसा ।

जुषस्व । हव्यम् । आहुतम् । प्रजाम् । देवि । दिदिष्टि । नः ॥ १ ॥

या । सुबाहुः । सुअहुरिः । सुप्रमा । बहुसवरी ।

तस्यै । विस्पल्यै । हविः । सिनीवाल्यै । जुहोतन ॥ २ ॥

या । विस्पलीं । इन्द्रम् । असि । प्रतीचीं । सहस्रस्तुका । अमियन्तीं । देवी ।

विष्णोः । पत्नि । तुभ्यम् । राता । हवींषि । पतिम् । देवि । राधसे । चोदयस्व ॥ ३ ॥

(४९) एकोनपञ्चाशं सुकम्

(1-2) एकोनपञ्चाशं सुकम् । एकोनपञ्चाशं सुकम् । (1-2) एकोनपञ्चाशं सुकम् ।

(3) एकोनपञ्चाशं सुकम् ।

कुहू देवीं सुकृते विष्णुनापसमसिन्धुदे सुहवा जोहवीमि ।

सा नो रयि विश्ववारं नि यच्छाददातु वीरं शतदायमुक्यम् ॥१॥

कुहू देवानाममृतस्य पत्नी हव्या नो अस्य हविषो जुषेत ।

भृणोतु यक्षमुशती नो अथ रायस्पोषं चिकितुषी दधातु ॥२॥

कुहूम् । देवीम् । सुकृतम् । विष्णुनाऽपसम् । अस्मिन् । यज्ञे । सुहवा । जोहवीमि ।

सा । नः । रयिम् । विश्ववारम् । नि । यच्छात् । ददातु । वीरम् । शतदायम् । उक्यम् ॥

कुहूः । देवानाम् । अमृतस्य । पत्नी । हव्या । नः । अस्य । हविषः । जुषेत ।

भृणोतु । यक्षम् । उशती । नः । अथ । रायः । पोषम् । चिकितुषी । दधातु ॥ २ ॥

Siniṭvālī

VII.48.1 O procreative power (Siniṭvālī), praised by multitude, who are inspirer of the enlightened ones, may you accept and enjoy our offered oblations; O divine ones, bless us with progeny.

VII.48.2 To her, the procreative power (Siniṭvālī), who has lovely arms, lovely fingers, good womb and who is capable of bearing many children - to her, the sustainer of the people, offer your oblations.

VII.48.3 To you, who are sustainer of the people, and who are inclined towards the resplendent one, glowing, praised by thousands, and coming forward, O consort of the sacrifice, (these) oblations are offered. May you urge your husband, O glowing one, to grant us wealth,

Kuhūh - New Moon

VII.49.1 I invoke at this sacrifice the divine moonless night (kuhū-New Moon), skilled in pious deeds, acting with appropriate knowledge, and easy to call. May she confirm in us the riches desired by all. May she bless us with a son, donor of abundant wealth, and praise-worthy.

VII.49.2 May the moonless night (kuhū), the consort of the immortal among the enlightened ones, worthy of invocation, accept and enjoy our this oblation. Full of desire, may she hear today of our this sacrifice. Knowing (about it), may she grant us riches and nourishment.

(५०) एकपञ्चाशत् सूक्तम्

(१-२) इषुषस्तास्य सुकृतायार्था कफि । देवता देवता । अगती अगती ॥

राकामहं सुहवा सुष्टुती हुवे शृणोतु नः सुमगा बोधतु त्मना ।
सीव्यत्वपः सूच्याच्छिद्यमानया ददातु वीरं शतदायमुक्यमि ॥१॥
यास्ते राके सुमतयः सुपेशसो यामिर्ददासि दाशुषे वसूनि ।
तामिर्नो अथ सुमना उपार्गाहि सहस्रापोषं सुमगे रराणा ॥२॥

राकाम् । अहम् । सुहवा । सुस्तुती । हुवे । शृणोतु । नः । सुमगा । बोधतु । त्मना ।
सीव्यतु । अपः । सूच्या । अच्छिद्यमानया । ददातु । वीरम् । शतदायम् । उक्यमि ॥१॥
याः । ते । राके । सुमतयः । सुपेशसः । यामिः । ददासि । दाशुषे । वसूनि ।
तामिः । नः । अथ । सुमनाः । उपर्गाहि । सहस्रापोषम् । सुमगे । रराणा ॥ २ ॥

(५१) एकपञ्चाशत् सूक्तम्

(१-२) इषुषस्तास्य सुकृतायार्था कफि । देवता देवता । (१) एकपञ्चाशत् आर्था
अगती, (२) द्वितीयायाम् यत्तुम् पश्चिमोत्तरी ॥

देवानां पत्नीरुशतीरवन्तु नः प्रावन्तु नस्तुजये वाजसातये ।
याः पार्थिवास्तो या अपामपि व्रते तानो देवीः सुहवाः शर्म यच्छन्तु ॥१॥
उत मा व्यन्तु देवपत्नीरिन्द्राण्यग्नाय्यग्निनी राट् ।
आ रोदसी वरुणानी शृणोतु व्यन्तु देवीर्य ऋतुर्जनीनाम् ॥२॥

देवानाम् । पत्नीः । उशतीः । अवन्तु । नः । प्र । अवन्तु । नः । तुजये । वाजसातये ।
याः । पार्थिवासः । याः । अपाम् । अपि । व्रते । ताः । नः । देवीः । सुहवाः । शर्म । यच्छन्तु ॥
उत । मा । व्यन्तु । देवपत्नीः । इन्द्राणी । अग्नार्यी । अग्निनी । राट् ।
आ । रोदसी । वरुणानी । शृणोतु । व्यन्तु । देवीः । यः । ऋतुः । जनीनाम् ॥२॥

(५२) द्विपञ्चाशत् सूक्तम्

(१-२) इषुषस्तास्य सुकृतायार्था कफि । इन्द्रो देवता । (१-२, ५, ८-९) यथमाद्वितीयायाम् यत्तुम् पत्नीना-
याम् यत्तुम्, (३, ७) द्वितीयायाम् यत्तुम्, (४) यत्तुम् अगती, (५) यत्तुम् अग्निनी राट् ॥

यथा वृक्षमशनिर्विश्वाहा हन्त्यप्रति ।
एवाहमथ कितवानक्षैर्वैध्यासमप्रति ॥१॥

यथा । वृक्षम् । अशनिः । विश्वाहा । हन्ति । अप्रति । एव ।
अहम् । अथ । कितवान् । अक्षैः । वैध्यासम् । अप्रति ॥१॥

Rākā - Full Moon Night

VII.50.1 I invoke the full moon's night (rākā) easy to call, worthy of praise. May she, the propitious, listen to us and understand by herself our purpose. May she saw her work with the needle (sūcyā). Which is never broken. May she bless us with a son, donor of abundant wealth, and praise-worthy.

VII.50.2 O full moon's night (rākā), whatever are your much-praised good graces, with which you bestow treasures on the sacrificer, with those may you come to us with a friendly mind today, granting us, O propitious one, thousands of nourishments.

Devā - Patnyah : Wives of Devas

VII.51.1 May the consorts of the bounties of nature, full of longing, aid us. May they help us (to obtain) offspring and plenty of food-grains. Those who are terrestrial and also those who belong to the realm of the waters, may those divine ones, easy to call, grant us comfort.

VII.51.2 May the yearning sustainers of the enlightened ones, these divine females, enjoy our offerings. May the power sustaining the aspirant, the power sustaining the divine, the shining power that sustains the twins divine, the power sustaining the cloud, and the power sustaining the ocean, listen to us well. May these deities enjoy, when it is the season for the wives. (ṛtur - janinām)

Indraḥ

VII.52.1 As the irresistible lightning always strikes down a tree, even so today, may I strike down the gambler (kitavān-akṣaiḥ) with dice irresistibly.

तुराणामतुराणां विशामवर्जुषीणाम् ।
 समैतु विश्वतो भगो अन्तर्हस्तं कृतं मम ॥२॥
 ईडे अग्निं स्वावसुं नमोऽग्निह प्रसक्तो वि चयत्कृतं नः ।
 रथैरिव प्र भरे वाजयन्त्रिः प्रदक्षिणं मरुतां स्तोममृध्याम् ॥३॥
 वयं जयेम त्वया युजा वृत्तमस्माकमंशुर्ववा भरेभरे ।
 अस्मभ्यमिन्द्र वरीयः सुगं कुधि प्र शत्रूणां मघवन्वृष्ण्यां रुज ॥४॥
 अजैष त्वा सल्लिखितमजैषमुत सुरुषम् ।
 अविं वृको यथा मयदेवा मघामि ते कृतम् ॥५॥
 उत प्रहामतिदीवा जयति कृतमिव श्रुग्री वि चिनोति काले ।
 यो देवकांमो न धनं रुणद्धि समित्तं रायः सृजति स्वधामिः ॥६॥
 गोभिष्टरेमामति दुरेवा यवेन वा क्षुधं पुरुहूत विश्वे ।
 वयं राजसु प्रयमा धनान्यरिष्टासो वृजनीभिर्जयेम ॥७॥

तुराणाम् । अतुराणाम् । विशाम् । अवर्जुषीणाम् ।
 समऽप्रेतुं । विश्वतः । भगः । अन्तःऽहस्तम् । कृतम् । मम ॥ २ ॥
 ईडे । अग्निम् । स्वावसुम् । नमःऽग्निः । इह । प्रऽसक्तः । वि । चयत् । कृतम् । नः ।
 रथैःऽइव । प्र । भरे । वाजयन्त्रिभिः । प्रऽदक्षिणम् । मरुताम् । स्तोमम् । अृध्याम् ॥ ३ ॥
 वयम् । जयेम । त्वया । युजा । वृत्तम् । अस्माकम् । अंशम् । उत । अ । भरेऽभरे ।
 अस्मभ्यम् । इन्द्र । वरीयः । सुगम् । कुधि । प्र । शत्रूणाम् । मघवन् । वृष्ण्यां । रुज ॥
 अजैषम् । त्वा । समऽल्लिखितम् । अजैषम् । उत । समऽसुरुषम् ।
 अविम् । वृकः । यथा । मयत् । एव । मघ्नामि । ते । कृतम् ॥ ५ ॥
 उत । प्रहाम् । अतिऽदीवा । जयति । कृतम्ऽइव । स्वऽश्री । वि । चिनोति । काले ।
 यः । देवऽकांमः । न । धनम् । रुणद्धि । सम । इत् । तम् । रायः । सृजति । स्वधामिः ।
 गोभिः । तरेम् । अमतिम् । दुऽएवाम् । यवेन । वा । क्षुधम् । पुरुहूत । विश्वे ।
 वयम् । राजसु । प्रयमाः । धनानि । अरिष्टासः । वृजनीभिः । जयेम ॥ ७ ॥

VII.52.2 May the fortune of the hasty (turāṇam) unhasty (aturāṇām) and of the people not abstaining from evil, come from all sides together to be placed in my hand.

VII.52.3 I praise the adorable Lord, the master of great treasures. Inclined towards me by my homages, may He divide (vi-ci) here what we have won. As if with booty-winning chariots in a battle, may I further praise of the brave soldiers (maruts) with my skill.

VII.52.4 With you as an ally, May we conquer the surrounded (enemy). May you keep us to have an upper-hand in each and every battle (bhare-bhare). O resplendent one (Indra), make the superior easily approachable to us. O bounteous Lord, shatter the strength of the enemy.

VII.52.5 I have conquered you as planned (sam-bkhitam); also I have conquered you, the checkmated (sam-rudham) (besieged). Like a wolf (vrka) tearing a sheep (avi), I shake down all your efforts.

VII.52.6 A warrior, very keen to win, conquers even a hard-hitting rival. A gambler, fighter gains spoils in due course, as if he had acted with purpose. Whoever, willing to conquer, keeps not back the money, (is not niggard in spending money), him the wealth joins with sustaining powers.

VII.52.7 O Lord, invoked by the multitude, may we all overcome evil intentions leading to misery by our sense organs, and hunger by food-grains. May we, the foremost among kings, win the riches with our prowess unharmed.

कृतं मे दक्षिणे हस्ते जयो मे सुख्य आर्हितः ।
गोजिह्वासमश्चजिह्वनजयो हिरण्यजित् ॥८॥
अक्षाः फलवतीं पुर्वं दत्तं गां क्षीरिणीमिव ।
सं मा कृतस्य धारया धनुः क्रामेव नह्यत ॥९॥

कृतम् । मे । दक्षिणे । हस्ते । जयः । मे । सुख्ये । आर्हितः ।
गोऽजित् । भूयासम् । अश्वऽजित् । धनम्ऽजयः । हिरण्यजित् ॥ ८ ॥
अक्षाः । फलवतीम् । पुर्वम् । दत्तम् । गाम् । क्षीरिणीम्ऽइव ।
सम् । मा । कृतस्य । धारया । धनुः । तन्नाऽइव । नह्यत ॥ ९ ॥

(११) विषयाणां सूक्तम्

(१) एकमस्मान् सूक्तमाह्वितं क्रामि । इन्द्रहस्तती देवते । विदुर्ऽहम् ।

बृहस्पतिर्नः परि पातु पश्चादुत्तरेस्मादधरादद्यायोः ।
इन्द्रः पुरस्तादुत्त मध्यतो नः सखा सखिभ्यो वरीयः कृणोतु ॥१॥

बृहस्पतिः । नः । परि । पातु । पश्चात् । उत्तम् । उत्तरेस्मात् । अधरात् । अद्यायोः ।
इन्द्रः । पुरस्तात् । उत्तम् । मध्यतः । नः । सखा । सखिभ्यः । वरीयः । कृणोतु ॥ १ ॥

(१४) पशुपञ्चाशं सूक्तम्

(१-२) इषुवस्मान् सूक्तमाह्वितं क्रामि । सांमनस्यमधिनी य देवताः । (१) अथमर्धः
कृष्णमनस्यगुह्यम् । (२) द्वितीयापाम् अगती कृष्णती ।

संज्ञानं नः स्वेभिः संज्ञानमरणेभिः ।
संज्ञानमधिना युवमिहास्मासु नि यच्छतम् ॥१॥
सं जानामहे मनसा सं चिकित्वा मा युष्महि मनसा दैव्येन ।
मा घोषा उत्सुर्बहुले विनिर्हति मेधुः पतन्दिन्द्रस्याह्वयागते ॥२॥

सम्ऽज्ञानम् । नः । स्वेभिः । सम्ऽज्ञानम् । अरणेभिः ।
सम्ऽज्ञानम् । अश्विना । युवम् । इह । अस्मासु । नि । यच्छतम् ॥ १ ॥
सम् । जानामहे । मनसा । सम् । चिकित्वा । मा । युष्महि । मनसा । दैव्येन ।
मा । घोषाः । उत् । स्युः । बहुले । विनिर्हति । मा । इष्टुः । पतन् । इन्द्रस्य । अहनि । आश्रित ॥२॥

VII.52.8 Dice (Kṛtam) is in my right hand and the victory lies in my left. May I become winner of cows, winner of horses, winner of wealth and winner of gold. [Or, effort in my right hand, then victory in assured in my left hand]

VII.52.9 O my sense-organs, provide me with a fruitful game like a cow streaming milk. May you unite me with the stream of action just as a string binds (the two ends of) a bow.

Indrā - Bṛhaspati (pair)

VII.53.1 May the Lord supreme Bṛhaspati protect us well from the vicious enemy from behind, from above and from below, and the resplendent Lord (Indra) from the front and centre. May He, our friend, make us superior among friends (grant plenty of wealth to us, His favoured friends).

Sām - manasyam; also Aśvinau

VII.54.1 May there be our proper understanding with our own people, proper understanding with strangers; O twins divine (aśvinau), may both of you develop proper understanding among us here.

VII.54.2 May we have proper understanding in mind; having been understood, may we remain united. May we never be devoid of divine spirit. May the noises of wanton slaughter not rise here. May the affrow of the resplendent Lord not fall (on us), when the day comes.

उद्धृत्य तमसस्परि रोहन्तो नाकमुत्तमम् ।
देवं देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम् ॥७॥

उत् । वृयम् । तमसः । परि । रोहन्तः । नाकम् । उत्तमम् ।
देवम् । देवत्रा । सूर्यम् । अगन्म । ज्योतिः । उत्तमम् ॥ ७ ॥

(५१) अथर्वशां सूक्तम्

(१) एकवर्त्तवात्य सूक्तस्य ऋषिः । अथर्वशां देवता । अथर्वशां देवता ॥

अथ सामं यजामहे याम्यां कर्माणि कुर्वते ।
एते सदैसि राजतो यज्ञं देवेषु यच्छतः ॥१॥

अथम् । सामं । यजामहे । याम्याम् । कर्माणि । कुर्वते ।
एते इति । सदैसि । राजतः । यज्ञम् । देवेषु । यच्छतः ॥ १ ॥

(५२) अथर्वशां सूक्तम्

(१-२) अथर्वशां सूक्तस्य ऋषिः । अथर्वशां देवता । (१) अथर्वशां देवता । (२) अथर्वशां देवता ।

अथ सामं यदप्राक्षं हविरोजो यजुर्बलम् ।
एष मा तस्मान्मा हिंसीद्वेदः पृष्टः शचीपते ॥१॥
ये ते पन्थानोव दिवो येभिर्विश्वमेरयः । तेभिः सुज्ञया धेहि नो वसो ॥२॥

अथम् । सामं । यत् । अप्राक्षम् । हविः । ओजः । यजुः । बलम् ।
एषः । मा । तस्मात् । मा । हिंसीत् । वेदः । पृष्टः । शचीपते ॥ १ ॥
ये । ते । पन्थानः । अव । दिवः । येभिः । विश्वम् । ऐरयः ।
तेभिः । सुम्नया । आ । धेहि । नः । वसो इति ॥ २ ॥

(५८) अथर्वशां सूक्तम्

(१-८) अथर्वशां सूक्तस्य ऋषिः । (१, ३-८) अथर्वशां देवता । अथर्वशां देवता । अथर्वशां देवता । अथर्वशां देवता । अथर्वशां देवता । अथर्वशां देवता । अथर्वशां देवता । अथर्वशां देवता ।

तिरश्चिराजेरसितात्पृदाकोः परि संशृतम् । तत्कृष्णपर्वणो विषमियं वीरुदनीनशत् ॥१॥

तिरश्चिराजेः । असितात् । पृदाकोः । परि । समशृतम् ।
तत् । कृष्णपर्वणः । विषम् । इयम् । वीरुत् । अनीनशत् ॥ १ ॥

VIL55.7 Up out of darkness have we ascending - the highest firmament (nākam uttamam) gone to the Sun, god among the gods (devam devatrā) highest light (jyotiḥ uttamam) (Also Yv. XX.21; Rg. I.50.10 etc)

Rk - Sāmanī

VIL56.1 We adore the Rk (praise hymn) and the sāman (praise-song) with which two the people perform their actions. Both of them shine at the gathering and these two conduct the sacrifice into the enlightened ones (devaṣu)

Indrah

VIL57.1 If I have questioned the praise-hymns (Rks) for (being capable of granting) oblations, praise-songs (sāmans) for vigour, and sacrificial formulae (Yajūnsi) for strength-therefore, O lord of wisdom (śacīpate), may this such questioned veda may not do any harm to me.

Indrah

VIL57.2 What your paths are there, along which you urge this universe to move under the sky, by very those, O excellent Lord, may you place us in happiness.

Vṛścika (Scorpion) etc.

VIL58.1 This plant makes the poison vanish, whether that has been received from a tiraścīrāji or crosslined (i.e., viper) or a black - asit (i.e., cobra) or from an adder (pṛdākū) or from the heron-jointed snake (kañka-parvaṇaḥ)

इयं वीरुन्मधुजाता मधुश्रुन्मधुला मधूः । सा विहुतस्य मेघज्ययो मशकजम्भनी ॥२॥
 यतो दुष्टं यतो धीतं ततस्ते निर्व्यामसि । अर्मस्य तृप्रदं शिनो मशकस्यारसं विषम् ॥३॥
 अयं यो वक्रो विपर्ययश्चि मुखानि वक्रा वृजिना कृणोषि ।
 तानि त्वं ब्रह्मणस्पत इषीकामिव सं नमः ॥४॥
 अरसस्य शर्कोटस्य नीचीनस्योपसर्पतः । विषं ह्यस्याविष्यथो एनमजीजमम् ॥५॥
 न ते बाह्वोर्बलमस्ति न शीर्षे नोत मध्यतः । अथ किं पापया मुया पुच्छे विमर्ष्यर्मकम् ॥६॥
 अदन्ति त्वा पिपीलिका विवृश्चन्ति मयूर्यः । सर्वे भलं ब्रवाथ शर्कोटमरसं विषम् ॥७॥

इयम् । वीरुत् । मधुऽजाता । मधुऽश्रुत् । मधुला । मधूः ।
 सा । विहुतस्य । मेघजी । अयो इति । मशकजम्भनी ॥ २ ॥
 यतः । दुष्टम् । यतः । धीतम् । ततः । ते । निः । ह्ययामसि ।
 अर्मस्य । तृप्रदं शिनः । मशकस्य । अरसम् । विषम् ॥ ३ ॥
 अयम् । यः । वक्रः । विपर्ययः । विअङ्गः । मुखानि । वक्रा । वृजिना । कृणोषि ।
 तानि । त्वम् । ब्रह्मणः । पुते । इषीकाम् इव । सम् । नमः ॥ ४ ॥
 अरसस्य । शर्कोटस्य । नीचीनस्य । उपसर्पतः ।
 विषम् । हि । अस्य । आऽअदिषि । अयो इति । एनम् । अजीजमम् ॥ ५ ॥
 न । ते । बाह्वोः । बलम् । अस्ति । न । शीर्षे । न । उत । मध्यतः ।
 अथ । किम् । पापया । अमुया । पुच्छे । विमर्षि । अर्मकम् ॥ ६ ॥
 अदन्ति । त्वा । पिपीलिकाः । वि । वृश्चन्ति । मयूर्यः ।
 सर्वे । भलं । ब्रवाथ । शर्कोटम् । अरसम् । विषम् ॥ ७ ॥

Vanaspatih

VIL58.2 This medicinal herb is born of sweetness, is dripping sweetness, is full of sweetness and is the sweetness incarnate. It is a remedy for the bite and wound; also it is a killer of stinging creatures (maśaka - jambhantī)

VIL58.3 From there, where a sting was inflicted, or from where the blood was sucked, we remove from you the ineffective poison of the tiny hastily-stinging mosquito.

Brahmaṇas patih

VIL58.4 You crooked, jointless and limbless creature, who make your faces (countenances) crooked and vicious, O Lord of knowledge (Brahmaṇaspati), may you bend them straight like a reed.

VIL58.5 I remove (destroy) the poison of this scorpion (or the snake; Śarkota), who nears us creeping on the ground; and thereafter I kill him.

VIL58.6 There is no strength in your two arms, nor in your head, nor in your middle. Why, then, do you carry this small thing in your tail with this evil (intention) ?

VIL58.7 Ants eat you; pea-hens cut you into pieces. All declare rightly : "the poison of the (śarkota)scorpion is sapless.(also Rg. I.191.16)

य उभान्यां प्रहरसि पुच्छेन वास्येनि च । आस्येन न ते विषं किमु ते पुच्छधावसत् ॥८॥

यः । उभान्याम् । प्रहरसि । पुच्छेन । च । आस्येनि । च ।
आस्ये । न । ते । विषम् । किम् । कुं इति । ते । पुच्छधौ । असत् ॥ ८ ॥

(५९) एकोनपञ्चमं सूक्तम्

(१-२) इषुवस्तास्य सूक्तस्य नाम्नेव अपि । सरस्वती देवता । वयती ऋक् ।

यदाशसा वदतो मे विचुक्षुमे यथार्चमानस्य चरतो जनों अनु ।
यवात्मनि तन्वो मे विरिष्टं सरस्वती तदा पूणदृतेन ॥१॥
सप्त क्षरन्ति शिशवे मरुत्वते पित्रे पुत्रास्तो अप्यवीवृतवृत्तानि ।
उभे इदस्योमे अस्य राजत उभे यतेते उभे अस्य पुण्यतः ॥२॥

यत् । आशसा । वदतः । मे । विचुक्षुमे । यत् । यार्चमानस्य । चरतः । जनों । अनु ।
यत् । आत्मनि । तन्वो । मे । विरिष्टम् । सरस्वती । तत् । आ । पूणत् । दृतेन ॥ १ ॥
सप्त । क्षरन्ति । शिशवे । मरुत्वते । पित्रे । पुत्रास्तः । अपि । अवीवृतन् । वृत्तानि । उभे इति ।
इत् । अस्य । उभे इति । अस्य । राजतः । उभे इति । यतेते इति । उभे इति । अस्य । पुण्यतः ॥

(६०) पञ्चमं सूक्तम्

(१-२) इषुवस्तास्य सूक्तस्य कोनपञ्चमं । मन्त्रोक्त देवता । (१) वयमर्चो वयती, (२) द्वितीयायाश्च विदुर ऋक् ।

इन्द्रावरुणा सुतपाविमं सुतं सोमं पिबतं मर्षं धृतमृतौ ।
युवो रथो अध्वरो देववीतये प्रति स्वमरुष्टुप यातु पीतये ॥१॥
इन्द्रावरुणा मधुमत्तमस्य वृष्णाः सोमस्य वृष्णा वृषेयाम् ।
इदं वामन्धः परिविक्तमासद्यास्मिन्बहिषि मादयेयाम् ॥२॥

इन्द्रावरुणा । सुतधौ । इमम् । सुतम् । सोमम् । पिबतम् । मर्षम् । धृतमृतौ ।
युवोः । रथः । अध्वरः । देववीतये । प्रति । स्वमरुष्टुप । यातु । पीतये ॥ १ ॥
इन्द्रावरुणा । मधुमत्तमस्य । वृष्णाः । सोमस्य । वृष्णा । आ । वृषेयाम् ।
इदम् । वाम् । अन्धः । परिविक्तम् । आसद्या । अस्मिन् । बहिषि । मादयेयाम् ॥ २ ॥

VII.58.8 You attack with both, with your tail as well as with your mouth. There is no poison in your mouth. What, then will there be at the root - receptacle of your tail ?

Sarasvatī

VII.59.1 Whatever has got agitated in my spirit while speaking violently, or while following people as a suppliant, and whatever defect is there in my person, may the doctress divine (Sarasvatī) heal that up.

VII.59.2 Seven flow for the child full of vital breath; the sons deal with the father according to eternal laws. Both of them, verily belong to Him; both of them as His shine up; both of them put in effort; both of them, as His, prosper well. (Also Rg. X.13.5)

Indra - Varuṇa Pair

VII.60.1 O resplendent one and O venerable one, both fond of enjoying pressed out cure-juice (devotional bliss), may you observing the vows, enjoy this pressed out gladdening cure-juice (devotional bliss). May your unconquered chariot approach its resting place for the entertainment of the enlightened ones and for drinking cure-juice.

VII.60.2 O resplendent one and O venerable one, both showerers of gifts, may you enjoy the sweetest and invigorating cure-juice and get invigorated. This if your viand poured out. Sit down on this grass-mat, enjoy and rejoice.

(११) एकपङ्क्तिर्न सूक्तम्

(१) एकपङ्क्त्यास्य सूक्तस्य वादपयमिर्केचि । अरिनाशनं देवता । अशुभं कम्पः ॥

यो नः शपादशपतः शपतो यश्च नः शपात् ।

वृक्ष इव विद्युता हत आ मूलादनु शुष्यतु ॥१॥

यः । नः । शपात् । अशपतः । शपतः । यः । च । नः । शपात् ।

वृक्षः इव । विद्युता । हतः । आ । मूलात् । अनु । शुष्यतु ॥ १ ॥

(१२) द्विपङ्क्तिर्न सूक्तम्

(१-७) सप्तपङ्क्त्यास्य सूक्तस्य महा कविः । रत्नगृहा वास्तोष्पतिश्च देवता । (१) वचनार्कः वस्तुशु-
चिदुत्तर, (१-७) द्वितीयादिपङ्क्त्यास्य वस्तुशु-
चिदुत्तर ॥

ऊर्जं विभ्रद्वसुवनिः सुमेधा अघोरेण चक्षुषा मित्रियेण ।

गृहानैमि सुमना वन्दमानो रमध्वं मा विभीत मत् ॥१॥

इमे गृहा मयोभुव ऊर्जस्वन्तः पर्यस्वन्तः ।

पूर्णा वामेन तिष्ठन्तस्ते नो जानन्त्वायतः ॥२॥

येषामध्येति प्रवसन्त्येषु सौमनसो बहुः ।

गृहानुप ह्वयामहे ते नो जानन्त्वायतः ॥३॥

उपहृता मूरिधनाः सखायः स्वादुसंसुदः ।

अक्षुध्या अतृप्या स्त गृहा मास्मद्विभीतन ॥४॥

ऊर्जम् । विभ्रत् । वसुवनिः । सुमेधाः । अघोरेण । चक्षुषा । मित्रियेण ।

गृहान् । आ । एमि । सुमनाः । वन्दमानः । रमध्वम् । मा । विभीत । मत् ॥ १ ॥

इमे । गृहाः । मयः । उभुवः । ऊर्जस्वन्तः । पर्यस्वन्तः ।

पूर्णाः । वामेन । तिष्ठन्तः । ते । नः । जानन्तु । आऽयतः ॥ २ ॥

येषाम् । अधिऽएति । प्रवसन् । येषु । सौमनसः । बहुः ।

गृहान् । उप । ह्वयामहे । ते । नः । जानन्तु । आऽयतः ॥ ३ ॥

उपहृताः । मूरिऽधनाः । सखायः । स्वादुऽसंसुदः ।

अक्षुध्याः । अतृप्याः । स्त । गृहाः । मा । अस्मत् । विभीतन ॥ ४ ॥

Against enemy (arj-nāśanam)

VII.61.1 Whoever curses (abuses) us, while we do not curse (abuse), and whoever curses (abuses) us, while we curse (abuses), may such a person dry up from the very root like a tree struck by the lightning.

Houses - Vāstoṣpatiḥ

VII.62.1 Goodly wise, full of vigour, having won riches, here I come to these my houses with mild and friendly looking ones, good-hearted and greeting. Rejoice; have no fear from me.

VII.62.2 These are our houses, giving happiness, rich in food and milk, and standing full of good wealth. May they recognize us as we approach.

VII.62.3 We are approaching the homes, of which a person travelling afar thinks time and again and where there is lot of affection. We remember and recognize them. May they also recognize us. (Also Yv. III.42)

VII.62.4 Invited and assembled are here very wealthy friends who enjoy tasty meals. May you ever remain free from hunger and thirst; O houses, have no fear from us (be not afraid of us).

उपहृता इह गाव उपहृता अजावयः ।
 अथो अन्नस्य कीलाल उपहृतो गृहेषु नः ॥५॥
 सुवृतावन्तः सुभगा इरावन्तो हसामुदाः ।
 अनुप्या अक्षुप्या स्त गृहा मासाद्विभीतन ॥६॥
 इहैव स्त मानु गात विश्वा रूपाणि पुष्यत ।
 ऐष्यामि भद्रेणा सह सूर्यासो भवता मया ॥७॥

उपहृताः । इह । गावः । उपहृताः । अजऽअवयः ।
 अथो इति । अन्नस्य । कीलालः । उपहृतः । गृहेषु । नः ॥ ५ ॥
 सुवृतावन्तः । सुभगाः । इरावन्तः । हसामुदाः ।
 अनुप्याः । अक्षुप्याः । स्त । गृहाः । मा । अस्मत् । विभीतन ॥ ६ ॥
 इह । एव । स्त । मा । अनु । गात । विश्वा । रूपाणि । पुष्यत ।
 आ । ऐष्यामि । भद्रेण । सह । सूर्यासः । भवत । मया ॥ ७ ॥

(१२) विपश्चित्तं सूक्तम्

(१-२) इषुक्त्वात्य सूक्तस्यापरा क्रियः । अग्निर्वेता । अनुष्टुप् छन्दः ॥

यदग्ने तपसा तप उपतप्यामहे तपः ।
 त्रियाः श्रुतस्य भूयास्मायुष्मन्तः सुमेधसः ॥१॥
 अग्ने तपस्तप्यामह उप तप्यामहे तपः । श्रुतानि शृण्वन्तो वयमायुष्मन्तः सुमेधसः ॥२॥
 यत् । अग्ने । तपसा । तपः । उपतप्यामहे । तपः ।
 त्रियाः । श्रुतस्य । भूयास्म । आयुष्मन्तः । सुमेधसः ॥ १ ॥
 अग्ने । तपः । तप्यामहे । उप । तप्यामहे । तपः ।
 श्रुतानि । शृण्वन्तः । वयम् । आयुष्मन्तः । सुमेधसः ॥ २ ॥

VII.62.5 I have found the cows in good condition and in good condition the goats and sheep have been brought to me. And the delicious foods abound in our home. (Also Yv. III.43)

VII.62.6 May you ever remain full of pleasant words, full of good fortune, full of gladdening drinks, full of laughter and pleasure, free from hunger and thirst. O houses, be not afraid of us.

VII.62.7 Remain just here. Do not come following me. Adorn yourselves with all the appearances. I shall come with excellent wealth. May you prosper with me.

Agniḥ

VII.63.1 Since O adorable Lord, we undergo the austerities, which can be considered austerity by austerities (tapasā tapah), may we become dear to holy learning, and long-living, as well as goodly wise.

VII.63.2 O adorable Lord, we are practicing austerities; with determination we practice austerities. Listening the sacred texts, may we be long-living and goodly wise.

(१४) अग्निरहितं सूक्तम्

(१) एतर्कस्यास्य सूक्तस्य कस्यचो मदीयिकेति । अग्निरेवता । अगती क्वः ।

अयमग्निः सत्यतिर्वृद्धवृष्णो रथीव पत्नीनजयत्पुरोहितः ।
नाभां पृथिव्यां निहितो दविषुतदधस्पदं कृणुतां ये पृतन्यवः ॥१॥

अयम् । अग्निः । सत्पतिः । वृद्धवृष्णः । रथीव । पत्नीन् । अजयत् । पुरःहितः ।
नाभां । पृथिव्याम् । निहितः । दविषुतत् । अधःस्पदम् । कृणुताम् । ये । पृतन्यवः ॥१॥

(१५) अग्निरहितं सूक्तम्

(१) एतर्कस्यास्य सूक्तस्य कस्यचो मदीयिकेति । अतयेवा देवता । अगती क्वः ।

पृतनाजितं सहमानमग्निमुक्थैर्हवामहे परमात्सधस्थात् ।
स नः पर्षदतिं दुर्गाणि विश्वा क्षामदेवोति दुरितान्यग्निः ॥१॥

पृतनाजितम् । सहमानम् । अग्निम् । उक्थैः । हवामहे । परमात् । सधस्थात् ।
सः । नः । पर्षत् । अति । दुःगानि । विश्वा । क्षामत् । देवः । अति । दुःइतानि । अग्निः ॥

(१६) अग्निरहितं सूक्तम्

(१-२) इदमस्यास्य सूक्तस्य क्व क्वः । अग्नोका निर्वेतिर्वा देवता । (१) अयमर्थो
अग्निस्तुष्टु, (२) द्वितीयायाश्च न्यङ्कुसाग्निं इदती क्वसी ।

इदं यत्कृष्णः शकुनिरभिनिष्पतन्नपीपतत् ।
आपो मा तस्मात्सर्वस्मादुरितात्पान्त्वंहसः ॥१॥
इदं यत्कृष्णः शकुनिर्वाक्मृक्षमिर्कते ते मुखेन ।
अभिर्मा तस्मादेनसो गार्हपत्यः प्र मुञ्चतु ॥२॥

इदम् । यत् । कृष्णः । शकुनिः । अभिनिष्पतन् । अपीपतत् ।
आपो । मा । तस्मात् । सर्वस्मात् । दुःइतात् । पान्तु । अंहसः ॥ १ ॥
इदम् । यत् । कृष्णः । शकुनिः । अवऽअमृक्षत् । निऽऽकृते । ते । मुखेन ।
अग्निः । मा । तस्मात् । एनसः । गार्हपत्यः । प्र । मुञ्चतु ॥ २ ॥

(१७) अग्निरहितं सूक्तम्

(१-२) इदमस्यास्य सूक्तस्य क्व क्वः । अपामार्गरीयेवता । अयुष्टु क्वः ।

प्रतीचीनफलो हि त्वमपामार्गं कुरोहि ।
सर्वान्मच्छुपथीं अग्निं वरीयो यावया इतः ॥१॥

प्रतीचीनफलः । हि । त्वम् । अपामार्गं । कुरोहि ।
सर्वान् । मत् । शपथान् । अधि । वरीयः । यवयाः । इतः ॥ १ ॥

Agniḥ

VII.64.1 This fire-divine, the sustainer of the good, increased in might, leading in front, conquers just as a chariot-warrior conquers foot-soldiers. Being placed at the navel of the earth (i.e., the altar), this shines up. May he put them under foot, who want to invade us.

Jātavedāḥ

VII.65.1 With our praise-songs, we call the fire-divine (adorable Lord), the conqueror of enemy-hordes, the overpowerer, form his highest abode. May he get us across all difficulties. May the shining fire-divine conduct us across the troubles.

Āpah

VII.66.1 What this black bird (the crow), flying all around, has dropped, may the waters save me from all that evil sin (woe and trouble):

Agniḥ

VII.66.2 What this black bird (the crow), O perdition (Nirṭi), has touched me, as if, with your mouth, from that guilt (enasah) may this house-hold fire (gārhaptyah) acquit me.

Apāmārgaḥ

VII.67.1 O plant (apāmārga - Achyrrantes aspera; literally one that wipes off), you have grown with retroverted fruit. May you drive all the abuses and curses away from me to the farthest distance from here.

यत्कृतं यच्छर्मलं यद्वा चेरिम पापया ।
त्वया तद्विश्रतोमुखापामार्गार्पं मृज्महे ॥२॥
स्यावर्दता कुनखिना बण्डेन यत्सहासिम ।
अप्रामार्गं त्वया वयं सर्वं तदपं मृज्महे ॥३॥

यत् । दुःकृतम् । यत् । शर्मलम् । यत् । वा । चेरिम । पापया ।
त्वया । तत् । विश्रतः । सुख । अपामार्ग । अपं । मृज्महे ॥ २ ॥
स्यावर्दता । कुनखिना । बण्डेन । यत् । सह । आसिम ।
अप्रामार्ग । त्वया । वयम् । सर्वम् । तत् । अपं । मृज्महे ॥ ३ ॥

(१८) महर्षितमं सूक्तम्

(१) एकर्षस्यास्य सूक्तस्य महा ऋषिः । ब्राह्मणो देवता । विदुर् छन्दः ॥

यद्यन्तरिक्षे यदि वात आस यदि वृक्षेषु यदि वोर्लपेषु ।
यदश्रवन्पुशव उच्यमानं तद्ब्राह्मणं पुनस्मानुपैतु ॥१॥

यदि । अन्तरिक्षे । यदि । वाते । आस । यदि । वृक्षेषु । यदि । वा । उर्लपेषु ।
यत् । अश्रवन् । पुशवः । उच्यमानम् । तत् । ब्राह्मणम् । पुनः । अस्मान् । उपैतु ॥१॥

(१९) एकोनस्रतितमं सूक्तम्

(१) एकर्षस्यास्य सूक्तस्य महा ऋषिः । आत्मा देवता । पुरुरोष्णिग्वहती छन्दः ॥

पुनर्मेत्विन्द्रियं पुनरात्मा द्रविणं ब्राह्मणं च ।
पुनरभयो धिषण्या यथास्थाम कल्पयन्तामिहेव ॥१॥

पुनः । मा । आ । एतु । इन्द्रियम् । पुनः । आत्मा । द्रविणम् । ब्राह्मणम् । च ।
पुनः । अग्नयः । धिषण्याः । यथास्थाम । कल्पयन्ताम् । इह । एव ॥ १ ॥

(२०) सप्ततितमं सूक्तम्

(१-२) वषुषस्यास्य सूक्तस्य सप्ततितमं ऋषिः । सरस्वती देवता । (१) वषुषस्योऽपुष्टुर्, (२) द्वितीयायाश्च विदुर् छन्दसी ॥

सरस्वति व्रतेषु ते दिव्येषु देवि धामसु ।
जुषस्व हव्यमाहुतं प्रजां देवि ररास्व नः ॥१॥

सरस्वति । व्रतेषु । ते । दिव्येषु । देवि । धामसु ।
जुषस्व । हव्यम् । आहुतम् । प्रजाम् । देवि । ररास्व । नः ॥ १ ॥

VII.67.2 Whatever mis-deed, whatever mis-conduct, or whatever ac-
we have done with evil design, that we wipe-off with you,
O apāmārga, having forces in all directions.

VII.67.3 If we have lived with an important person, having black
teeth (syāva-datā) and bad nails (kunakhinā), all that (guilt
thus acquired), we wipe off with you, O apāmārga.

Brāhmaṇam

VII.68.1 If in the mid-space, if in the wind (vāta), if in the trees or if
in the grasses it was, which the animals (wild as well as
domestic) heard being spoken, may that divine knowledge
(brāhmaṇam) come to us a gain.

Ātman

VII.69.1 May the vigour of sense-organs come to me again; again the
soul (ātman), wealth and the divine knowledge. May the
sacrificial fires flourish again in their proper place just here.

Sarasvatī

VII.70.1 O learning divine, in your pious observances in your
heavenly abodes, may you accept these offered oblations; O
deity, may you bless us with progeny.

इदं ते हव्यं घृतवत्सरस्वतीदं पितॄणां हविरास्यं यत् ।
इमानि त उदिता शर्तमानि तेभिर्बुधैः मधुमन्तः स्याम ॥२॥

इदम् । ते । हव्यम् । घृतवत् । सुरस्वति । इदम् । पितॄणाम् । हविः । आस्यम् । यत् ।
इमानि । ते । उदिता । शम्भुमन्तः । तेभिः । बुधम् । मधुमन्तः । स्याम् ॥२॥

(७१) एकस्तुतितमं सूक्तम्

(१) एकवत्स्यास्य सुक्तस्य शान्तातिर्कर्मिः । सरस्वती देवता । गावनी कर्म ।

शिवा नः शर्तमा भव सुमृडीका सरस्वति ।
मरुतः सन्धिः संदृष्टः ॥१॥

शिवा नः । शर्तमा । भव । सुमृडीका । सरस्वति । मा । ते । युयोमः । संदृष्टः ॥१॥

(७२) द्विस्तुतितमं सूक्तम्

(१) एकवत्स्यास्य सुक्तस्य शान्तातिर्कर्मिः । सुक्तं देवता । श्यामपङ्क्तिः कर्म ।

शं नो वार्तो वातु शं नस्तपतु सूर्यः ।
अहानि शं भवन्तु नः शं रात्री प्रति धीयतां शमुषा नो व्युच्छितु ॥१॥

शम् । नः । वार्तः । वातु । शम् । नः । तपतु । सूर्यः ।
अहानि । शम् । भवन्तु । नः । शम् । रात्री । प्रति । धीयताम् । शम् । उषाः । नः । वि । उच्छितु ॥

(७३) त्रिस्तुतितमं सूक्तम्

(१-५) एकवत्स्यास्य सुक्तस्याचर्षा ऋषिः । मनोक्तः स्येनो वा देवता । (१) मयमर्षिर्गुरुः, (२) द्वितीयाया अति-
मयतीमर्षा ऋषिः, (३) द्वितीयायाः गुरुः कर्मन्तुर्गुरुः, (४-५) चतुर्थीमयमर्षो वातुर्गुरुः कर्मन्ति ।

यत्किं चासौ मनसा यच्च वाचा यज्ञैर्जुहोति हविषा यजुषा ।
तन्मृत्युना निर्रतिः संविदाना पुरा सत्यादाहुतिं हन्त्वस्य ॥१॥
यातुषाना निर्रतिराद् रक्षस्ते अत्य भन्वन्वृतेन सत्यम् ।
इन्द्रैषिता देवा आर्ज्यमस्य ममन्तु मा तत्सं पादि यदसौ जुहोति ॥२॥

यत् । किम् । च । असौ । मनसा । यत् । च । वाचा । यज्ञैः । जुहोति । हविषा । यजुषा ।
तत् । मृत्युना । निःश्रुतिः । समः विदाना । पुरा । सत्यात् । आश्रुतिम् । हन्तु । अस्य ॥ १ ॥
यातुषानाः । निःश्रुतिः । आत् । ऊं इति । रक्षः । ते । अस्य । जन्तु । अन्वृतेन । सत्यम् । इन्द्र-
इषिताः । देवाः । आर्ज्यम् । अस्य । मन्वन्तु । मा । तत् । समः । पादि । यत् । असौ । जुहोति ॥२॥

VII.70.2 O learning divine, this is your oblations rich in purified butter; this is the oblation for the elders; it is nice to eat. These most pleasing oblations have come up to you; with them. May we become full of sweetness.

VII.71.1 O speech divine, may you be auspicious bestower of happiness, and gracious to us. May we never be out of your pleasing sight.

Sukham (Happiness)

VII.72.1 May the wind (vātaḥ) blow in happiness for us; may the Sun warm up for our happiness. May the days be full of happiness to us. May the night bring happiness. May the dawn brighten up with happiness for us.

Śyena and others (Mantroktāḥ)

VII.73.1 Whatever that person offers as an oblation with his mind, speech, sacrifices, offerings and with the sacrificial formulas, may the perdition (nir-rti), in accord with death, kill his offering before it comes to be true.

VII.73.2 May the painful viruses, the perdition and the germs of the wasting diseases, all of them strike and destroy his accomplishment with untruth. May the bounties of Nature, urged by the resplendent Lord, ruin his purified butter. May that not be achieved for which he performs the sacrifice.

अजिराधिराजौ श्येनौ संपातिनाविव ।
 आर्ष्यं पृतन्यतो हतां यो नः कश्चाम्यघायति ॥३॥
 अपाञ्चौ त उमौ बाहू अपि नष्टान्यास्यमि ।
 अग्नेर्वैवस्य मम्युना तेन तेवधिषं हविः ॥४॥
 अपि नष्टामि ते बाहू अपि नष्टान्यास्यमि ।
 अग्नेर्धोरस्य मम्युना तेन तेवधिषं हविः ॥५॥

अजिरऽअधिराजौ । श्येनौ । संपातिनौऽख ।
 आर्ष्यम् । पृतन्यतः । हताम् । यः । नः । कः । च । अमिऽअघायति ॥ ३ ॥
 अपाञ्चौ । ते । उमौ । बाहू इति । अपि । नष्टामि । आस्यमि ।
 अग्नेः । देवस्य । मम्युना । तेन । ते । अवधिषम् । हविः ॥ ४ ॥
 अपि । नष्टामि । ते । बाहू इति । अपि । नष्टामि । आस्यमि ।
 अग्नेः । धोरस्य । मम्युना । तेन । ते । अवधिषम् । हविः ॥ ५ ॥

(७५) षण्णसप्ततितमं सूक्तम्

(१) एकवर्षस्यास्य सुकस्यायर्षो ऋषिः । ऋषिर्देवता । अग्निरुप ऋक् ।

परि त्वाग्ने पुरं वयं विप्रं सहस्य धीमहि ।
 धृषद्वर्णं विवेदिवि हुन्तारं भङ्गुरावतः ॥१॥

परि । त्वा । अग्ने । पुरम् । वयम् । विप्रम् । सहस्य । धीमहि ।
 धृषद्वर्णम् । विवेदिवि । हुन्तारम् । भङ्गुरावतः ॥ १ ॥

(७५) षण्णसप्ततितमं सूक्तम्

(१-२) षण्णसप्ततितमं सूक्तस्यायर्षो ऋषिः । ऋषिर्देवता । (१) ऋषिर्देवता । (२) द्वितीयायाश्च विष्णुर्ऋक्षी ।

उत्तिष्ठताव पश्यतेन्द्रस्य भागमृत्विर्यम् ।
 यदि श्रातं जुहोतन यद्यश्रातं ममत्तन ॥१॥

उत् । तिष्ठत । अव । पश्यत । इन्द्रस्य । भागम् । ऋत्विर्यम् ।
 यदि । श्रातम् । जुहोतन । यदि । अश्रातम् । ममत्तन ॥ १ ॥

VII.73.3 May the two overlords, excellently mobile like two eagles swooping simultaneously on their prey, destroy the purified butter of the enemy, who invades us and whoever wants to commit sin against us.

VII.73.4 I bind both your arms behind your back; I shut your mouth with a bandage. With that wrath of the victorious adorable Lord, I destroy your provisions (of the sacrifice).

VII.73.5 I bind both your arms; I shut your mouth with a bandage. With the wrath of the furious adorable Lord, I destroy your provisions (of the sacrifice).

Agniḥ

VII.74.1 O adorable Lord, full of strength, in every respect we meditate on you; who are sustainer of all, wise, of unbearable glare, and destroyer of fickle-mindedness. (Also Yv. XL26)

Indraḥ

VII.75.1 Rise; look at the share of the resplendent Lord, appropriate for the season. If it is cooked, offer it to Him; if it is uncooked, go on cooking. (Also Rg. X.179.1)

श्रातं हविरोऽपिन्द्र प्र याहि जुगाम् सूर्यो अर्धनो वि मध्यम् ।
 परि त्वास्ते निधिभिः सखायः कुलपा न ब्राजपतिं चरन्तम् ॥२॥
 श्रातम् । हविः । ओ इति । सु । इन्द्र । प्र । याहि । जुगाम् । सूर्यः । अर्धनः । वि । मध्यम् ।
 परि । त्वा । आस्ते । निधिभिः । सखायः । कुलपाः । न । ब्राजपतिम् । चरन्तम् ॥ २ ॥

(७५) पदसहितम् सूक्तम्

(१) एकवर्षस्यास्य सप्तस्यार्धं कविः । अग्नौ देवता । विदुर् अन्व ।

श्रातं मन्त्र ऊर्ध्वनि श्रातमग्नौ सुश्रुतं मन्त्रे तदृतं नवीयः ।
 माध्यन्दिनस्य सर्वनस्य दध्नः पिबेन्द्र वज्रिन्पुरुषजुषाणः ॥१॥

श्रातम् । मन्त्रे । ऊर्ध्वनि । श्रातम् । अग्नौ । सुश्रुतम् । मन्त्रे । तत् । ऋतम् । नवीयः ।
 माध्यन्दिनस्य । सर्वनस्य । दध्नः । पिबे । इन्द्र । वज्रिन् । पुरुषः । जुषाणः ॥१॥

(७७) सप्तसहितम् सूक्तम्

(१-११) एकादशवर्षस्यास्य सप्तस्यार्धं कविः । अग्नौऽग्निनी, अन्वुर् अन्वोक्त वा देवताः ।

(१, ५, ९) अथवाचतुर्षीपत्नीनाम्न्यां नगती, (२) द्वितीयायाः पत्न्याह्वती, (३, ५,

७-११) तृतीयापत्न्योः सप्तस्यादिपत्न्याश्च विदुर् अन्व ।

समिद्धो अग्निर्वृषणा रथी दिवस्तप्तो घर्मो दुहते वामिषे मधु ।
 वयं हि वा पुरुदमासो अग्निना हवामहे सधमादेषु कारवः ॥१॥
 समिद्धो अग्निरग्निना तप्तो वा घर्म आ गतम् ।
 दुहन्ते नूनं वृषणेह धेनवो दक्षा मदन्ति वेधसः ॥२॥
 स्वाहाकृतः शुचिर्देवेषु यज्ञो यो अग्निर्नोऽभ्यसो देवपानः ।
 तमु विश्वे अमृतासो जुषाणा गन्धर्वस्य प्रत्यास्मा रिहन्ति ॥३॥

समिद्धः । अग्निः । वृषणा । रथी । दिवः । तप्तः । घर्मः । दुहते । वाम् । इषे । मधु ।
 वयम् । हि । वाम् । पुरुदमासः । अग्निना । हवामहे । सधमादेषु । कारवः ॥१॥
 समिद्धः । अग्निः । अग्निना । तप्तः । वाम् । घर्मः । आ । गतम् ।
 दुहन्ते । नूनम् । वृषणा । इह । धेनवः । दक्षा । मदन्ति । वेधसः ॥ २ ॥
 स्वाहाकृतः । शुचिः । देवेषु । यज्ञः । यः । अग्निर्नोः । अभ्यसः । देवपानः ।
 तम् । ऊं इति । विश्वे । अमृतासः । जुषाणाः । गन्धर्वस्य । प्रति । आस्मा । रिहन्ति ॥३॥

VII.75.2 Your oblations is cooked. O resplendent Lord, may you come fast. The Sun has reached about mid-point of his way. Friends serve you with their treasures; just as heads of house-holds serve their travelling chieftain (vrājapatim) (Also Rg. X.179.2)

VII.76.1 I think cooked what is in the udder. What is cooked on fire, that I consider well-cooked. That becomes pure and fresher. May you, O resplendent one, engaged in many activities, wielder of punitive weapon, drink this (mādhyaṇḍina) midday oblation (sava) of curd to your pleasure. (Also Rg. X.179.3)

Gharma - Aśvinau

VII.77.1 O your two mighty heroes, kindled is the fire, the charioteer of heaven. The libation in the cauldron is heated. It is milked sweet for your food. O twin- healers, we of many houses, skilled in arranging sacrificial feasts, call both of you.

VII.77.2 O twin-healers, kindled is the fire. Libation for you (in the cauldron) is heated. May both of you come (to enjoy the oblation). O mighty heroes, now cows are being milked here (for you). O you handsome to look at, the knowledgeable people are reveling (here). (Also the first-half : Yv. XX.55)

VII.77.3 A sacrifice, in which good dedications are made, is considered excellent (unblemished) by the enlightened ones. It is, as if a bowl from which the twin-healers drink their divine beverage. All the immortals also enjoying that (bowl) with pleasure, lick severally through the mouth of the (sacrificial) fire (gandharva).

यदुक्षियास्वाहुतं घृतं पयोयं स वामश्विना भाग आ गतम् ।
 माध्वी धर्तारा विदथस्य सत्यती तसं घर्म पिबतं रोचने दिवः ॥४॥
 तसो वा घर्मो नक्षतु स्वहोता प्र वामध्वर्युश्चरतु पर्यस्वान् ।
 मधोर्दुग्धस्याश्विना तनायी वीतं पातं पर्यस उक्षियायाः ॥५॥
 उप द्रव पर्यसा गोधुगोषमा घर्मे सिञ्च पर्य उक्षियायाः ।
 वि नार्कमस्यत्सविता वरेण्योनुप्रयाणमुषसो वि राजति ॥६॥
 उप ह्वये सुदुर्घा धेनुमेतां सुहस्तो गोधुगुत दोहदेनाम् ।
 श्रेष्ठं सवं सविता साविषन्नोमीद्विो घर्मस्तदु बु प्र वोचत् ॥७॥
 हिङ्क्ष्वती वसुपत्नी वसूनां वत्समिच्छन्ती मनसा न्यागन् ।
 दुहामश्विन्यां पयो अह्वयेयं सा वर्धतां महुते सौमगाय ॥८॥
 जुष्टे दर्मना अतिथिर्दुरोण इमं नो यज्ञमुप याहि विद्वान् ।
 विश्वा अग्ने अभियुजो विहृत्य शत्रूयतामा मरा भोजनानि ॥९॥

यत् । उक्षियासु । आऽहुतम् । घृतम् । पयः । अयम् । सः । वाम् । अश्विना । भागः । आ । गतम् ।
 माध्वी इति । धर्तारा । विदथस्य । सत्यती इति सत्स्पती । तसम् । घर्मम् । पिबतम् ।
 रोचने । दिवः ॥ ४ ॥
 तसः । वाम् । घर्मः । नक्षतु । स्वहोता । प्र । वाम् । अध्वर्युः । चरतु । पर्यस्वान् ।
 मधोः । दुग्धस्य । अश्विना । तनायाः । वीतम् । पातम् । पर्यसः । उक्षियायाः ॥ ५ ॥
 उप । द्रव । पर्यसा । गोऽधुक् । ओषम् । आ । घर्मे । सिञ्च । पर्यः । उक्षियायाः ।
 वि । नार्कम् । अस्यत् । सविता । वरेण्यः । अनुऽप्रयानम् । लुषसः । वि । राजति ॥ ६ ॥
 उप । ह्वये । सुदुर्घाम् । धेनुम् । एताम् । सुहस्तः । गोऽधुक् । वृत् । दोहत् । एनाम् ।
 श्रेष्ठम् । सवम् । सविता । साविषत् । नः । अभिऽईद्वः । घर्मः । तत् । ऊं इति । सु । प्र । वोचत् ॥७॥
 हिङ्क्ष्वती । वसुपत्नी । वसूनाम् । वत्सम् । इच्छन्ती । मनसा । निऽआगन् ।
 दुहाम् । अश्विन्याम् । पयः । अश्विन्याम् । इयम् । सा । वर्धताम् । महुते । सौमगाय ॥ ८ ॥
 जुष्टः । दर्मनाः । अतिथिः । दुरोणे । इमम् । नः । यज्ञम् । उप । याहि । विद्वान् ।
 विश्वाः । अग्ने । अभिऽयुजः । विहृत्य । शत्रूयताम् । आ । मरा । भोजनानि ॥९॥

VII.77.4 What milk, rich in butter, was there in the cows, that has been poured (in the cauldron); O twin-healers, that, your share, is here. Please come. O full of sweetness, sustainers of the sacrifice, protectors of the good, drink the warm libation under the shine of the sky.

VII.77.5 May the warm, self-offering libation come to you. May the offerer priest, with plenty of milk, come to you. O twin-healers, may you eat (the preparations of) the sweetened milk of the stout (cow) and drink the milk of the ruddy cow.

VII.77.6 O milker of cow, make haste and come here with milk. Pour the milk of the ruddy cow into the cauldron. The adorable creator illumines the heaven's high vault and continues to shine even after the departure of the Dawn (the first flashes of the conscience). (Also Yv. XII.9)

VII.77.7 I call upon that easily milching cow. A skilful-handed milker shall surely milk her. May the Impeller (Savitr) impel us the best impulse. The hot drink is already energized. He should kindly make this announcement now. (Also Rg. I.164.26)

VII.77.8 Lowing (hiñ-kr) mistress of good things, seeking her calf with her mind, has come in. Let this inviolable one (aghnayā) yield mild for the Aśvin-divine pair. Let her increase into great nice fortune. (Also Rg. I.164.27)

VII.77.9 O adorable Lord (Agne), You are loving, generous and honoured as respectable guest an our homes. May you come to bless our fire-ritual. May you having scattered all our adversaries, bring to us the possessions of our foe-men. (Also Rg. V.4.5)

अग्ने शर्धं महते सौमगाय तव बुभान्युत्तमानि सन्तु ।
सं जस्त्वयं सुयममा कृणुष्व शत्रुयतामभि तिष्ठ मह्यसि ॥१०॥
सुयवसाद्भगवती हि भूया अर्धं वयं भगवन्तः स्याम ।
अदि तृणमह्ये विश्वदानीं पिब शुद्धं शुद्धमाचरन्ती ॥११॥

अग्ने । शर्धं । महते । सौमगाय । तव । बुभानि । उत्तमानि । सन्तु ।
सम् । जाःस्पत्यम् । सुयमम् । आ । कृणुष्व । शत्रुयताम् । अभि । तिष्ठ । मह्यसि ॥१०॥
सुयवसुऽअत् । भगवती । हि । भूयाः । अर्धं । वयम् । भगवन्तः । स्याम् ।
अदि । तृणम् । अह्ये । विश्वदानीम् । पिब । शुद्धम् । शुद्धम् । आऽचरन्ती ॥ ११ ॥

(७८) अहस्ततितर्प सूक्तम्

(१-४) अहस्ततितर्प सूक्तम् । अहस्ततितर्प सूक्तम् । अहस्ततितर्प सूक्तम् ।

अपचितां लोहिनीनां कृष्णा मातेति शुश्रुम ।
सुनेर्देवस्य मूलेन सर्वा विध्यामि ता अहम् ॥१॥
विध्याम्यासां प्रथमां विध्याम्युत मध्यमाम् ।
इदं जघन्यामिसामा छिनधि स्तुकांमिव ॥२॥
त्वाष्ट्रेणाहं वर्चसा वि ते ईर्ष्याममीमदम् ।
अथो यो मनुष्टे पते तस्य ते शमयामसि ॥३॥
व्रतेन त्वां व्रतपते समको विश्वाहा सुमना दीदिहि ।
तं त्वा वयं जातवेदः समिद्धं प्रजावन्त उप सदेम सर्वे ॥४॥

अपऽचिताम् । लोहिनीनाम् । कृष्णा । माता । इति । शुश्रुम् ।
सुनेः । देवस्य । मूलेन । सर्वाः । विध्यामि । ताः । अहम् ॥ १ ॥
विध्यामि । आसाम् । प्रथमाम् । विध्यामि । उत्त । मध्यमाम् ।
इदम् । जघन्यामि । आसाम् । आ । छिनधि । स्तुकांमिव ॥ २ ॥
त्वाष्ट्रेण । अहम् । वर्चसा । वि । ते । ईर्ष्याम् । अमीमदम् ।
अथो इति । यः । मनुष्टे । ते । पते । तम् । कं इति । ते । शमयामसि ॥ ३ ॥
व्रतेन । त्वम् । व्रतपते । समऽअक्तः । विश्वाहा । सुमनाः । दीदिहि । इह ।
तम् । त्वा । वयम् । जातवेदः । समऽअदम् । प्रजावन्तः । उप । सदेम । सर्वे ॥ ४ ॥

VII.77.10 May you repress, O fire-divine, our foes to ensure us our great prosperity. May your effulgent splendour be excellent. May you preserve in concord the relation of man and wife, and may you overpower the energies of our adversaries. (Also Rg. V.28.33; Yv.XXXIII.12)

VII.77.11 Come, O cow; may you be rich (in milk), having been well-fed on abundant fodder from the grassy meadows. May you eat grass at all seasons, and (roaming at will) drink pure and healthy water. (Also Rg. I.164.40) (Aghnyā - inviolable one, a synonym for cow)

As in verses (mantroktāḥ)

VII.78.1 Of the red glandular swellings (apachit), the black one is the mother, thus we have heard. With the root of the divine muni herb, I pierce all of them.

VII.78.2 I pierce the first of them; also I pierce the midmost of them; and here I pierce the hindermost of them thoroughly like a knot of wool. (stukām)

VII.78.3 With the words of the universal mechanic (Tvaṣṭṛ), I have quelled your jealousy. Thereafter, O husband, whatever anger you have, that also we pacify.

Jatavedāḥ

VII.78.4 O Lord of vows, adorned with vow, may you shine every day with friendly feeling. You as such, so kindled and augmented, O omniscient (Jātaveda) may we all, along with our progeny, wait upon.

(७९) पशोपासीतित्वं सूक्तम्

(१-२) वृषपश्वस्य सुक्तस्योपरिवन्धनं कृषिः । अग्न्या देवता । (१) मयमर्चिषुर्, (२) द्वितीयायाः स्वयंसायाः सुविश्वस्यापद्विष्वक्सी ।

प्रजावतीः सुयवसे रुद्रान्तीः शुद्धा अपः सुप्रपाणे पिबन्तीः ।
मा व स्तेन ईशत माघर्षसः परि वो रुद्रस्य हेतिवृणकु ॥१॥
पुद्गहा स्व रमतयः संहिता विश्वनाम्नीः । उप मा देवीर्वेभिरेत ।
इमं गोष्ठमिव सदे घृतेनास्मान्ससृक्षत ॥२॥

प्रजावतीः । सुयवसे । रुद्रान्तीः । शुद्धाः । अपः । सुप्रपाणे । पिबन्तीः ।
मा । वः । स्तेनः । ईशत । मा । अघर्षसः । परि । वो । रुद्रस्य । हेतिः । वृणकु ॥ १ ॥
पुद्गहाः । स्व । रमतयः । समुहिताः । विश्वनाम्नीः । उप । मा । देवीः । देवेभिः । आ । इत ।
इमम् । गोष्ठम् । इदम् । सदे । घृतेन । अस्मान् । सम । उक्षत ॥ २ ॥

(८०) अशीतित्वं सूक्तम्

(१-४) वृषपश्वस्य सुक्तस्योपरिवन्धनं कृषिः । अपचिद्वैषम्यं देवता । (१) मयमर्चो विपश्चिद्वैषम्यं, (२) द्वितीयायाः स्तोत्रम्, (३-४) द्वितीयायाः स्वयंसायाः सुविश्वस्यापद्विष्वक्सी ।

आ सुक्षसः सुक्षसो अस्तीम्यो अस्ततराः । सेहोरसतरा लवणाद्विह्रदीयसीः ॥१॥
या ग्रैव्या अपचितोयो या उपपक्ष्याः ।
विजाहि या अपचितः स्वयंक्षसः ॥२॥
यः कीकसाः प्रभूणाति तलीचमिवतिष्ठति ।
निरास्तं सर्वं जायान्यं यः कश्च ककुदि श्रितः ॥३॥
पक्षी जायान्यः पतति स आ विशति पूरुषम् ।
तदक्षितस्य मेघजमुभयोः सुक्षतस्य च ॥४॥

आ । सुक्षसः । सुक्षसः । अस्तीम्यः । अस्ततराः ।
सेहोः । असतराः । लवणात् । विह्रदीयसीः ॥ १ ॥
याः । ग्रैव्याः । अपचितः । अग्रे इति । याः । उपपक्ष्याः ।
विजाहि । याः । अपचितः । स्वयंक्षसः ॥ २ ॥
यः । कीकसाः । प्रभूणाति । तलीचम् । अवतिष्ठति ।
निः । हाः । तम् । सर्वम् । जायान्यम् । यः । कः । च । ककुदि । श्रितः ॥ ३ ॥
पक्षी । जायान्यः । पतति । सः । आ । विशति । पूरुषम् ।
तत् । अक्षितस्य । मेघजम् । उभयोः । सुक्षतस्य । च ॥ ४ ॥

Aghnyāḥ (Cows)

VII.79.1 Rich in progeny, shining in good pasture, drinking pure and healthy water at a good water-furnishing place, let no thief steal you away, nor the evil plotter take the possession of you. Let Rudra's weapon (missile, hetih) avoid you (Also Av. IV.21.7)

VII.79.2 O playful cows, you know this place; you stay together, called by all the names. Having divine qualities, may you come to me with the enlightened ones. May you make this cow-stall, this house as well as us replete with purified butter.

Apsid Bhaiṣ-ajyam

VII.80.1 Oozing more even than the much-oozing, more malignant than the malignant, drier than sehu, more perspiring (vikelediyaṣiḥ) even than the salt.

VII.80.2 The glandular swellings, which are on the neck, or those in the arm-pits, and the glandular swellings, which are on the groins (perineum), are self-oozing (Svayam-srasaḥ).

Jāyānyā (Through wife)

VII.80.3 The consumptive disease (got through wife), which reaches the ribs, or which settles down in the soles (talidi) or whatsoever has set in the back (kakūdi), all that, may you thrust out.

VII.80.4 The winged consumptive disease flies. That enters a man. That renowned one is a remedy for both, the one of short duration and the chronic.

(८१) एकशीतिलं सूक्तम्

(१-५) इषुषन्त्यान्व सूक्तस्यायस्य कृषिः । जायान्य इन्द्रो देवते । (६) वयमर्षो भुरिगुहुर,

(५) द्वितीयायाश्च विदुर् कम्पसी ॥

विद्य वै ते जायान्य जानं यतो जायान्य जायसे ।

कथं ह तत्र त्वं हनो यस्य कृष्णो हविर्गृहे ॥१॥

धृतिव कलशे सोममिन्द्र वृत्रहा शूर समरे वसूनाम् ।

मार्ध्वन्दिने सर्वे आ वृषस्व रयिष्ठानो रयिम्स्मासु धेहि ॥२॥

विद्य । वै । ते । जायान्य । जानम् । यतः । जायान्य । जायसे ।

कथम् । ह । तत्र । त्वम् । हनः । यस्य । कृष्णः । हविः । गृहे ॥ १ ॥

धृपत् । पिय । कलशे । सोमम् । इन्द्र । वृत्रऽहा । शूर । समऽरे । वसूनाम् ।

मार्ध्वन्दिने । सर्वे । आ । वृषस्व । रयिऽस्थानः । रयिम् । अस्मासु । धेहि ॥ २ ॥

(८२) इषशीतिलं सूक्तम्

(१-५) इषुषन्त्यान्व सूक्तस्यायस्य कृषिः । मरुतो देवताः । (६) वयमर्षोऽपिवा गायत्री,

(५) द्वितीयायाश्च विदुर् कम्पसी ॥

सांतपना इदं हविर्मरुतस्तुष्टुजुष्टन । अस्माकोती रिशदसः ॥१॥

यो नो मर्तो मरुतो दुर्हणायुस्तिरश्चित्तानि वसवो जिघांसति ।

द्रुहः पाशान्प्रति मुञ्चतां स तपिष्ठेन तपसा हन्तना तम् ॥२॥

संवत्सरीणां मरुतः स्वर्का उरुक्षयाः सर्गणा मानुषासः ।

ते अस्मत्पाशान्प्र मुञ्चन्त्वेनसः सांतपना मत्सुरा मादयिष्णवः ॥३॥

सामऽतपनाः । इदम् । हविः । मरुतः । तत् । जुष्टुष्टन । अस्माकः । ऊती । रिशदसः ॥ १ ॥

यः । नः । मर्तः । मरुतः । दुऽहणायुः । तिरः । चित्तानि । वसवः । जिघांसति ।

द्रुहः । पाशान् । प्रति । मुञ्चताम् । सः । तपिष्ठेन । तपसा । हन्तन । तम् ॥ २ ॥

समऽवत्सरीणाः । मरुतः । सुऽवर्काः । उरुऽक्षयाः । सर्गणाः । मानुषासः ।

ते । अस्मत् । पाशान् । प्र । मुञ्चन्तु । एनसः । सामऽतपनाः । मत्सुराः । मादयिष्णवः ॥ ३ ॥

VII.81.1 O consumptive disease (got through wife), we know your origin, wherefrom, O consumptive disease, you are born. How could you smite there, in whose house we perform sacrifice?

Indrah

VII.81.2 O resplendent one, O brave killer of evil enemy in the battle for treasures, may you drink the curative juice from the jug unhesitating. At the midday libation, may you drink yourself full. Being a store of riches, may you confirm riches in us.

Marutah

VII.82.1 O storm-troopers, full of fiery heat, this is the offering; accept and enjoy it. O destroyers of the enemy, be our protection.

VII.82.2 O storm-troopers, the rehabilitators whosoever a mortal, full of anger against us, wants to smite us, beyond our thought, let him put on the fetters of malice; kill him with the most tormenting weapon.

VII.82.3 The storm-troopers, coming every year, well-fed, dwelling in big houses, trooped in (their respective) units, and humane, may they, full of fiery heat, rejoicing and pleasing all, the bonds of sin from us.

(८३) अथर्ववेदः सूक्तम्

(१-२) अथर्ववेदः सूक्तम् अथर्ववेदः । अथर्ववेदः । (१) अथर्ववेदः परोक्षम्, (२) द्वितीयायाश्च मित्रम् अथर्ववेदः ।
 वि ते सुष्ठामि रक्षणां वि योक्त्रं वि नियोजनम् । इहैव त्वमजस्र एष्यमे ॥१॥
 अस्मै क्षत्राणि धारयन्तमग्ने युनक्ति त्वा ब्रह्मणा दैव्येन ।
 दीदिहि । अस्मभ्यं ब्रविणेह भद्रं प्रेम वोचो हविर्दा देवतासु ॥२॥

वि । ते । सुष्ठामि । रक्षणां । वि । योक्त्रं । वि । नियोजनम् ।
 इह । एव । त्वम् । अजस्रः । एषि । अग्ने ॥ १ ॥
 अस्मै । क्षत्राणि । धारयन्तम् । अग्ने । युनक्ति । त्वा । ब्रह्मणा । दैव्येन ।
 दीदिहि । अस्मभ्यम् । ब्रविणा । इह । भद्रम् । प्र । इमम् । वोचः । हविः । दाम् । देवतासु ॥ २ ॥

(८४) अथर्ववेदः सूक्तम्

(१-४) अथर्ववेदः सूक्तम् अथर्ववेदः । अथर्ववेदः । (१) अथर्ववेदः परोक्षम्, (२) द्वितीयायाश्च मित्रम् अथर्ववेदः ।
 यत्ते देवा अकृष्वन्भागधेयमर्मावात्ये संवसन्तो महित्वा ।
 तेना नो यक्षं पिपृहि विश्ववारे रयि नो धेहि सुभगे सुवीरम् ॥१॥
 अहमेवास्म्यर्मावात्याः मामा वसन्ति सुकृतो मयीमे ।
 मयि देवा उभये साध्याश्चेन्द्रज्येष्ठाः समगच्छन्त सर्वे ॥२॥
 आगन्नात्री संगमनी वसनामूर्जं पुष्टं वस्वविशयन्ती ।
 अमावास्यायै हविषा विधेमोर्जं दुहाना पर्यसा न आगम् ॥३॥

यत् । ते । देवाः । अकृष्वन् । भागधेयम् । अमावात्ये । समवसन्तः । महित्वा ।
 तेन । नः । यक्षम् । पिपृहि । विश्ववारे । रयिम् । नः । धेहि । सुभगे । सुवीरम् ॥ १ ॥
 अहम् । एव । अस्मि । अमावास्या । माम् । आ । वसन्ति । सुकृतः । मयि । इमे ।
 मयि । देवाः । उभये । साध्याः । च । इन्द्रज्येष्ठाः । सम । अगच्छन्त । सर्वे ॥ २ ॥
 आ । अगन् । रात्री । संगमनी । वसनाम् । ऊर्जम् । पुष्टम् । वसु । आश्वेशयन्ती ।
 अमावास्यायै । हविषा । विधेम । ऊर्जम् । दुहाना । पर्यसा । नः । आ । अगन् ॥ ३ ॥

Agniḥ

VII.83.1 I unfasten your cord, unfasten your yoke, unfasten your halter. O fire - divine, may you flourish here for ever.

VII.83.2 O fire - divine, I unite you, who hold dominion for this sacrificer, with enlightening knowledge. May you grant us riches here. May you declare this man to be a good offerer of oblations to the enlightened ones (devatāsu).

Amāvasyā (New Moon's night)

VII.84.1 What share of oblations the enlightened ones, living together in greatness, have allotted to you, O new moon's night, with that may you lead our sacrifice to completion. O desired by all (viśvavāre), blessed one, grant us riches with brave sons.

VII.84.2 I, verily, am the new moon's night. The men of pious actions dwell in me; yes, in me they dwell. In me both, the enlightened ones, whose chief is the resplendent self, and those who are on the way to accomplishment, all meet together.

VII.84.3 May the night, bestower of riches, come granting us vigour, nourishment and riches. To the new moon's night, we offer oblations; yielding strength with milk, may she come to us.

अमावास्या न त्वदेतान्यन्यो विश्वा रूपाणि परिभूर्जान ।
यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयं त्वां पतयो रयीणाम् ॥४॥

अमावास्या । न । त्वत् । एतानि । अन्यः । विश्वा । रूपाणि । परिभूः । जजान ।
यत्कामाः । ते । जुहुमः । तत् । नः । अस्तु । वयम् । त्वां । पतयः । रयीणाम् ॥ ४ ॥

(८५) पञ्चाशीतितमं सूक्तम्

(१-४) ऋग्वेदमन्त्राणां १५ गणां क्रमः । (१-२, ४) प्रथमाद्वितीयाचतुर्थीनां पौर्णमासी, (२) द्वितीयापाचतुर्थीनां विजयः, (२) द्वितीयापाचतुर्थीनां विजयः । (१, २-४) प्रथमाद्वितीयाचतुर्थीनां विजयः, (२) द्वितीयापाचतुर्थीनां विजयः ।

पूर्णा पृथ्वी पुर्णा पुरस्तादुन्मध्यतः पौर्णमासी जिगाय ।
तस्यां देवैः सम्यजन्तो महित्वा नाकस्य पृष्ठे समिधा मदेम ॥१॥
वृषभं वाजिनं वयं पौर्णमासं यजामहे ।

स नो ददात्वक्षितां रयिमनुपदस्वतीम् ॥२॥

प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा रूपाणि परिभूर्जान ।
यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयं त्वां पतयो रयीणाम् ॥३॥
पौर्णमासी प्रथमा यज्ञियासीदह्नां रात्रीणामतिशवेरिषु ।
ये त्वां यज्ञैर्यज्ञिये अर्धयन्त्यमी ते नाकं सुकृतः प्रविष्टाः ॥४॥

पूर्णा । पृथ्वी । पुर्णा । पुरस्तात् । उत । मध्यतः । पौर्णमासी । जिगाय ।
तस्याम् । देवैः । सम्यजन्तः । महित्वा । नाकस्य । पृष्ठे । सम । इषा । मदेम ॥ १ ॥

वृषभम् । वाजिनम् । वयम् । पौर्णमासम् । यजामहे ।

सः । नः । ददातु । अक्षिताम् । रयिम् । अनुपदस्वतीम् ॥ २ ॥

प्रजापते । न । त्वत् । एतानि । अन्यः । विश्वा । रूपाणि । परिभूः । जजान ।

यत्कामाः । ते । जुहुमः । तत् । नः । अस्तु । वयम् । त्वां । पतयः । रयीणाम् ॥ ३ ॥

पौर्णमासी । प्रथमा । यज्ञिया । आसीत् । अह्नाम् । रात्रीणाम् । अतिशवेरिषु ।

ये । त्वां । यज्ञैः । यज्ञिये । अर्धयन्ति । अमी इति । ते । नाकं । सुकृतः । प्रविष्टाः ॥

VII.84.4 O new moon's night, none other than you has been born, who may embrace all the forms (and beings). With what desires we offer oblations to you, may that be ours. May we become masters of riches. (Also Yv. X.20).

Full Moon Night

VII.85.1 Full in the west, full in the east, and also in the middle, the full moon's night rises victorious. In her, living together with the enlightened ones, may we greatly revel together (make a game) with food and drinks at the height of the sorrowless world.

VII.85.2 We worship the Lord of the full moon's night, the showerer (of desired objects) and bestower of vigour (vigorous and speedy). May He grant us undecaying and never-exhausting riches.

Prajāpatiḥ

VII.85.3 O Lord of creatures, none other than you has been born, who may embrace all the forms (and beings). With what desires we offer our oblations to you, may that be ours. May we become masters of riches. (Also Yv. X.20)

Full Moon Night

VII.85.4 The night of full moon is most worthy of worship among the days and deep darkness of the nights. O pious one, those who adore you with sacrifices, they, the righteous ones, enter the sorrowless world.

(८१) पञ्चमीतिमं सूक्तम्

(१-५) पञ्चमस्यास्य सृष्ट्यापरां कृतिः । सावित्री सूर्यचन्द्रमाद्यैः देवताः । (१-२, ४) प्रथमाद्वितीयापदीनाम् च
भिन्नम्, (१) कृतीयायां अनुवृत्, (५) पञ्चम्यां आस्तात्पञ्चि, (५) पञ्चम्यां सप्तमास्तात्पञ्चिः कर्माणि ॥

पूर्वापरं चरतो माययैतौ शिशु क्रीडन्तौ परि वातोर्णवम् ।
विश्वान्यो सुवर्ना विचष्टे ऋतुरन्यो विदधन्नायसे नवः ॥१॥
नवोनवो भवसि जायमानोह्मा केतुरुषसामिष्यग्रम् ।
मार्ग देवेभ्यो वि दधात्यायन्त्र चन्द्रमस्तिरसे दीर्घमायुः ॥२॥
सोमस्यांशो युधां पुतेर्ननो नाम वा असि ।
अनूनं दर्श मा कृधि प्रजया च धनेन च ॥३॥
दृशोसि दर्शतोसि समग्रोसि समन्तः ।
समग्रः समन्तो भूयासं गोभिरथैः प्रजया पशुभिर्गृध्रैर्धनेन ॥४॥
योऽस्मान्देष्टि यं वयं द्विष्मस्तस्य त्वं प्राणेना प्यायस्व ।
आ वयं प्याशिषीमहि गोभिरथैः प्रजया पशुभिर्गृध्रैर्धनेन ॥५॥
यं देवा अंशुमाप्याययन्ति यमक्षितमक्षिता भक्षयन्ति ।
तेनास्मानिन्द्रो वरुणो बृहस्पतिरा प्याययन्तु सुवर्नस्य गोपाः ॥६॥

पूर्वऽअपरम् । चरतः । मायया । एतौ । शिशु इति । क्रीडन्तौ । परि । वातः । अर्णवम् ।
विश्वान् । अन्यः । सुवर्ना । विचष्टे । ऋतुः । अन्यः । विदधत् । जायसे । नवः ॥ १ ॥
नवऽनवः । भवसि । जायमानः । अहम् । केतुः । लघुसाम् । एषि । अग्रम् ।
भागम् । देवेभ्यः । वि । दधासि । आऽयन् । प्र । चन्द्रमः । तिरसे । दीर्घम् । आयुः ॥ २ ॥
सोमस्य । अंशो इति । युधाम् । पुते । अनूनः । नाम । वै । असि ।
अनूनम् । दर्श । मा । कृधि । प्रजया । च । धनेन । च ॥ ३ ॥
दर्शः । असि । दर्शतः । असि । समग्रः । असि । समग्रः । समग्रः ।
समग्रः । भूयासम् । गोभिः । अथैः । प्रजया । पशुभिः । गृहैः । धनेन ॥ ४ ॥
यः । अस्मान् । देष्टि । यम् । वयम् । द्विष्मः । तस्य । त्वम् । प्राणेन । आ । प्यायस्व ।
आ । वयम् । प्याशिषीमहि । गोभिः । अथैः । प्रजया । पशुभिः । गृहैः । धनेन ॥
यम् । देवाः । अंशुम् । आऽप्याययन्ति । यम् । अक्षितम् । अक्षिताः । भक्षयन्ति ।
तेन । अस्मान् । इन्द्रः । वरुणः । बृहस्पतिः । आ । प्याययन्तु । सुवर्नस्य । गोपाः ॥६॥

Savitṛ, Sūrya, Moon

- VII.86.1 Moving one after the other with their wondrous power, these two young children in their play, go around the ocean. One of them illumines all the beings; and you, the other one, making the seasons, are born a new. (Also Rg. X.85.18)
- VII.86.2 Being born, you become new every day. Indicator of days (dates), you precede the dawns. While coming, you deal their share to the bounties of Nature. O moon, you stretch out (our) life-times long. (Also Rg. X.85.19)
- VII.86.3 O lord of battles, (Budh; mercury), you are a portion of the moon. Verily, you are inferior to none in fame. O seen first (worthy of looking) may you make me inferior to none in progeny, as well as in riches.
- VII.86.4 You are seen first (as new moon); you become more and more visible (or you are beautiful to look at). You are full and complete. May I be full and complete with cows, with horses, with progeny, with cattle, with homes and with wealth.
- VII.86.5 Who hates us and whom we hate - with his vital breath may you wax and increase. May we wax and increase with cows, with horses, with progeny, with cattle, with homes and with wealth.
- VII.86.6 The new moon, whom the bounties of Nature cause to wax, and whom, when complete, they, the complete ones, eat up - with that may the Lord resplendent, venerable and supreme, and the guardians of the world (bhuvanasya gopāh), make us wax and increase.

(८७) लताशीतिलं सूक्तम्

(१-५) यदुपस्थास्य सूक्तस्य शौनसः ऋषिः । मन्त्रिर्वेत्ता । (१, ४-५) प्रथमर्षभतुभ्यांविदुषस्य च विदुः,
(१) द्वितीयायाः ककुम्माती इहती, (५) तृतीयायाः वनती इत्यादि ।

अभ्यर्चितं सुष्टुतिं गव्यमाजिमुस्माहुः भद्रा द्रविणानि धत्त ।
इमं यज्ञं नयत देवता नो घृतस्य धारा मधुमत्पवन्ताम् ॥१॥

मय्यग्रे अग्निं गृह्णामि सह क्षत्रेण वर्चसा बलेन ।

मयि प्रजां मय्यायुर्दधामि स्वाहा मय्यग्निम् ॥२॥

इहैवाग्ने अग्निं धारया रयि मा त्वा नि क्रन्पूर्वचित्ता निष्कारिणः ।
क्षत्रेणाग्निं सुयममस्तु तुभ्यस्तुपसृता वर्धतां ते अनिष्टतः ॥३॥

अन्वभिरुषसामग्रमस्यदन्वहानि प्रथमो जातवेदाः ।
अनु सूर्यं उषसो अनु रस्मीन्नु द्यावापृथिवी आ विवेश ॥४॥

प्रत्यभिरुषसामग्रमस्यदन्वहानि प्रथमो जातवेदाः ।
प्रति सूर्यस्य पुरुधा च रस्मीन्प्रति द्यावापृथिवी आ ततान ॥५॥

घृतं ते अग्ने दिव्ये सुधस्ये घृतेन त्वां मनुष्या समिन्धे ।
घृतं ते देवीर्नप्यः आ वहन्तु घृतं तुभ्यं दुहतां गावो अग्ने ॥६॥

अग्निं । अर्चितं । सुस्तुतिम् । गव्यम् । आजिम् । अस्माहुः । भद्रा । द्रविणानि । धत्त ।

इमम् । यज्ञम् । नयत । देवता । नः । घृतस्य । धाराः । मधुमत् । पवन्ताम् ॥ १ ॥

मयि । अग्ने । अग्निम् । गृह्णामि । सह । क्षत्रेण । वर्चसा । बलेन ।

मयि । प्रजाम् । मयि । आयुः । दधामि । स्वाहा । मयि । अग्निम् ॥ २ ॥

इह । एव । अग्ने । अग्निं । धारया । रयिम् । मा । त्वा । नि । क्रन् । पूर्वचित्ताः । निष्कारिणः ।

क्षत्रेण । अग्ने । सुयमम् । अस्तु । तुभ्यम् । उपसृता । वर्धताम् । ते । अनिष्टतः ॥ ३ ॥

अनु । अग्निः । उषसाम् । अग्रम् । अख्यत् । अनु । अहानि । प्रथमः । जातवेदाः ।

अनु । सूर्यः । उषसः । अनु । रस्मीन् । अनु । द्यावापृथिवी इति । आ । विवेश ॥ ४ ॥

प्रति । अग्निः । उषसाम् । अग्रम् । अख्यत् । प्रति । अहानि । प्रथमः । जातवेदाः ।

प्रति । सूर्यस्य । पुरुधा । च । रस्मीन् । प्रति । द्यावापृथिवी इति । आ । ततान ॥ ५ ॥

घृतम् । ते । अग्ने । दिव्ये । सुधस्ये । घृतेन । त्वाम् । मनुः । अच । सम । इन्धे ।

घृतम् । ते । देवीः । नप्यः । आ । वहन्तु । घृतम् । तुभ्यम् । दुहताम् । गावः । अग्ने ॥ ६ ॥

Agniḥ

VII.87.1 Worship the Lord, worthy of praises, beneficial for sense-organs, and obtained by sacrifice. Bestow auspicious riches on us. Convey our this worship to the bounties of Nature. May the streams of mystic butter descend with sweetness. (Also Rg. IV.58.10)

VII.87.2 First I acquire the fire-divine along with the dominating power, splendour and strength. I put in myself the progeny, in myself the long life, and in myself the fire-divine. Svāhā.

VII.87.3 O foremost adorable Lord (Agni) please maintain your wealth just here. Let not the down-putters with their previous intentions (purva-citta) put you down By your sovereignty, you have a natural control over them. Please give more attention, and do not neglect. (Also Yv. XX.VII)

VII.87.4 The adorable Lord illuminates the beginnings of the dawns; He the foremost and omniscient illuminates the days as well. Following the sun, following the dawns, and following the rays, He has entered heaven and earth thoroughly.

VII.87.5 The adorable Lord shines towards the beginnings of the dawns; He the foremost and omniscient shines towards the days. He shines variously towards the sun's rays and He spreads out to heaven and earth. (Also Av. VII.87 4)

VII.87.6 O fire divine, may there be purified butter in your heavenly abode; a right-thinking man kindles you today with purified butter. May the never-letting down celestial waters bring purified butter for you. Let cows, O fire divine, yield purified butter for you.

(८८) अष्टाशीतितमं सूक्तम्

(१-४) वतुर्भवत्वात्पुत्रं वृत्तस्य वृत्तस्योप क्रमि । वक्तुं देवता । (१) वयमर्चोऽनुभूतः, (२) द्वितीयायाः
वयमर्चः, (३) तृतीयायाः वितुर्, (४) वतुर्भवत्पुत्रं वृत्तस्योप क्रमि ।

अप्सु ते राजन्वरुण गृहो हिरण्ययो मिथः ।

ततो धृतश्रतो राजा सर्वा धामानि मुञ्चतु ॥१॥

धाम्नो धाम्नो राजन्नितो वरुण मुञ्च नः ।

यदापो अह्या इति वरुणेति यदुचिम ततो वरुण मुञ्च नः ॥२॥

उदुत्तमं वरुण पाशमस्मदवाधमं वि मध्यमं श्रथाय ।

अर्धं वयमादित्य व्रते तवानागसो अदितये स्याम ॥३॥

प्रास्मत्पाशान्वरुण मुञ्च सर्वान्य उत्तमा अधमा वारुणा ये ।

दुःस्वर्ण्यं दुरितं नि ज्वास्मदर्थं गच्छेम सुकृतस्य लोकम् ॥४॥

अप्सु । ते । राजन् । वरुण । गृहः । हिरण्ययः । मिथः ।

ततः । धृतश्रतः । राजा । सर्वा । धामानि । मुञ्चतु ॥ १ ॥

धाम्नः धाम्नः । राजन् । इतः । वरुण । मुञ्च । नः ।

यत् । आपः । अह्याः । इति । वरुण । इति । यत् । उचिम । ततः । वरुण । मुञ्च । नः ॥

उत् । उत्तमम् । वरुण । पाशम् । अस्मत् । अर्धं । अधमम् । वि । मध्यमम् । श्रथाय ।

अर्धं । वयम् । आदित्य । व्रते । तव । अनागसः । अदितये । स्याम ॥ ३ ॥

प्र । अस्मत् । पाशान् । वरुण । मुञ्च । सर्वान् । ये । उत्तमाः । अधमाः । वारुणाः । ये ।

दुःस्वर्ण्यम् । दुरितम् । निः । स्व । अस्मत् । अर्थं । गच्छेम । सुकृतस्य । लोकम् ॥ ४ ॥

(८९) एकविंशतितमं सूक्तम्

(१-४) वतुर्भवत्वात्पुत्रं वृत्तस्य वृत्तस्योप क्रमि । (१) वयमर्चोऽभिः, (२-३) द्वितीयायाः वयोभ्यो देवते ।

(१) वयमाया जगती, (२-३) द्वितीयायाः वयोभ्यो वितुर्, जगती ।

अनाधृष्यो जातवेदा अमर्त्यो विराडभे क्षत्रभृद्दीदिहीह ।

विश्वो अमीवाः प्रमुञ्चन्मानुषीभिः शिवाभिरुष परि पाहि नो गर्गम् ॥१॥

अनाधृष्यः । जातवेदाः । अमर्त्यः । विराट् । अग्ने । क्षत्रभृत् । दीदिहि । इह ।

विश्वः । अमीवाः । प्रमुञ्चन् । मानुषीभिः । शिवाभिः । उष । परि । पाहि । नः । गर्गम् ॥

Varuṇaḥ

VII.88.1 O venerable Lord, the shining one, within the waters is your unique and golden abode. From there, may the sovereign king (the Lord), observer of vows, release all our family members (from bonds).

VII.88.2 From each and every place of bondage, O king, the venerable Lord, may you release us here. As we have declared that the waters and the venerable Lord are inviolable, for that reason, O venerable Lord, may you release us. (Also Yv. VI.22)

VII.88.3 O venerable Lord, loosen the bonds or fetters that hold me; loosen up the upper most, down the lowest; off the midmost. We shall obey your eternal laws, and faithfully follow your command and thereby avoid sin or guilt. (Also Yv. XII.12)

VII.88.4 Release from us, O venerable Lord (Varuṇa) all bonds or fetters, that are uppermost, lowest-these are yours, O varuṇa. Remove from us evil-dreaming. (Remove) all our difficulty. Then we shall be able to proceed to the world of those persons, who have done well.

VII.89.1 O Agni, shine thou here unassailable; Jātavedas, immortal, wide-ruling (virāj), bearing dominion; releasing all diseases by humane, propitious (aids), do thou protect round about today our household. (Also Yv. XXVII.7).

इन्द्रं क्षत्रममि वामभोजो जायथा वृषभ चर्षणीनाम् ।
अपानुदो जनममिश्रायन्तमुहं देवेभ्यो अकृणोह लोकम् ॥२॥
मृगो न भीमः कुचुरो गिरिष्ठाः परावत आ जगम्यात्परस्थाः ।
सुकं संशायं पविर्मिन्द्र तिग्मं वि शत्रून्ताहि वि मृधो नुदस्व ॥३॥

इन्द्रं । क्षत्रम् । अमि । वामम् । ओजः । अजायथाः । वृषभ । चर्षणीनाम् ।
अप । अनुदः । जनम् । अमिश्रऽयन्तम् । उहम् । देवेभ्यः । अकृणोः । ऊं इति । लोकम् ॥
मृगः । न । भीमः । कुचुरः । गिरिऽस्थाः । पराऽवतः । आ । जगम्यात् । परस्थाः ।
सुकम् । संशायं । पविम् । इन्द्र । तिग्मम् । वि । शत्रून् । ताहि । वि । मृधः । नुदस्व ।

(१०) मरुतितमं सूक्तम्

(१) एकर्षस्वास्व सूक्तस्याथर्वा ऋषिः । तार्क्ष्यो देवता । त्रिष्टुप् छन्दः ॥

त्यम् पु वाजिनं देवजुतं सहोवानं तरुतारं रथानाम् ।
अरिष्टनेमि पृतनाजिमाशुं स्वस्तये तार्क्ष्यमिहा हुवेम ॥१॥

त्यम् । ऊं इति । सु । वाजिनम् । देवऽजुतम् । सहोऽवानम् । तरुतारम् । रथानाम् ।
अरिष्टनेमिम् । पृतनाऽजिम् । आशुम् । स्वस्तये । तार्क्ष्यम् । इह । आ । हुवेम ॥ १ ॥

(११) एकनवतितमं सूक्तम्

(१) एकर्षस्वास्व सूक्तस्याथर्वा ऋषिः । इन्द्रो देवता । त्रिष्टुप् छन्दः ॥

आतारमिन्द्रमवितारमिन्द्रं हवेहवे सुहवं शूरमिन्द्रम् ।
हुवे नु शक्रं पुरुहुतमिन्द्रं स्वस्ति न इन्द्रो मघवान्कृणोतु ॥१॥

आतारम् । इन्द्रम् । अविऽतारम् । इन्द्रम् । हवेऽहवे । सुहवम् । शूरम् । इन्द्रम् ।
हुवे । नु । शक्रम् । पुरुहुतम् । इन्द्रम् । स्वस्ति । नः । इन्द्रः । मघवान् । कृणोतु ॥

(१२) विनवतितमं सूक्तम्

(१) एकर्षस्वास्व सूक्तस्याथर्वा ऋषिः । रुद्रो देवता । गगती छन्दः ॥

यो अग्नौ रुद्रो यो अप्सवन्तर्य ओषधीर्वीरुध आविवेश ।
य इमा विश्वा भुवनानि चक्षुषे तस्मै रुद्राय नमो अस्तुभ्ये ॥१॥

यः । अग्नौ । रुद्रः । यः । अप्सु । अन्तः । यः । ओषधीः । वीरुधः । आऽविवेश ।
यः । इमा । विश्वा । भुवनानि । चक्षुषे । तस्मै । रुद्राय । नमः । अस्तु । अग्नये ॥ १ ॥

VII.89.2 O resplendent army-chief, you are benign vigour, ready to protect all of us from harm; you are born a bull among men. Kick away those people who are unfriendly; make wide room for godly persons. (Also Rg. X.180.3)

VII.89.3 Like a terrible and wild beast of mountains coming to attack from a distant place, whetting your sharp-cutting bolt, O army-chief, may you attack the enemies furiously and drive them away from the battle (never to return). (Also Yv. XVIII.71; Rg. X.180.2)

Tarkṣyaḥ

VII.90.1 For our well-being, we invoke here that renowned vigorous befitting-pilot (tārṁṣya), quickened by Nature's force, overwheeler, outrunner of chariots, equipped with faultless strong fellows, conqueror of enemy-hordes, and the very swift. (Also Rg. X.178.1)

Indraḥ

VII.91.1 At repeated worships, I invoke the resplendent Lord, the preserver, the rescuer, the brave and the one, who is easily propitiated. The Lord is invoked by all. May He, the bounteous Lord, bestow prosperity on us. (Also Rg. VI.47.11)

Rudraḥ

VII.92.1 The vital breath (terrible punisher), which is in the fire, which is within the waters, which has entered the herbs and the plants; which has formed all these beings, to that vital breath (terrible punisher), to the fire, we bow in reverence.

(११) विषमिच्छां वृत्तम्

(१) एतद्वत्त्वात् सक्तस्य गत्वात्तुम् । तत्करो देवता । प्रवसाणा इदानीं कम् ।

अपेक्षारिरस्यरिवां अस्ति । विषे विषमपृक्था विषमिच्छा अपृक्थाः ।

अहिमेवाभ्यर्पेहि तं जहि ॥१॥

अप । इहि । अरिः । अस्ति । अरिः । वै । अस्ति । विषे । विषम् । अपृक्थाः । विषम् ।
इत् । वै । अपृक्थाः । अहिम् । एव । अभिऽअर्पेहि । तम् । जहि ॥ १ ॥

(१४) चतुर्वर्तितानं वृत्तम्

(१-४) चतुर्वर्तितानं वृत्तम् सिन्धुद्वीपे मणिः । अग्निदेवता । (१, ३-४) प्रवसाणातीयात्तुवीणावृत्ता-
मनुष्यः, (२) द्वितीयायाथ विषदा निहृत्तोष्णिक् कन्दरी ।

अपो दिव्या अचायिषं रसेन समपृक्महि ।

पर्यस्वानम आगमं तं मा सं सृज वर्चसा ॥१॥

सं मग्निं वर्चसा सृज सं प्रजया समायुषा ।

विद्युर्मे अस्य देवा इन्द्रो विद्यात्सह ऋषिभिः ॥२॥

इदमापः प्र बहतावृषं च मर्लं च यत् ।

यच्चाभिद्रोहावृत्तं यच्च शेपे अभीरुणम् ॥३॥

एषोत्येधिषीय समिदसि समेधिषीय । तेजोसि तेजो मयि धेहि ॥४॥

अपः । दिव्याः । अचायिषम् । रसेन । सम् । अपृक्महि ।

पर्यस्वान् । अग्ने । आ । अगमम् । तम् । मा । सम् । सृज । वर्चसा ॥ १ ॥

सम् । मा । अग्ने । वर्चसा । सृज । सम् । प्रजया । सम् । आयुषा ।

विद्युः । मे । अस्य । देवाः । इन्द्रः । विद्यात् । सह । ऋषिभिः ॥ २ ॥

इदम् । आपः । प्र । बहत् । अवृषम् । च । मर्लम् । च । यत् ।

यत् । च । अभिऽद्रोहं । अर्तम् । यत् । च । शेपे । अभीरुणम् ॥ ३ ॥

एषः । अस्ति । एधिषीय । समऽइत् । अस्ति । सम् । एधिषीय । तेजः । अस्ति । तेजः ।

मयि । धेहि ॥ ४ ॥

Against Snake Poison

VII.93.1 Go away. You are an enemy. An enemy surely you are. You have mixed poison with poison. Surely you have mixed the poison. Go away to the snake itself. Kill it.

Agniḥ

VII.94.1 I have accumulated the heavenly waters; with sap we have been drenched. O adorable Lord, holding waters. I have approached you. Me, as such, may you endow with lustre.

VII.94.2 O adorable Lord, may you endow me with lustre; endow me with progeny and with long life. May the enlightened ones know me as such; may the resplendent one along with the seers know me (as such).

VII.94.3 May the waters wash away all that is dirty and filthy in me and whatever treachery and false-hood I have committed, and whatever abuse I have poured on the innocent. (Also Yv. VI.17)

VII.94.4 O adorable Lord, you are flourishing; may I flourish. You are shining up; may I shine up. You are lustre; bestow lustre on me. (Also Yv. XX.23)

(९९) पञ्चमवर्गितमं सूक्तम्

(१-३) दृक्पन्थास्य सूक्तस्याध्वर्या क्रपिः । चन्द्रमा देवता । (१) अथर्वर्षो गावधी, (२) द्वितीयाया
मिराद् पुण्याद्वृत्ती, (३) तृतीयायाश्च अथर्वसामा यद्वरा भुविगन्तुं कर्त्तासि ।

अपि वृश्च पुराणवद्भूततेरिव गुष्पितम् । ओजो दास्यस्य दम्भय ॥१॥
 वयं तदस्य संभृतं वस्विन्नेण वि संजामहे ।
 स्थापयामि भ्रजः शिश्रं वरुणस्य व्रतेन ते ॥२॥
 यथा शेषो अपायतै स्त्रीषु चासदनावयाः ।
 अवस्थस्य हृदीवतः शाङ्कुरस्य नितोदिनः
 यदाततमव तत्तनु यदुत्ततं नि तत्तनु ॥३॥

अपि । वृश्च । पुराणवत् । व्रततेऽव । गुष्पितम् । ओजः । दास्यस्य । दम्भय ॥ १ ॥
 वयम् । तत् । अस्म । सम्भृतम् । वसु । इन्द्रेण । वि । भजामहे ।
 स्थापयामि । भ्रजः । शिश्रम् । वरुणस्य । व्रतेन । ते ॥ २ ॥
 यथा । शेषः । अपायतै । स्त्रीषु । च । असत् । अनावयाः । अवस्थस्य । क्तुदिश्वतः ।
 शाङ्कुरस्य । नितोदिनः । यत् । जाततम् । अव । तत् । तनु । यत् । उत्ततम् । नि । तत् । तनु ॥

(१००) पञ्चमवर्गितमं सूक्तम्

(१) एकवर्णस्यास्य सूक्तस्याध्वर्या क्रपिः । चन्द्रमा देवता । त्रिष्टुप् छन्दः ।

इन्द्रः सुत्रामा स्वर्वा अवोभिः सुमृडीको भवतु विश्ववेदाः ।
 वार्षतां द्वेषो अर्भय नः कृणोतु सुवीर्यस्य पतयः स्याम ॥१॥

इन्द्रः । सुत्रामा । स्वर्वान् । अवोभिः । सुमृडीकः । भवतु । विश्ववेदाः ।
 वार्षताम् । द्वेषः । अर्भयम् । नः । कृणोतु । सुवीर्यस्य । पतयः । स्याम ॥ १ ॥

(१०१) सप्तमवर्गितमं सूक्तम्

(१) एकवर्णस्यास्य सूक्तस्याध्वर्या क्रपिः । चन्द्रमा देवता । त्रिष्टुप् छन्दः ।

स सुत्रामा स्वर्वा इन्द्रो अस्मद्वाराभिर्यद्वेषः सनुतयुयोतु ।
 तस्य वयं सुमृतौ यज्ञियस्यापि भद्रे सौमनसे स्याम ॥१॥

सः । सुत्रामा । स्वर्वान् । इन्द्रः । अस्मत् । आरात् । चित् । द्वेषः । सनुतः । युयोतु ।
 तस्य । वयम् । सुमृतौ । यज्ञियस्य । अपि । भद्रे । सौमनसे । स्याम ॥ १ ॥

As in verses : mantroktāḥ

VII.95.1 O Lord, like a tangle of old creepers, may you hack off and destroy the power of the infidel (dāsa). (Also Rg. VIII.40.6)

VII.95.2 With the aid of the resplendent Lord, may we divide the accumulated treasure of that infidel among us. With the ordinances of the ordainer (venerable) Lord (i.e., by the vrata of Varṇa), I make languid, or dull the strength of your male organ (Śepah).

VII.95.3 So that the male organ of the infidel, standing very close, inviting (for intercourse), with pillar-like male organ, and the in-thrusting, keeps away and remains unable to reach women, may you make that unstreched which is streched and make that droop, which stands up erect (yad ātatam ava tat tanu yad uttatam nitat tanu).

VII.96.1 May the protecting opulent Lord shower eternal happiness on us. May He, the all-wise destroy the evil forces that obstruct our way and thereby give rest and safety. And may we be the possessors of excellent posterity. (Also Rg. VI.47.12)

Indrah

VII.97.1 May that helpful and presever Lord drive from us, even from afar, all those who hate us. May we continue to enjoy the grace of Him and dwell in His auspicious benevolence. (Also Rg. VI.47.13)

(९८) अहववर्तितमं सूक्तम्

(१) एकवर्त्त्यास्य सूक्तस्य वृषभक्षिरा ऋषिः । इन्द्रो देवता । गावनी छन्दः ॥

इन्द्रेण म॒न्युना व॒यम॒भि स्याम॒ पृत॒न्यतः । व्र॒न्तौ वृ॒त्राण्य॒प्रति ॥१॥

इन्द्रेण । म॒न्युना । व॒यम् । अ॒भि । स्या॒म । पृत॒न्यतः । व्र॒न्तः । वृ॒त्राणि । अ॒प्रति ॥ १ ॥

(९९) गववर्तितमं सूक्तम्

(१) एकवर्त्त्यास्य सूक्तस्यार्वा ऋषिः । सोमो देवता । गयुष्टु छन्दः ॥

ध्रु॒वं ध्रु॒वेण॑ ह॒विषा॒व सोमं॑ नयामसि । यथा॑ न॒ इन्द्रः॑ के॒वली॒र्विशः॑ संम॒नस॒स्कर॑त् ॥१॥

ध्रु॒वम् । ध्रु॒वेण॑ । ह॒विषा॑ । अ॒र्वा । सोम॑म् । न॒याम॑सि ।
यथा॑ । नः । इन्द्रः॑ । के॒वलीः । वि॒शः । स॒म॒ऽम॒नसः॑ । क॒रत् ॥ १ ॥

(१००) वाततमं सूक्तम्

(१-३) एकवर्त्त्यास्य सूक्तस्य ऋषिः । वृषो देवता । (१) गवमर्चोऽगुष्टु, (२-३) द्वितीयाद्वीरयोश्च अरिगुष्टु छन्दसी ।

उ॒दस्य॑ श्यावौ वि॒युरौ गृ॒ध्रौ यामि॑व पे॒ततुः । उ॒च्छो॒चन॑प्र॒शो॒चना॒वस्यो॒च्छो॒चनौ॑ हृ॒दः ॥१॥
अ॒हमे॒नावु॑दतिष्ठि॒पं गा॒वौ श्रान्त॑सदा॒विव । कु॒कुरा॒विष॑ कू॒जन्ता॒वुद॑वन्तौ वृ॒का॒विव ॥२॥आ॒नोदि॑नौ नि॒तोदि॑नावथो॒ संतो॑दिनावु॒त ।
अ॒पि न॒ह्याम्य॑स्य मे॒ढं य इ॒त स्त्री पु॒माञ्ज॒भारं ॥३॥

उ॒त् । अ॒स्य । श्या॒वौ । वि॒युरौ । गृ॒ध्रौ । यामि॑व । पे॒ततुः ।

उ॒च्छो॒चन॑ऽप्र॒शो॒चनौ । अ॒स्य । उ॒त्ऽशो॒चनौ । हृ॒दः ॥ १ ॥

अ॒हम् । ए॒नौ । उ॒त् । अ॒तिष्ठि॑प॒म् । गा॒वौ । श्रान्त॑सदा॒विव ।

कु॒कुरौ॒ऽविव । कू॒जन्तौ । उ॒त्ऽअ॒वन्तौ । वृ॒का॒विव ॥ २ ॥

आ॒ऽतोदि॑नौ । नि॒ऽतोदि॑नौ । अ॒थो इति॑ । स॒म॒ऽतोदि॑नौ । उ॒त् ।

अ॒पि । न॒ह्यामि॑ । अ॒स्य । मे॒ढम् । यः । इ॒तः । स्त्री । पु॒मान् । ज॒भारं ॥ ३ ॥

VII.98.1 With the (aid of the) resplendent Lord, glowing with enthusiasm, may we subdue the invading hosts, killing the besiegers relentlessly.

VII.99.1 With sure offerings (of provisions) we bring about sure bliss, so that may the resplendent Lord (or the army chief) make the subjects (people) of one mind and loyal only to us. (Also Rg. X.173.6)

VII.100.1 In-breath and out-breath of this man have flown up like two frightened and ever-moving vultures to the sky. Those tormenting and drying up are tormentors of this man's heart.

VII.100.2 I have made those two to get up (and go away) like two bullocks resting after tiresome toil, like two snailing dogs, or like two prowling wolves (in search of prey)

VII.100.3 These two, tormenting all over, tormenting downwards and tormenting all together, I bind the male organ of that him who, a man, has abducted a maiden from here.

(१०१) एकोत्तराशतमं सूक्तम्

(१) एकवर्षस्यास्य सप्तस्य कपिञ्जलं क्षपि । वयो देवता । वयुर्गुरुः ॥

असद्वृन्गावः सदनेपसद्वृत्तिं वयः । आस्थाने पर्वता अस्थुः स्थाक्षि वृक्कावनिष्ठिपम् ॥१॥

असदन् । गावः । सदने । अपसत् । वसतिम् । वयः ।

आस्थाने । पर्वताः । अस्थुः । स्थाक्षि । वृक्कौ । अतिष्ठिपम् ॥ १ ॥

(१०२) द्युनयान्तमं सूक्तम्

(१-८) अष्टवर्षस्यास्य सप्तस्यापरां क्षपि । इन्द्राग्नी देवते । (१-४) वयमादिचनमृगावृषां मिदुर्,

(५) पञ्चम्यासिपदावीं भुरिग्यायवी, (६) षड्यासिपदा शत्रापत्या वृहती, (७) सप्तम्या-

क्षिपदा साक्षी भुरिग्यायवी, (८) अष्टम्याभ्योर्गङ्गावृहती कन्दारिणि ॥

यद्वय त्वा प्रयति युजे अस्मिन्होतश्चिकित्स्वन्नवृणीमहीह ।

ध्रुवमयो ध्रुवमुता श्विष्ठ प्रविहान्यज्ञासुप याहि सोमम् ॥१॥

समिन्द्र नो मनसा नेष गोभिः सं सूरिभिर्हरिवृत्सं स्वस्त्या ।

सं ब्रह्मणा देवहितं यदस्ति सं देवानां सुमतौ यज्ञियानाम् ॥२॥

यानावह उशतो देव देवास्तान्प्रेरय स्वे अग्ने मधस्वे ।

जक्षिवांसः पपिवांसो मधून्यस्मै धत्त वसवो वसूनि ॥३॥

मुगा वौ देवाः सदना अकर्म य आजग्म सर्वने मा जुषाणाः ।

वहमाना भरमाणाः स्वा वसूनि वसुं घर्म दिवमा रोहतातु ॥४॥

यत् । अय । त्वा । प्रयति । युजे । अस्मिन् । होतः । चिकित्स्वन् । अवृणीमहि । इह ।

ध्रुवम् । अयः । ध्रुवम् । उत । श्विष्ठ । प्रविहान् । युजम् । उप । याहि । सोमम् ॥ १ ॥

सम् । इन्द्र । नः । मनसा । नेष । गोभिः । सम् । सूरिभिः । हरिष्वन् । सम् । स्वस्त्या ।

सम् । ब्रह्मणा । देवहितम् । यत् । अस्ति । सम् । देवानां । सुमतौ । यज्ञियानाम् ॥ २ ॥

यान् । आऽअवहः । उशतः । देव । देवान् । तान् । प्र । ईरय । स्वे । अग्ने । सधऽस्थे

जक्षिऽवांसः । पपिऽवांसः । मधूनि । अस्मै । धत्त । वसवः । वसूनि ॥ ३ ॥

मुगा । वः । देवाः । सदना । अकर्म । ये । आऽजग्म । सर्वने । मा । जुषाणाः ।

वहमानाः । भरमाणाः । स्वा । वसूनि । वसुम् । घर्मम् । दिवम् । आ । रोहतातु । अनु ॥४॥

Vayah ; Age

VII.101.1 The cows have settled in the cow-stall; the bird has flown into its nest; the mountains stand firm at their site; I make the two kidneys firm in their proper places.

Indrāgni (Pair)

VII.102.1 O omniscient fire-divine, cognizant of all ceremonies as we today approaches you in the course of our progressive worship, may you steadily convey our offerings. Nature's bounties stand firmly here, O the strongest. May you, O enlightened and all-knowing one, approach and cherish the libations of medicinal herbs (Somam). (Also Rg. III.29.16)

VII.102.2 With a willing mind, may the resplendent Lord grant us wisdom and wealth; may the Lord of light associate us with pious men of learning, with prosperity, with sacrificial food, and that which is acceptable to Nature's bounties and with the favour of the adorable godly men (yajñiyānām). (Also Rg. V.42.4)

VII.102.3 O adorable Lord, may you direct the desirous enlightened ones, whom you have brought, to enter your own place of sacrifice. Having eaten and drunk your fill of sweets, O bestowers of wealth, may you bestow riches on us. (Also Yv. VIII.19)

VII.102.4 O enlightened ones, who pleased with us have come to this sacrifice, we have made seats easily accessible to you. Having collected and carrying your riches, may you ascend to your dwelling place in the bright sky. (Also Yv. VIII.18)

यज्ञं यज्ञं गच्छ यज्ञपतिं गच्छ । स्वां योनिं गच्छ स्वाहा ॥५॥
 एष ते यज्ञो यज्ञपते महामुक्तवाकः । सुवीर्यः स्वाहा ॥६॥
 वर्षद्भुतेभ्यो वर्षद्भुतेभ्यः । देवां गातुविदो गानुं शिन्वा गातुमि ॥७॥
 मनसस्पत इमं नो दिवि देवेषु यज्ञम् ।
 स्वाहा दिवि स्वाहा पृथिव्यां स्वाहान्तरिक्षे स्वाहा वाते धाम स्वाहा ॥८॥

यज्ञं । यज्ञम् । गच्छ । यज्ञस्पतिम् । गच्छ । स्वाम् । योनिम् । गच्छ । स्वाहा ॥ ५ ॥
 एषः । ते । यज्ञः । यज्ञस्पते । महामुक्तवाकः । सुवीर्यः । स्वाहा ॥ ६ ॥
 वर्षद् । भुतेभ्यः । वर्षद् । भुतेभ्यः । देवाः । गातुविदः । गातुम् । शिन्वा । गातुम् । इत ॥ ७ ॥
 मनसः । पते । इमम् । नः । दिवि । देवेषु । यज्ञम् ।
 स्वाहा । दिवि । स्वाहा । पृथिव्याम् । स्वाहा । अन्तरिक्षे । स्वाहा । वाते । धाम । स्वाहा ॥ ८ ॥

(१०३) अनुत्तरगतत्वं सूक्तम्

(१) गच्छन्त्यान्व मृकस्यायवां कपिः । मनोक्त देवताः । विगदितुम् छन्दः ॥

सं बहिरुक्ते हविषा घृतेन समिन्द्रेण वसुना सं मरुद्भिः ।
 सं देवैर्विश्वदेवेभिरुक्तमिन्द्रं गच्छतु हविः स्वाहा ॥१॥

सम् । बहिः । उक्तम् । हविषा । घृतेन । सम् । इन्द्रेण । वसुना । सम् । मरुद्भिः ।
 सम् । देवैः । विश्वदेवेभिः । उक्तम् । इन्द्रम् । गच्छतु । हविः । स्वाहा ॥ १ ॥

(१०४) अनुत्तरगतत्वं सूक्तम्

(१) गच्छन्त्यान्व मृकस्यायवां कपिः । मनोक्त देवताः । भुरिक्त्विगदुम् छन्दः ॥

परि स्तृणीहि परि धेहि वेदिं मा जामि मोषीरमुया शयानाम् ।
 होतृषदनं हरितं हिरण्यं निष्का एते यजमानस्य लोके ॥१॥

परि । स्तृणीहि । परि । धेहि । वेदिम् । मा । जामिम् । मोषीः । अमुया । शयानाम् ।
 होतृषदनम् । हरितम् । हिरण्यम् । निष्काः । एते । यजमानस्य । लोके ॥ १ ॥

VII.102.5 O sacrifice, go to the sacrifice itself; go to the Lord of sacrifice; go to your own abode. Svāhā. (Also Yv. VIII.22)

VII.102.6 O Lord of sacrifice, this is your sacrifice accompanied with a chorus of praises, and bestower of excellent vigour. Svāhā. (Also Yv. VIII.22)

VII.102.7 I dedicate this to those who have been offered oblations; I dedicate this to those who have not been offered oblations. O enlightened ones, skilled in sacrifice, come to this sacrifice. (Also Yv. VIII.21)

VII.102.8 O radiant Lord of minds, may you place this sacrifice of ours among the enlightened ones in the sky. Svāhā, in the sky; Svāhā, on the earth; svāhā, in the midspace, Svāhā, in the wind Svāhā. (Also Yv. VIII.21).

Vediḥ (Altar)

VII.103.1 May the sacrificial altar be adorned with the offerings and purified butter, and with the resplendent self, the rehabilitator, and with the brave warriors. Adorned with the enlightened ones and with all the bounties of Nature, may this oblation go to the resplendent Lord. Svāhā.

Vediḥ

VII.104.1 Cover the sacrificial altar all around and enclose it well. Do not molest the sister sleeping on this altar. The house of the sacrificer is full of greenery and gold. And these are the gold coins in the sacrificer's abode.

(१०५) पञ्चोत्पत्तयत्तमं सूक्तम्

(१) एकर्षस्यास्य सूक्तस्य वयं क्रामिः । दुःस्वप्नमायमं देवता । भगवन् कन्दः ॥

पर्यावर्ते दुःस्वप्नयात्पात्स्वभ्यादमूल्याः ।
ब्रह्माहमन्तरं कृण्वे परा स्वप्नमुखाः शुचः ॥१॥

परिऽआवर्ते । दुःस्वप्न्यात् । पाप्मात् । स्वप्न्यात् । अमूल्याः ।
ब्रह्म । अहम् । अन्तरम् । कृण्वे । परा । स्वप्नमुखाः । शुचः ॥ १ ॥

(१०६) पञ्चोत्पत्तयत्तमं सूक्तम्

(१) एकर्षस्यास्य सूक्तस्य वयं क्रामिः । दुःस्वप्नमायमं देवता । भगवन् कन्दः ॥

यत्स्वप्ने अन्नमश्नामि न प्रातरधिगम्यते ।
सर्वं तदस्तु मे शिवं नहि तदृश्यते दिवा ॥१॥

यत् । स्वप्ने । अन्नम् । अश्नामि । न । प्रातः । अधिगम्यते ।
सर्वम् । तत् । अस्तु । मे । शिवम् । नहि । तत् । दृश्यते । दिवा ॥ १ ॥

(१०७) पञ्चोत्पत्तयत्तमं सूक्तम्

(१) एकर्षस्यास्य सूक्तस्य वयं पतिर्कर्मिः । भगवोऽहं देवता । विनाद् दुःस्वप्नमुखाः कन्दः ॥

नमस्कृत्य द्यावापृथिवीभ्यामन्तरिक्षाय मूल्यवे ।
मेक्षाम्युर्ध्वंस्तिष्ठन्मा मा हिंसिषुः ॥१॥

नमःऽकृत्य । द्यावापृथिवीभ्याम् । अन्तरिक्षाय । मूल्यवे ।
मेक्षामि । ऊर्ध्वः । तिष्ठन् । मा । मा । हिंसिषुः । ईश्वराः ॥ १ ॥

(१०८) पञ्चोत्पत्तयत्तमं सूक्तम्

(१) एकर्षस्यास्य सूक्तस्य वयं पतिर्कर्मिः । भगवोऽहं देवता । विनाद् कन्दः ॥

को अस्या नो ब्रूहो विद्यवत्या उन्नेष्यति क्षत्रियो वस्य इच्छन् ।
को यज्ञकामः क उ पूर्तिकामः को देवेषु वनुते दीर्घमायुः ॥१॥

कः । अस्याः । नः । ब्रूहः । अवयवस्याः । उत् । नेष्यति । क्षत्रियोः । वस्यः । इच्छन् ।
कः । यज्ञकामः । कः । ऊं इति । पूर्तिकामः । कः । देवेषु । वनुते । दीर्घम् । आयुः ॥

Against evil dreams

VII.105.1 I draw you back from evil dream, vicious dream, and misery.
I make knowledge a preventive defence, and the sorrows
rising from dreams turn away.

Against evil dreams

VII.106.1 What food I eat in my dream, that is not obtained in the
morning. May all that be propitious to me; that is not
perceived by day.

Dyāvā - Pṛthivī Pair

VII.107.1 Bowing in reverence to heaven and earth, to midspace and
to death, standing erect I will carry myself high up. May the
lords (of the universe) do not harm to me.

Ātman

VII.108.1 Who the protecting warrior, desirous of promoting welfare,
will raise us up out of this shameful mutual malice ? Who is
willing to sacrifice ? Who is desirous of fulfillment ? Who
bestows a long life-span on the enlightened ones ?

(१०९) श्वोत्तराश्वतमं सूक्तम्

(१) एकचरन्त्यास्य सूक्तस्य प्रथापतिर्ऋषिः । ब्रह्मात्मा देवता । त्रिष्टुप् छन्दः ॥

कः पृश्निं धेनुं वरुणेन दत्तामथर्वणे सुदृधां नित्यवत्साम् ।
बृहस्पतिना सख्यं जुषाणो यथावदं तन्वः कल्पयति ॥१॥

कः । पृश्निम् । धेनुम् । वरुणेन । दत्ताम् । अथर्वणे । सुदृधाम् । नित्यवत्साम् ।
बृहस्पतिना । सख्यम् । जुषाणः । यथावदम् । तन्वः । कल्पयति ॥ १ ॥

(११०) दशोत्तराश्वतमं सूक्तम्

(१) एकचरन्त्यास्य सूक्तस्याथर्वा ऋषिः । अश्वोत्तरा देवता । अगुष्टुप् छन्दः ॥

अपक्रामन्पौरुषेयाद्गणानो दैव्यं वचः ।
प्रणीतीरभ्यार्तस्व विश्वेभिः सखिभिः सह ॥१॥

अपक्रामन् । पौरुषेयात् । वृणानः । दैव्यम् । वचः ।
प्रणीतीः । अभिऽआवर्तस्व । विश्वेभिः । सखिभिः । सह ॥ १ ॥

(१११) एकदशोत्तराश्वतमं सूक्तम्

(१) एकचरन्त्यास्य सूक्तस्याथर्वा ऋषिः । पुरोधस्य अश्वोत्तरा जातवेदा वा, उत्तराश्वस्य वा वरुणो देवता । इन्द्रनीलगां त्रिष्टुप् छन्दः ॥

यदस्मृतिं चकृम किं विदम उपास्मि चरणे जानवेदः ।
ततः पाहि त्वं नः प्रचेतः शुभे सखिभ्यो अमृतत्वमस्तु नः ॥१॥

यत् । अस्मृतिं । चकृम । किम् । विदम् । अग्ने । उपऽआस्मि । चरणे । जातवेदः ।
ततः । पाहि । त्वम् । नः । प्रऽचेतः । शुभे । सखिभ्यः । अमृतत्वम् । अस्तु । नः ॥ १ ॥

(११२) द्वादशोत्तराश्वतमं सूक्तम्

(१) एकचरन्त्यास्य सूक्तस्य अगुर्ऋषिः । सूर्य आपो वा देवताः । अगुष्टुप् छन्दः ॥

अवं द्विस्तारयन्ति सप्त सूर्यस्य रश्मयः ।
आपः समुद्रिया धारास्तास्ते शल्यमसिस्त्रसन् ॥१॥

अवं । द्विः । तारयन्ति । सप्त । सूर्यस्य । रश्मयः ।
आपः । समुद्रियाः । धाराः । ताः । तै । शल्यम् । अमिस्त्रमन् ॥ १ ॥

Ātman

VII.109.1 Who, enjoying the companionship of the Lord supreme, shapes according to his own will the body (and form) of the spotted milch-cow, given by the venerable Lord to the preserving seeker, and which is easy to milk and is always with her calf.

Mantroktah (As on the verse)

VII.110.1 Moving away from the normal activities of men, making a choice to master the speech of the enlightened ones, conduct yourself according to the good guidances with all your friends.

Jāteveda : Varuṇa

VII.111.1 O adorable Lord, what we have in forgetfulness; O knower of all, what fault we have committed in our conduct, from that, O well-discerning Lord, may you save us. May there be life eternal in good actions for us, your favoured friends.

Sūryaḥ - Āpaḥ also

VII.112.1 Seven rays of the Sun make the waters of the ocean to descend down in streams from the sky. May those (waters) loosen the iron-headed weapon (lodged in your body) and remove it.

(११३) अयोवसोत्पत्तयत्तमं सुकम्

(१-२) इपुषस्यास्य सुकस्य वपुर्मेभिः । अग्निर्वेयता । (१) वपुर्मेभिः इवतीर्मेभिः विदुः ।
(२) द्वितीयायाश्च विदुः उन्वसी ।

यो नंस्ताणद्विप्सन्ति यो नं आविः स्तो विद्वानरंजो वा नो अग्ने ।
प्रतीच्येत्वरणी दृत्वती तान्मेवामग्ने वास्तु भुम्नो अपत्यम् ॥१॥
यो नः सुसाङ्गार्मतो वाभिदास्मात्तिष्ठतो वा चरतो जातवेदः ।
वैश्वानरेण सुयुजां सजोषास्तान्प्रतीचो निर्दह जातवेदः ॥२॥

यः । नः । स्तायत् । दिप्सन्ति । यः । नः । आविः । स्तः । विद्वान् । अरंजः । वा । नः । अग्ने ।
प्रतीची । एतु । अरंजी । दृत्वती । तान् । मा । एषाम् । अग्ने । वास्तु । भुत् । मो इति । अपत्यम् ॥
यः । नः । सुतान् । जाग्रतः । वा । अभिदास्तात् । तिष्ठतः । वा । चरतः । जातवेदः ।
वैश्वानरेण । सुयुजा । सजोषाः । तान् । प्रतीचः । निः । दह । जातवेदः ॥ २ ॥

(११४) अयोवसोत्पत्तयत्तमं सुकम्

(१-२) सतर्वस्यास्य सुकस्य वादपवर्गिकभिः । अग्निर्वेयता वा वेयताः । (१) वपुर्मेभिः विदुः पुरस्ताद्दृत्वती ।
(२-३, ५-६) द्वितीयायाश्च अग्नीषोमीनां विदुः । (५, ६) अतुषीत्तम्यो वापुर्मेभिः उन्वसी ।

इदमुग्रार्थं बभ्रवे नमो यो अक्षेर्षु तनुवशी ।
घृतेन कलिं शिक्षामि स नो मृदातीदृशे ॥१॥
घृतमप्सराम्यो बहु त्वमग्ने पांसून्क्षेम्युः सिकता अपथं ।
यथाभागं हव्यदाति जुषाणा मरदन्ति देवा उभर्यानि हव्या ॥२॥
अप्सरसः सध्मादं मदन्ति हविर्धानमन्तरा सूर्यं च ।
ता मे हस्तौ सं सृजन्तु घृतेन सपत्नं मे कितव रन्धयन्तु ॥३॥

इदम् । उग्रार्थं । बभ्रवे । नमः । यः । अक्षेर्षु । तनुवशी ।
घृतेन । कलिम् । शिक्षामि । सः । नः । मृदाति । ईदृशे ॥ १ ॥
घृतम् । अप्सराम्यः । बहु । त्वम् । अग्ने । पांसून् । अक्षेम्युः । सिकताः । अपः । च ।
यथाभागम् । हव्यदातिम् । जुषाणाः । मरदन्ति । देवाः । उभर्यानि । हव्या ॥ २ ॥
अप्सरसः । सध्मादम् । मदन्ति । हविः । सध्मन् । अन्तरा । सूर्यम् । च ।
ताः । मे । हस्तौ । सम् । सृजन्तु । घृतेन । सपत्नम् । मे । कितवम् । रन्धयन्तु ॥ ३ ॥

Agniḥ

VII.113.1 O adorable Lord, whoever wants to harm us secretly or whosoever openly; whoever a knowledgeable, whether our kin or a stranger, (harms us), May the toothed (dātvaṭī) stick (araṇī), turning backwards, come upon them. O adorable Lord, may they have no home nor any child.

VII.113.2 O knower of all, whoever assails us asleep or awake, while standing or moving, may you, in accord with and aided by the benefactor of all men, consume them in retaliation, O knower of all.

Agniḥ etc. (Mantroktāḥ)

VII.114.1 Let this homage be to the formidable sustainer, who is controller of his body regarding the sense-organs. With purified butter. I put down the quarrel. May he be gracious to us in such circumstances.

VII.114.2 O fire, may you carry purified butter for them who move in clouds; for the gamblers (may you carry) dust, sand and water. Let the enlightened ones, who enjoy their allotted shares of oblations, revel (madanti) with both these offerings.

VII.114.3 The energies moving in the clouds revel in their common dwelling place, which is in between the oblations receptacle and the Sun. May they fill my hands with purified butter and subjugate my rival, a gambler, to me.

आदिनुवं प्रतिदीर्घे घृतेनास्माँ अभि क्षर ।
 वृक्षमिवाश्रय्या जहि यो अस्मान्प्रतिदीव्यति ॥४॥
 यो नो घृवे धनमिदं चकार यो अक्षाणां ग्लहनं शेषणं च ।
 स नो देवो हविरिदं जुषाणो गन्धर्वैभिः सधुमादं मदेम ॥५॥
 सर्वसव इति वो नामधेयमुग्रपश्या राष्ट्रभृतो ह्यक्षाः ।
 तेभ्यो व इन्द्रो हविषा विधेम वयं स्याम पतयो रयीणाम् ॥६॥
 देवान्यन्नाथितो हुवे ब्रह्मचर्यं यदृषिम । अक्षान्यद्भूनालमे ते नो मृदन्त्वीदृशे ॥७॥

आदिनुवम् । प्रतिदीर्घे । घृतेन । अस्मान् । अभि । क्षर ।
 वृक्षमऽईव । अश्रय्या । जहि । यः । अस्मान् । प्रतिदीव्यति ॥ ४ ॥
 यः । नः । घृवे । धनम् । इदम् । चकार । यः । अक्षाणाम् । ग्लहनम् । शेषणम् । च ।
 सः । नः । देवः । हविः । इदम् । जुषाणः । गन्धर्वैभिः । सधुमादम् । मदेम ॥ ५ ॥
 समऽस्रसवः । इति । वोः । नामऽधेयम् । उग्रम्ऽपश्याः । राष्ट्रभृतः । हि । अक्षाः ।
 तेभ्यः । वः । इन्द्रः । हविषा । विधेम । वयम् । स्याम । पतयः । रयीणाम् ॥ ६ ॥
 देवान् । यत् । नाथितः । हुवे । ब्रह्मचर्यम् । यत् । ऊषिम ।
 अक्षान् । यत् । बभून् । आऽलमे । ते । नः । मृदन्तु । ईदृशे ॥ ७ ॥

(११५) पञ्चमसोत्तरावतमं सूक्तम्

(१-३) वृक्षस्यास्य सूक्तस्य शृङ्गकेभिः । इन्द्राग्नी देवते । (१) अयमर्थो यावन्ती,

(२) द्वितीयायास्त्रिहृत्, (३) तृतीयायाश्चतुहृत् इत्यादि ।

अग्न इन्द्रश्च दाशुषे हतो वृत्राण्यप्रति । उभा हि वृत्रहन्तमा ॥१॥
 याम्यामजयन्त्वऽग्रं एव यावानुत्सुतुर्भुवनानि विश्वा ।
 प्रचर्षणी वृषणा वज्रबाहू अग्निमिन्द्रं वृत्रहणा हुवेहम् ॥२॥

अग्ने । इन्द्रः । च । दाशुषे । हतः । वृत्राणि । अप्रति । उभा । हि । वृत्रहन्तमा ॥१॥

याम्याम् । अजयन् । त्वः । अग्ने । एव । यौ । आऽनुत्सुतुः । भुवनानि । विश्वा । प्र । चर्षणी ।
 इति । वृषणा । वज्रबाहू इति वज्रबाहू । अग्निम् । इन्द्रम् । वृत्रहणा । हुवे । अहम् ॥ २ ॥

VII.114.4 I desire to obtain victory over my rival longing for victory.
 May you shower purified butter on us. Him, who wants to
 gain victory over us, may you smite like a tree with the
 thunder-bolt.

VII.114.5 Who has made this wealth for us to win, and who causes
 attraction and satisfaction to sense-organs, may that Lord
 accept and enjoy our this oblation. May we rejoice in
 company of the sustainer of the earth.

VII.114.6 Bestowers of wealth (samvasavah) is your name; O sense-
 organs, you are severe in watching and are sustainers of the
 domain. To you as such (idam vo), we offer these oblations.
 May we become masters of the riches.

VII.114.7 With what purpose, being a suppliant, I invoke the
 enlightened ones, and have been living a student's life
 (Brahmacaryam), and touch my sense-organs, the sustainers,
 - may they be gracious to us in such circumstances.

Indrāgni (Pair)

VII.115.1 O adorable king and O resplendent army-chief (Indra), may
 you destroy the evil-doers for the sake of him, who gives
 liberally. Verily, both of you are the top destroyers of the
 evil. (Agni = king; Indra = army-chief)

VII.115.2 With whose help the enlightened ones won the world of bliss
 in the beginning, and who two have overcome all the beings
 - the adorable king and the resplendent army-chief I invoke,
 who are excellent observers, mighty, wielders of punitive
 weapon and destroyers of evil.

उप त्वा देवो अग्रभीष्टमसेन बृहस्पतिः ।
इन्द्र गीर्भिर्न आ विश यजमानाय सुन्वते ॥३॥
उप । त्वा । देवः । अग्रभीष्ट । चमसेन । बृहस्पतिः ।
इन्द्र । गीऽभिः । नः । आ । विश । यजमानाय । सुन्वते ॥ ३ ॥

(११९) सोमसोक्तप्राप्ततमं सूक्तम्

(१) यजुषस्त्यास्य सूक्तस्य वक्ता कपिः । इत्यनो देवता । यजुष्यती विदुर् अन्यः ।
इन्द्रस्य कुक्षिरसि सोमधानं आत्मा देवानामुत मानुषाणाम् ।
इह प्रजा जनय यास्त आसु या अन्यत्रेह तास्तै रमन्ताम् ॥१॥
इन्द्रस्य । कुक्षिः । असि । सोमऽधानः । आत्मा । देवानाम् । उत । मानुषाणाम् ।
इह । प्रजाः । जनय । याः । ते । आसु । याः । अन्यत्र । इह । ताः । ते । रमन्ताम् ॥ १ ॥

(१२०) सार्वभौमसोक्ततमं सूक्तम्

(१-२) यजुषस्त्यास्य सूक्तस्य वक्ता कपिः । आपो देवता । यजुष्यती भुरिगुण्डुः । (२) द्वितीयायाश्च सप्तम्या भुरिगुण्डुः अन्यः ।

शुम्भनी द्यावापृथिवी अन्तिसुधे महिष्यते ।
आपः सप्त सुधुवुर्देवीस्ता नो सुधन्वंहसः ॥१॥
मुञ्चन्तु मा शपथ्याद्दयो वरुण्याद्भुत ।
अथो यमस्य पद्वींशाद्विश्वस्मादेवकिल्बिषात् ॥२॥
शुम्भनी इति । द्यावापृथिवी इति । अन्तिसुधे इत्यन्तिसुधे । महिष्यते इति महिष्यते ।
आपः । सप्त । सुधुवुः । देवीः । ताः । नः । मुञ्चन्तु । अंहसः ॥ १ ॥
मुञ्चन्तु । मा । शपथ्याद् । अथो इति । वरुण्याद् । उत ।
अथो इति । यमस्य । पद्वींशात् । विश्वस्मात् । देवऽकिल्बिषात् ॥ २ ॥

(१२१) अथर्वसोक्तप्राप्ततमं सूक्तम्

(१-२) यजुषस्त्यास्य सूक्तस्य वक्ता कपिः । तृष्टिका देवता । (१) यजुष्यती विगुण्डुः ।
(२) द्वितीयायाश्च सप्तम्या भुरिगुण्डुः अन्यः ।

तृष्टिके तृष्टवन्दन उदुम् छिन्धि तृष्टिके ।
यथा कृतद्विष्टासोमुष्यै शेप्यावते ॥१॥
तृष्टिके । तृष्टवन्दने । उत । अमुम् । छिन्धि । तृष्टिके ।
यथा । कृतद्विष्टा । अतः । अमुष्यै । शेप्यावते ॥ १ ॥

VII.115.3 The Lord supreme has won you over with a bowl of devotional bliss. O resplendent Lord, invoked with hymns, may you come unto us for the sake of this sacrificer, offering his devotional bliss.

Vṛṣabhaḥ (Bull)

VII.116.1 You are the womb for the resplendent one, holder of semen (Soma), the soul of the enlightened ones as well as of the human beings. May you generate offsprings here, in these females, that are yours. Those females, that are elsewhere, may come here rest and revel with you (later on).

Āpaḥ (waters)

VII.117.1 Beauty-bestowing heaven and earth are granters of happiness within and are observers of great vows; seven flow the divine waters; may they free us from vice (sins, malady).

VII.117.2 May they release me from the sins, committed by breaking of vow, or committed against the Lord of law (Varuṇa). May they release me from the fetters of death and from all the sins committed against the bounties of nature. (Also Yv. XII.70)

Triṣṭikā

VII.118.1 O (herb) causing intense thirst and burning, O parasite creeper causing thirst, cleave such and such woman off (from him), O thirster, so that she becomes hateful to such and such man of strong virile power.

तृष्टासि तृष्टिका विषा विषातस्यसि ।
परिवृक्ता यथासस्युषमस्य वशेव ॥२॥

तृष्टा । असि । तृष्टिका । विषा । विषातकी । असि ।
परिवृक्ता । यथा । अससि । ऋषमस्य । वशस्येव ॥ २ ॥

(११९) एकोनविंशत्युत्तरातमं सूक्तम्

(१-२) इषुष्यास्य सूक्तस्य मार्गं कफि । अहीरोमो देवते । अयुष्य कन्वा ।

आ ते ददे वक्षणाभ्य आ तेहं हृदयाहवे ।
आ ते मुखस्य संकाशात्सर्वं ते वर्च आ ददे ॥१॥
प्रेतो यन्तु व्याध्वः प्रानुध्याः प्रो अशस्तयः ।
अमी रक्षस्विनीर्हन्तु सोमो हन्तु दुरस्यतीः ॥२॥

आ । ते । ददे । वक्षणाभ्यः । आ । ते । अहम् । हृदयात् । ददे ।
आ । ते । मुखस्य । समस्काशात् । सर्वम् । ते । वर्चः । आ । ददे ॥ १ ॥
प्र । इतः । यन्तु । विऽध्याः । प्र । अनुऽध्याः । प्रो इति । अशस्तयः ।
अग्निः । रक्षस्विनीः । हन्तु । सोमः । हन्तु । दुरस्यतीः ॥ २ ॥

(१२०) विंशत्युत्तरातमं सूक्तम्

(१-४) अयस्मयनाङ्केन हिषते त्वा संजामसि ॥१॥
पापि लक्ष्मि नश्येत् । इतः । प्र । अमुतः । पत ।
अयस्मयेन । अङ्केन । हिषते । त्वा । संजामसि ॥१॥

या मा लक्ष्मीः पतयाद्धरजुष्टामिचस्कन्द वन्दनेव वृक्षम् ।
अन्यत्रास्मत्सवितस्तामितो धा हिरण्यहस्तो वसु नो रराणः ॥२॥

प्र । पत । इतः । पापि । लक्ष्मि । नश्येत् । इतः । प्र । अमुतः । पत ।
अयस्मयेन । अङ्केन । हिषते । त्वा । आ । संजामसि ॥ १ ॥
या । मा । लक्ष्मीः । पतयाद्धः । अजुष्टा । अमिऽचस्कन्द । वन्दनाऽहव । वृक्षम् ।
अन्यत्र । अस्मत् । सवितः । ताम् । इतः । धाः । हिरण्यहस्तः । वसु । नः । रराणः ॥ २ ॥

VII.118.2 O (herb) causing intense thirst and burning, a thirster you are. You are poison and a poisonous drink. (Consumed by my rival), may you (as well as she) become discarded, just as a barren cow is discarded by a strong bul.

Agni - Soma (Pair)

VII.119.1 I take away from your inner cavities; I take away from your heart; I take away from the look of your face all lustre and strength that you have.

VII.119.2 May all the diseases flee away from here; may the worries flee as well as the evil fumes. May the fire destroy the germs of wasting up diseases; may the medicinal herb (Soma) destroy the evil viruses (durasyatih). (May the devotional bliss destroy the ill-wishers).

Savitṛ and Jātavedāh

VII.120.1 O evil wealth, flee from here fast. Run away from here; flee away from there too. With an iron-hook (ayasmayena aṅkena) we fasten you to him, who hates us.

VII.120.2 What wealth, degrading and abominable, has dried me, like a (parasite) creeper a tree, O impeller Lord, may you place that somewhere else away from us. May you, with your hands full of gold (hiranya - hasta), granting liberally, bestow on us (rehabilitating) riches.

एकशतं लक्ष्म्योऽस्य मर्त्यस्य साकं तुन्वा जुनुषोधि जाताः ।
तासां पापिष्ठा निरितः प्र हिष्मः शिवा अस्मभ्यं जातवेदो नि यच्छ ॥३॥
एता एना व्याकरं खिले गा विक्षिता इव ।
रमन्तां पुण्या लक्ष्मीर्याः पापीस्ता अनीनशम् ॥४॥

एकशतम् । लक्ष्म्यः । मर्त्यस्य । साकम् । तुन्वा । जुनुषः । अधि । जाताः ।
तासाम् । पापिष्ठाः । निः । इतः । प्र । हिष्मः । शिवाः । अस्मभ्यम् । जातवेदः । नि । यच्छ ॥३॥
एताः । एनाः । विऽआकरम् । खिले । गाः । विक्षिताऽइव ।
रमन्ताम् । पुण्याः । लक्ष्मीः । याः । पापीः । ताः । अनीनशम् ॥ ४ ॥

(१२१) एकशतं तुन्वासाकं तुन्वा
(१-२) इषुष्यत्वात् सृष्टत्वापराधिप क्रिया । कन्वा देवता । (१) अचमकः परोन्मिह ।
(२) द्वितीयापराधिपक्रिया क्रियापराधिप कन्वा ।

नमो रुराय च्यवनाय नोदनाय धृष्णवे । नमः शीतार्य पूर्वकामकृत्वे ॥१॥
यो अन्येषु भययुग्मयेतीमं मण्डूकमभ्येत्स्वितः ॥२॥

नमः । रुराय । च्यवनाय । नोदनाय । धृष्णवे ।
नमः । शीतार्य । पूर्वकामकृत्वे ॥ १ ॥
यः । अन्येषुः । उभयऽबुः । अभिऽएति । इमम् । मण्डूकम् । अभि । एतु । अत्रतः ॥ २ ॥

(१२२) इन्द्रोऽभिः शिवा हि मयूररोमभिः
(१) एकशतं तुन्वासाकं तुन्वा क्रिया । कन्वा देवता । पञ्चाहती कन्वा ।
आ मन्त्रैरिन्द्र हरिभिर्याहि मयूररोमभिः ।
मा त्वा के चिद्दि यमन्वि न पाशिनोति धन्वे तौ इहि ॥१॥

आ । मन्त्रैः । इन्द्र । हरिऽभिः । याहि । मयूररोमभिः ।
मा । त्वा । के । चिद् । वि । यमन् । विम् । न । पाशिनः । अति । धन्व । इव । तान् । इहि ॥ १ ॥

VII.120.3 A hundred and one wealths are born along with the body of a mortal at his birth, Out of those, we drive the most vicious ones away from here. O knower of all, may you grant us liberally the auspicious ones.

VII.120.4 These and those I have separated like cows straying on a common pasture. What propitious wealths (puṇyāḥ lakṣmīḥ) are there, may they stay here; and which are evil (pāpīḥ) ones, them I drive away.

Fevers (Jvaraḥ)

VII.121.1 Our homage be to the (fever) burning hot (rūrāya), sweating (cyavanāya), delirious (codanāya), overwhelming (dhr̥ṣṇave); homage to the shivering (śītāya), the one, that slashes off previous intentions.

VII.121.2 The fever, which comes after one day's interval, or which comes after two days interval, or which comes without any rule, may that go over to this frog (maṇḍūkam).

Indraḥ

VII.122.1 Come, resplendent Lord, with your beautiful multicolour radiant rays like that of a peacock. Let no obstruction detain you and catch you as the fowlers catch a bird by throwing snares. Pass and get away from them quickly as travellers cross a desert, (Also Rg. III.45.1)

(१२३) ऋषोर्विकृत्युत्तरसत्तमं सूक्तम्

(१) एतन्मन्त्रस्य सूक्तस्यावर्णित्युत्तरसत्तमं सूक्तम् । मन्त्रोक्तं यन्मन्त्रा वा देवता । त्रिपुरं कृतम् ।

मर्माणि ते वर्मेणा छादयामि सोमस्त्वा राजाश्रुतेनानु वस्ताम् ।

उरोर्वरीयो वरुणस्ते कृणोतु जयन्त त्वानु देवा मन्दन्तु ॥१॥

मर्माणि । ते । वर्मेणा । छादयामि । सोमः । त्वा । राजा । अश्रुतेन । अनु । वस्ताम् ।
उरोः । वरीयः । वरुणः । ते । कृणोतु । जयन्तम् । त्वा । अनु । देवाः । मन्दन्तु ॥ १ ॥

॥ इति सप्तमं काण्डम् ॥

[सप्तमकाण्डे सूक्तानि १२३, मन्त्रा २८६]

Somaḥ, Varuṇaḥ and Devaḥ

VII.123.1 I cover your vital parts with armour; may the royal Lord of bliss (Somaṛājā) invest you with ambrosia; may the venerable Lord (Indra) give you what is more than ample; may the divinities rejoice and revel your victory. (Also Rg. VI. 75.18)

Here ends Kāṇḍa VII
Hymns 123-Verses 286